

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Diplomová práce

2017

Bc. Michael Sychra

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Michael Sychra

Novinář a publicista Rostislav Korčák

Diplomová práce

Praha 2017

Autor práce: **Bc. Michael Sychra**

Vedoucí práce: **PhDr. Jan Cebe, Ph.D.**

Oponent práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Bibliografický záznam

SYCHRA, Michael. *Novinář a publicista Rostislav Korčák*. Praha, 2017. 102 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jan Cebe, Ph.D.

Abstrakt

Diplomová práce pojednává o životě novináře a publicisty Rostislava Korčáka. Během druhé světové války vedl Korčák dvojitý život, kdy navenek působil jako loajální redaktor deníku *Venkov*, ale mimo to vydával ilegální časopis *Český kurýr*, jeden z nejvýznamnějších československých odbojových časopisů za druhé světové války. Za svou ilegální činnost byl gestapem vězněn, perzekuován a následně transportován do koncentračních táborů Terezín a Mauthausen. Po druhé světové válce vstoupil do Komunistické strany Československa a stal se členem redakce *Zemědělských novin*. Zemřel ve věku 90 let v roce 1984.

Abstract

Diploma thesis deals with the life of journalist Rostislav Korčák. During the World War II led Korčák lived two different lives when he worked as a loyal editor of *Venkov* journal, but he also published an illegal journal the *Czech Courier*, one of the most important Czechoslovak resistance journal during the World War II. Because of his illegal activities, he was imprisoned and persecuted by Gestapo and then subsequently transported to the concentration camps of Terezin and Mauthausen. After World War II, he entered the Communist Party of Czechoslovakia and became a member of *Zemědělské noviny*. He died at the age of 90 in 1984.

Klíčová slova

Československo, Český kurýr, deník Venkov, druhá světová válka, koncentrační tábor, novinář, odboj, perzekuce, Rostislav Korčák, Slovenský Východ

Keywords

Czechoslovakia, Czech Courier, concentration camp, journalist, persecution, resistance, Rostislav Korčák, Slovakian Eastern journal, Venkov journal, World War II

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 6. května 2017

Michael Sychra

Poděkování

Na tomto místě bych velmi rád poděkoval PhDr. Janu Cebemu, PhD. za jeho vstřícnost při vedení mé diplomové práce. Jeho podnětné názory a cenné rady mi velmi pomohly během psaní této práce. Zároveň bych rád poděkoval i své rodině a svým nejbližším za jejich podporu po celou dobu mého studia.

Obsah

PROHLÁŠENÍ	6
PODĚKOVÁNÍ	7
OBSAH	8
1 ÚVOD	9
1.1 CÍL A METODA DIPLOMOVÉ PRÁCE	9
1.2 STRUKTURA PRÁCE	10
1.3 VYUŽITÉ ZDROJE A JEJICH CHARAKTERISTIKA	11
2 OSOBNOST NOVINÁŘE A PUBLICISTY ROSTISLAVA KORČÁKA	13
2.1 ZÁKLADNÍ ŽIVOTOPISNÉ ÚDAJE.....	13
2.2 POČÁTKY KORČÁKOVY NOVINÁŘSKÉ PRÁCE V OBDOBÍ PRVNÍ REPUBLIKY	14
2.2.1 <i>Deník Slovenský Východ v roce 1919</i>	14
2.2.2 <i>Deník Slovenský Východ v roce 1920</i>	18
2.2.3 <i>Spolupracovníci Rostislava Korčáka ve Slovenském Východu</i>	19
2.2.4 <i>Rostislav Korčák v letech 1918-1920</i>	23
2.2.5 <i>Korčákův nástup do pražské redakce Slovenského denníku, vztah k agrární straně a Edvardu Benešovi</i>	32
2.3 AKTIVNÍ PŮSOBNÍ ROSTISLAVA KORČÁKA V DENÍKU VENKOV ZA DRUHÉ REPUBLIKY – NÁSTUP A NÁSLEDNÁ PRÁCE V DENÍKU VENKOV, VZTAH K POLITICE A PREMIÉROVI RUDOLFU BERANOVÍ	39
2.3.1 <i>Deník Venkov a Rostislav Korčák v roce 1939</i>	41
2.3.2 <i>Venkov a Rostislav Korčák v roce 1940</i>	47
2.3.3 <i>Venkov a Rostislav Korčák v roce 1941</i>	52
2.3.4 <i>Rostislav Korčák, odpovědný redaktor v časopisu Brázda</i>	54
2.4 ODBOJOVÁ ČINNOST V ČASOPISU ČESKÝ KURÝR BĚHEM 2. SVĚTOVÉ VÁLKY – VEDENÍ ODBOJOVÉHO ČASOPISU ČESKÝ KURÝR, STŘET COBY REDAKTORA DENÍKU VENKOV A ČASOPISU ČESKÝ KURÝR, NÁSLEDNÉ PERZEKUCE A ZTRÁTA ZRAKU	59
2.4.1 <i>Hospodářsko-technický provoz, rozmnožování a distribuce Českého kurýra</i>	61
2.4.2 <i>Spolupracovníci Rostislava Korčáka v Českém kurýru</i>	65
2.4.2.1 <i>Miroslav Satran</i>	66
2.4.2.2 <i>Karel Vronský</i>	68
2.4.2.3 <i>František Votruba</i>	70
2.4.2.4 <i>Ostatní spolupracovníci Českého kurýra</i>	71
2.4.3 <i>Politická, programová linie Českého kurýra</i>	74
2.4.4 <i>Střet Rostislava Korčáka coby redaktora Venkova a časopisu Český kurýr</i>	78
2.4.5 <i>Zatčení a následné perzekuce Rostislava Korčáka</i>	81
2.5 ROSTISLAV KORČÁK V REDAKCI ZEMĚDĚLSKÝCH NOVIN PO NÁSTUPU KSČ K MOCI – VSTUP DO KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA, NOSITEL KOMUNISTICKÉ IDEJE, ŽURNALISTA V ZEMĚDĚLSKÝCH NOVINÁCH	87
3 ZÁVĚR	92
4 SUMMARY	94
5 POUŽITÁ LITERATURA	96
6 PŘÍLOHY	100

1 Úvod

1.1 Cíl a metoda diplomové práce

Hlavním cílem této diplomové práce je vypracování komplexního profilu novináře Rostislava Korčáka v průběhu jednotlivých etap Československa.

Předpokladem pro souhrnný popis Korčákova profesního i soukromého života bylo především zjištění, že osobě Rostislava Korčáka nebyla věnována doposud žádná samostatná kniha či závěrečná kvalifikační práce na vysoké škole. Proto autorovým cílem je snaha vytvořit kompaktní monografii tohoto významného novináře, jenž působil v několika redakcích v Československu.

Osud Rostislava Korčáka považuje autor za pozoruhodný jednak kvůli tomu, že v období Protektorátu Čechy a Morava vedl dvojí život, kdy navenek působil jako loajální redaktor deníku Venkov, ale mimo to vydával ilegální časopis Český kurýr, jeden z nejvýznamnějších československých odbojových časopisů během druhé světové války. Kvůli své aktivitě v Českém kurýru byl během války gestapem perzekuován a surově vyslýchán. Výsledkem brutálních nacistických výslechů byla ztráta zraku Rostislava Korčáka. Už jako nevidomý prošel koncentračními tábory Terezín a Mauthausen, ve kterém strávil poslední měsíce druhé světové války.

Dále si také pozornost zaslouží jeho osobní přerod, kdy z příznivce agrární strany a prezidentů T. G. Masaryka a Edvarda Beneše se stal zastáncem komunistické ideje a oficiálním členem Komunistické strany Československa.

Motivem autora, kromě jeho osobního zájmu v historii Československa, zejména tématu druhé světové války, kterému věnoval svou bakalářskou práci, bylo přiblížit co nejkomplexněji osobnost Rostislava Korčáka, jakožto novináře a člověka, díky jehož životnímu příběhu lze pochopit dějinné události od založení Československé republiky až po dobu poválečnou v širším kontextu. Autor se v práci o Rostislavu Korčákovi zaměřil primárně na období druhé světové války, které považuje z pohledu historie za klíčové. Je si tak vědom úseku Korčákova poválečného života, jenž v kontextu rozsahu diplomové práce není dopodrobna zpracovaný, a tak by mohl být předmětem zkoumání další práce.

Pro diplomovou práci byla autorem zvolena heuristická analýza, tedy metoda získávání a shromažďování historických zdrojů, které byly následně tříděny a uspořádány tak, aby byly co nejvíce aplikovatelné pro tuto práci.

1.2 Struktura práce

Diplomová práce nazvaná *Novinář a publicista Rostislav Korčák* se skládá celkově ze tří základních kapitol, z toho druhá kapitola je rozčleněna do pěti hlavních podkapitol, jež jsou dále členěny na další nižší celky.

Po kapitole úvodní, ve které je vymezen cíl, metoda a struktura práce, včetně využitých zdrojů, ze kterých autor čerpal, následuje kapitola věnující se meritum diplomové práce.

Ta se nejprve věnuje základním životopisným údajům Rostislava Korčáka, rodinným poměrům, ze kterých pocházel. Dále zmiňuje jeho školní vzdělání společně s vojenským životem předtím, než se stal jedním ze spoluzakladatelů prvního deníku na východním Slovensku.

Následující podkapitola zachycuje Korčákovy začátky novinářské práce, a to od roku 1919, kdy byl přítomen u zakládání deníku *Slovenský Východ*. V textu související s deníkem *Slovenský Východ* jsou mimo jiné popsány peripetie, se kterými se musel Korčák a ostatní spolupracovníci téhož listu v průběhu změn státoprávních poměrů potýkat. Kromě redaktorské činnosti ve *Slovenském Východu* je v této podkapitole též popsána Korčáka práce v pražské redakci *Slovenského denníku* a jeho vztah k agrární straně i Edvardu Benešovi.

Poté, co bylo zastaveno vydávání periodika *Slovenský denník*, nastoupil Rostislav Korčák do deníku agrární strany, *Venkov*. O aktivním působení Korčáka v deníku *Venkov* pojednává další podkapitola diplomové práce. V ní je periodicky členěna redakční práce tohoto novináře prolnutá společně se vztahem k politice a osobě Rudolfa Berana.

Další podkapitola pojednává o Korčákově odbojové činnosti v ilegálním časopisu *Český kurýr*, který vydával v letech 1939-1941. V této části práce je popsán střet coby redaktora v deníku *Venkov* a zároveň hlavní osoby v *Českém kurýrovi*. Autor zde popisuje fungování *Českého kurýra*, jehož založení inicioval Rostislav Korčák společně s Miroslavem Satranem. Součástí podkapitoly je také popis zatčení a perzekucí gestapem, které byly vykonány na Korčákovi a následný převoz do koncentračních táborů Terezín a Mauthausen.

V páté hlavní podkapitole se autor práce věnuje Rostislavu Korčákovi coby nositeli komunistické ideje. Popisuje zde Korčákov život po druhé světové válce, vstup do Komunistické strany Československa a do *Zemědělských novin*, ve kterých působil

jako odpovědný redaktor a vedoucí vnitropolitické rubriky. Dále je zde popsán Korčákův osobní přerod od masarykovce k nositeli komunistické myšlenky.

Poslední, třetí hlavní kapitolu této diplomové práce, tvoří závěr, ve kterém je sumarizován a stručně rekapitulován Korčákův život.

Oproti původnímu záměru autor udělal jedinou změnu ve struktuře této diplomové práce, a to z časových důvodů byl nucen vynechat jmenný rejstřík.

1.3 Využité zdroje a jejich charakteristika

Jak již bylo zmíněno, osobě Rostislava Korčáka se doposavad nevěnovala žádná samostatná závěrečná kvalifikační práce, studie ani kniha. Korčákovo jméno je zmiňováno v publikacích takřka výhradně v souvislosti s odbojovou prací v Českém kurýru, a to ještě poskrovnu. Proto autorovým zásadním zdrojem byly materiály dostupné z archivů a články z dobových periodik.

Odborná literatura pomáhala autorovi zasadit osobní i pracovní život Rostislava Korčáka do širšího kontextu. Také byla zdrojem k doplnění informací, které byly v archivních materiálech zmíněny okrajově či pouze naznačeny.

Z těchto důvodů, vztahující se k odborné literatuře, je zřejmé, že diplomová práce vznikla především na základě dostupných archivních materiálů. Nejvíce informací ke Korčákově osobě autor získal z Národního archivu, jenž disponuje několika rozsáhlými spisy zařazenými převážně do fondu Archivu Syndikátu novinářů. Velmi zásadním zdrojem v tomto fondu byly nevydané rukopisy Rostislava Korčáka vztahující se k nejvýznamnějším etapám jeho života, a to době zakládání Slovenského Východu a odbojovému období v Českém kurýrovi za druhé světové války.

Kromě informací, které autor získal z Národního archivu, pracoval vzhledem ke snaze co nejkomplexněji zpracovat Korčákův profil také s dobovým tiskem. Nahlédnutí do něj mu bylo umožněno jednak v archivu Národní knihovny ČR, tak i ve Vojenském historickém ústavu. V případě NKČR se jednalo zejména o tituly Slovenský Východ, Slovenský denník, Venkov, Brázda a Zemědělské noviny. Několikrát byla i udělena výjimka autorovi, aby mohl nahlédnout do poškozeného svazku archiválie. Výtisky Českého kurýra, autorovi naopak zpřístupnil Vojenský historický ústav, a učinil tak i přesto, že se jinak nacházejí mimo hlavní pracoviště VHÚ. Autor tak přímo získával informace ze studia a rozborů Korčákových textů.

Prvotní oporou pro diplomovou práci byl odborný článek od Jaroslava Rokoského. Text pod názvem *Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti* byl součástí Sborníku vydaného k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka. V něm stručně přibližuje Korčákův život, zejména z období, kdy vládla v Československu agrární strana. Na téma politiky agrární strany je u nás v současné době snad nejvýznamnějším odborníkem a autorem mnoha publikací právě Jaroslav Rokoský. A pokud by měl autor jmenovat dvě publikace, díky kterým mohl Korčákův život zasadit do širšího dobového kontextu, byla by to Rokoského kniha *Rudolf Beran a jeho doba: vzestup a pád agrární strany* z roku 2011 a kniha od Vladimíra V. Dostála *Agrární strana: Její rozmach a zánik*.

Internetové zdroje, které autor použil při psaní diplomové práce, byly využity jen minimálně, a to obdobně jako v případě literatury, k doplnění informací.

2 Osobnost novináře a publicisty Rostislava Korčáka

2.1 Základní životopisné údaje

Rostislav Korčák se narodil 10. července 1894 ve Vrážném, které se nachází v okrese Moravská Třebová, a to do rodiny vesnického učitele. Jeho otec, Bohumil, byl řídícím učitelem na jednotřídce. Již při narození Rostislava Korčáka byl jeho otec více než 15 let ochrnutý, ale ani ochrnutí ho neomezovalo v tom, aby se věnoval pedagogické činnosti. Navíc aktivně přispíval do různých pedagogických časopisů, které byly v tehdejší době vydávány.¹

Otec byl častým přispěvatelem do novin. V jeho člancích byl vidět názorový přístup proti germanizaci a též proti klerikalismu². Matka Antonie Korčáková, rozená Rosenbaumová, zemřela na tuberkulózu v roce 1900, když bylo Rostislavu Korčákovi šest let. Jeho bratr, Jaromír, později velmi uznávaný vědec v oblasti geografie, byl téměř na den o rok mladší.³

Během středoškolských studií se naučil Rostislav Korčák svépomocí rusky, což se mu v pozdějším životě velmi hodilo. V roce 1913 absolvoval reálnou školu ukončenou maturitou a roku 1914 maturoval na obchodní akademii. Po maturitě na obchodní akademii dokončil pět semestrů na vysoké škole obchodní.⁴

Po škole vstoupil Rostislav Korčák do armády. Nejprve jako záložník v rakousko-uherské armádě, posléze, když byl zraněn, fungoval jako tlumočnický ruštiny mezi lety 1916 až 1918 při štábech v Sedmihradsku. Zároveň působil v tzv. Maffii, což byla odbojová skupina za první světové války prosazující nenásilný převrat a postupný vznik Československa.⁵⁶

---

¹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 148, signatura Rostislav Korčák, Můj životopis, 9. června 1951, s. 1

² Klerikalismus – jedná se o politickou ideu, při které jsou prosazovány církevní myšlenky ve státní politice. Strany, jejíž politickým směrem je klerikalismus, jsou různými způsoby napojeny na nějakou církev, jejíž zájmy ve státní politice prosazuje. Většinou jsou ve vedoucích, řídících orgánech takovéto strany církevní hodnostáři.

³ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 148, signatura Rostislav Korčák, Můj životopis, 9. června 1951, s. 1

⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton KON-KU, signatura Rostislav Korčák, Členský dotazník k výměně novinářských průkazů, 22. července 1974

⁵ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 148, signatura Rostislav Korčák, Svaz československých novinářů, Příloha k členské přihlášce Rostislava Korčáka, 29. listopadu 1948, s. 1

⁶ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton KON-KU, signatura Rostislav Korčák, Členský dotazník k výměně novinářských průkazů, 22. července 1974

V listopadu roku 1918 odešel jako dobrovolník na Slovensko, kde působil v propagačně zpravodajské skupině velitelství československých vojsk. V té době již měl hodnost štábního kapitána. Předtím, než spoluzakládal deník Slovenský východ, byl součástí hraničního praporu č. 10 v Třebišově, který se nachází na jihovýchodním Slovensku.⁷

2.2 Počátky Korčákovy novinářské práce v období první republiky

2.2.1 Deník Slovenský Východ v roce 1919

Na začátku roku 1919 začal v Košicích vycházet vůbec první deník pro východní Slovensko a Podkarpatskou Rus. Stalo se tak necelého čtvrt roku po založení Československé republiky, a to v ne zcela přátelském prostředí. Jak Korčák vzpomínal, *„zakládat tak brzy po změně státoprávních poměrů ve zmaďarizované východní metropoli slovenský deník bylo činem odvážným.“*⁸ Narážel tak na fakt, že po celém východním Slovensku postupně docházelo k převratu. Nevyhnulo se to ani Košicím, které jsou vzdáleny přibližně 20 kilometrů od Maďarska, které si tehdy nárokovalo Košice jako vlastní území.

*„Státní moc Československé republiky byla tu tehdy reprezentována velitelstvím skupiny plukovníka Schöbla, která sem přijela ze Žiliny, několika polními setninami, složenými většinou z dobrovolníků a několika nově dosazenými úředníky civilní správy.“*⁹ Ač se maďarské vojenské jednotky stáhly, maďarská vláda si přesto stále nárokovala území východního Slovenska, jako Prešov nebo právě Košice. Ti, kteří věřili myšlence československé jednoty, bez vlivu Maďarů, to měli v Košicích těžké. Panovala zde nepřátelská atmosféra zejména ze strany bývalé vládnoucí (maďarské) vrstvy.

Vydávat slovenské noviny, navíc denního rázu, bylo opravdu činem odvážným, zejména ve městě, kde v té době nebyla ani jedna slovenská škola, žádný slovenský

---

⁷ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton KON-KU, signatura Rostislav Korčák, Osobní dotazník-Redaktor Rostislav Korčák

⁸ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 1

spolek, natož firma či podnik většího, významnějšího rozsahu. Navíc občanů, kteří měli národní uvědomění (československé), byla menšina. „*Město mělo na počátku roku 1919 úplně maďarský ráz. Slovenštinu bylo slyšet jen v předměstské čtvrti nízkých domků pod vrcholem Kalvarie a na potravinářském trhu na Velkém náměstí.*“¹⁰

Iniciátorem, zakladatelem a hlavní osobou v deníku Slovenský Východ byl Edmund Borek. „*Pro myšlenku vydávání nového deníku získal Borek ještě před odjezdem do Košic plný souhlas a podporu plukovníka Schöbla i náčelníka jeho štábu podplukovníka Bartoše. Bylo rozhodnuto, že list bude financován z prostředků vojenské správy, a že mu bude dán k dispozici i potřebný personál z řad vojenských osob.*“¹¹

Tento způsob řešení byl, vzhledem k podmínkám v tehdejších Košicích, nejmýsluplnější. Vydávání deníku Slovenský Východ muselo být, kvůli již zmíněným skutečnostem, maximálně podporováno ze strany vojenské správy, de facto jediného představitele státní moci v Košicích.

Proto ke všem okolnostem, finančním, organizačním i politickým, začal tento deník nákladem pouze pěti set výtisků.¹² Již z hlavičky bylo možné zjistit, že Slovenský Východ vznikl v podmínkách, ve kterých se noviny běžně nevydávají. Nahoře na první stránce bylo uvedeno, že veškerá správa deníku, jak administrativní část, tak i redakce, sídlí v budově vojenského velitelství.

Kromě výše uvedených problémů se musela redakce Slovenského Východu vypořádat navíc ještě s tím, kde budou noviny tisknout. „*V Košicích pochopitelně nebyla slovenská tiskárna, a proto se muselo tištění Slovenského Východu objednat u některého z maďarských tiskařských podniků, z nichž každý vydával svůj vlastní časopis.*“¹³ Deník byl nakonec tisknut, po domluvě s majitelem, ve Svatoalžbětské tiskárně, kde byly tisknuty i jedny z maďarských novin.¹⁴

Dne 9. ledna byl v Košicích poprvé uveden nový deník Slovenský Východ. Jeho cena činila 20 haléřů. V hlavičce byla, kromě adresy a ceny, uvedena jména dvou

---

⁹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 1

¹⁰ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 2

¹¹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 3

¹² Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 2

¹³ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 4

¹⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 5

redaktorů, šéfredaktora Edmunda Borka a redaktora Jána Hrušovského. Vedle jmen redaktorů byla napsána poznámka, že vychází každý den ráno, kromě pondělí.¹⁵ V začátcích Slovenského Východu se Rostislav Korčák podílel více na administrativě a organizaci deníku než na redaktorské činnosti.

O filosofii, smýšlení, duchu a směru Slovenského Východu značí mnohé již první článek na titulní straně prvního čísla, který je nazván ‚Čo chceme?‘. V něm se píše o východu Slovenska, jako území, které je konečně součástí Československé republiky a stará křivda, která byla spáchána na slovenském lidu, je tak na věčné časy odstraněna. Dokresluje to hned druhá věta prvního odstavce. *„Chceme, aby slovenský Východ byl opravdu slovenským, aby umělý maďarský nátěr byl smazaný a uplatnila se slovenskost našeho Východu.“*¹⁶

Protimaďarská nálada pramenila především z maďarských akcí propagandistického charakteru namířených proti Slovensku. Obzvlášť, když se maďarská vláda stále nesmířila s tím, že bývalé město Horních Uher je po rozpadu Rakouska-Uherska, součástí nově vzniklého státu, Československa. *„V souvislosti se zesilovaným náporom na naše pozice se zesilují z naší strany snahy o zlepšení práce na upevňování nového státního zřízení a odstraňování nedostatků.“*¹⁷

Poté následovalo několik článků, které byly nacionálně, pro slovensky orientované. Hlavní orientace Slovenského Východu tak byla soustředěna především na okruh východního Slovenska a k událostem, které se zde staly. Jako například stávková dělnictva v Košicích, kvůli které musel Slovenský Východ vycházet pouze o dvou stránkách a kolportovat jej následně museli dobrovolníci z řad vojáků.¹⁸

Když Slovenský Východ nemusel řešit problémy se stávkou dělnictva, musel se potýkat po pár týdnech s horší situací, a to s obsazením Košic maďarskou armádou. Redakce Slovenského Východu se tak musela evakuovat. Prozatímní útočiště našel Slovenský Východ, stejně jako zemské vojenské velitelství, v Žilině. Po šesti týdnech od nuceného opuštění košické redakce Slovenského Východu, se mohli pracovníci,

---

¹⁵ Slovenský Východ. Košice: Redakcia a administracia v Košiciach, 1919, roč. 1, č. 1, s. 1

¹⁶ Slovenský Východ. Košice: Redakcia a administracia v Košiciach, 1919, roč. 1, č. 1, s. 1

¹⁷ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 18

¹⁸ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 18

společně s Korčákem, vrátit ze Žiliny zpět a vydat tak nové číslo deníku, které neslo datum 19. července 1919.¹⁹

Počínaje tímto výtiskem se objevila v záhlaví nová jména. Dosavadní šéfredaktor Edmund Borek byl odvolán a místo něho ministerstvo národní obrany pověřilo správou Slovenského Východu Arnošta Kresu. Novým odpovědným redaktorem se stal Rostislav Korčák.²⁰

Do konce roku byla témata ve Slovenském Východě takřka stejná. V obsahu novin se zrcadlila složitá poválečná situace v zásobování a neuspořádanosti sociálních a hospodářských poměrů. „*Ze Slovenského Východu se dovídáme, že Košice po dobu maďarského okupačního režimu nedostaly mouku a že byl tu hlad.*“²¹ Celková politická situace v Československu byla ve znamení jmenování a následného fungování nové vlády v čele se sociálním demokratem Vlastimilem Tusarem.

Kromě politických zpráv z Česka, Slovenska, Maďarska, výjimečně z jiných částí Evropy, se deník zabíral i místními sociodemografickými tématy, jako například když uvedl v polovině září 1919 výsledky sčítání obyvatelstva v Košicích. Poslední článek Rostislava Korčáka ve Slovenském Východu v roce 1919 byl na téma založení odbočky Česko-ruské jednoty.²²

„*Dne 28. září 1919 byl jsem naposled uveden jako odpovědný redaktor. Funkci odpovědného redaktora převzal Anton Straka.*“²³ Následně Rostislav Korčák přerušil svůj poměr v deníku Slovenský Východ a odcestoval společně s ostatními vyslanci Československé republiky do jižního Ruska v rámci obchodně-průmyslové mise. Zpět do redakce se vrátil až v březnu 1920.²⁴

---

¹⁹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 18

²⁰ Slovenský Východ. Košice: Redakcia a administracia v Košiciach, 1919, roč. 1, č. 123, s. 1

²¹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 34

²² Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 39

²³ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 39

²⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 42

2.2.2 Deník Slovenský Východ v roce 1920

Poté, co se Korčák vrátil z obchodní mise do Ruska, usedl zpět do redakce Slovenského Východu. Bylo tomu tak na začátku března roku 1920, téměř půl roku po jeho odchodu. Opět převzal funkci odpovědného redaktora.

Během jeho nepřítomnosti se vydávání deníku značně změnilo. Slovenský Východ se tisknul v nové tiskárně a ve větším formátu. Korekturu od té doby nemuseli provádět přímo redaktori deníku, nýbrž byla prováděna přímo zaměstnanci Slovenské tiskárny v Košicích, ve které se deník nechával tisknout. Dále byl změněn i typ písma, včetně azbuky v příloze Slovenského Východu, Ruské slovo.²⁵

V následujících týdnech Slovenský Východ informoval o parlamentních volbách, které se konaly v celém Československu. Celkově v roce 1920 vydával tento deník vesměs články politického rázu. Nejdříve předvolební programy jednotlivých stran, poté volební výsledky a následně rozebíral politickou situaci po volbách. Do toho stále nebyla zažehnána potravinová krize, při které byl nedostatkovým zbožím především chleba.²⁶

Kromě volebních informací přinášel Slovenský Východ průběžně zprávy o situaci v Podkarpatské Rusi, o Maďarsku a jeho politickém uskupení, Rusku, či o Americe. Takovéto zprávy přejímal deník ve většině případů z ČTK. Zřídka kdy odebíral zprávy z jiných, celorepublikových periodik.²⁷

Vyjma politických článků informoval deník do konce roku 1920 i o kulturních záležitostech jako o začátku nové sezóny Národního divadla, výměně ředitele opery v Košicích či umělecké výstavě ve Východoslovenském muzeu.

Samotný konec roku se nesl v duchu generální stávky po celém Československu, včetně Košic. Proto stejně jako ostatní periodika v té době i Slovenský Východ informoval o této události na svých stránkách.²⁸

K poslednímu prosincovému dni byl novým zodpovědným redaktorem deníku Slovenský Východ jmenován Hugo Filla, a to s platností od 1. ledna 1921. Hugo Filla,

---

²⁵ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 42

²⁶ Slovenský Východ. Košice: Redakcia a administracia v Košiciach, 1920, roč. 2, březen-červen

²⁷ DŽUJKO, J., Slovenský Východ (1919) a formovanie slovenského národného povedomia na východnom Slovensku [online], s. 209. [cit./vid. 1. dubna. 2017]. Dostupné z: http://www.pulib.sk/elpub2/FF/Slancova2/pdf_doc/dzujko.pdf

²⁸ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 61

bratr významného malíře Emila Filly, měl s novinářinou již zkušenosti. Redakci Slovenského Východu však nebyl vřele přijat, zejména pak Korčákem. „*Byl jsem ohromen takovýmto přírůstkem. Mohutný 120 kg tloušťák Hugo Filla vůbec neuznával nějaké zvláštní slovenské potřeby, vůbec nepokládal za nutné přihlížet citům slovenských lidí, k odlišnosti slovenského vývoje a speciálním podmínkám východu republiky.*“²⁹

Kvůli neshodám s jedním Korčákovým nadřízeným a také kvůli rozcházejícímu se pohledu na vedení Slovenského Východu, jenž měl odlišný než Hugo Filla, se Rostislav Korčák rozhodl opustit redakci košického deníku.

2.2.3 Spolupracovníci Rostislava Korčáka ve Slovenském Východu

Edmund Borek byl nejhlavnější postavou při zakládání deníku Slovenský Východ a následně i jeho vydávání. Stal se tak prvním šéfredaktorem těchto novin.

Borek pocházel z rodiny železničáře, ale přes právnická studia, která ovšem nedokončil, se dostal až k novinářině. „*Ve Vídni redigoval dělnické noviny Zájmy, v Pardubicích Východočeský obzor, od r. 1906 působil na Slovensku jako redaktor Slovenských robotníckých novin, Robotníckých novin a časopisů Napred a Slovenský máj.*“³⁰

S Korčákem se seznámil v Uherském Hradišti ve štábu velitelství československých vojsk operujících na západním Slovensku, konkrétně ve zpravodajském oddělení, kam byli oba přiděleni. S myšlenkou založení novin na Slovensku si pohrával Borek od doby, co přešel se štábem velitelství do Žiliny, a to od poloviny prosince 1918.³¹

Byl to také právě Edmund Borek, který se ujal úvodníku na titulní stránce prvního čísla Slovenského Východu. V prvních týdnech po založení deníku napsal většinu úvodníků on. Zároveň Borek byl tím, kdo dal název Slovenský Východ prvnímu slovenskému deníku na východě republiky.³²

---

²⁹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 64

³⁰ JZ, Edmund Borek, [online]. Katedra filosofie filosofické fakulty Masarykovy univerzity Brno, [cit./vid. 19. března. 2017]. Dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/borek.html>

³¹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 3

³² Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 3

Kromě Borka a Korčáka byli součástí nově vzniklých novin také Hana Gregorová a Anton Straka.

Hana Gregorová se stala členkou redakce od čtvrtého čísla, kdy ji byla poprvé otisknuta „Besednica“. V jejím podání to byla série prozaických povídek na pokračování, ve kterých čerpala mnohdy z vlastních zkušeností a z vlastního života. Kromě Slovenského Východu, ve kterém působila do roku 1920, se proslavila především svými knihami o emancipaci žen. Byla první autorkou na Slovensku, která vyjadřovala skrze své knihy, články a texty podporu slovenským ženám.³³

Na tři měsíce byl v redakci deníku veden též slovenský spisovatel Ján Hrušovský, který pomáhal Borkovi v začátcích vydávání Slovenského Východu. V březnu 1919 Hrušovský, který byl společně s Borkem uváděn i v záhlaví novin, z deníku odešel.

„V záhlaví Slovenského Východu jsou od 4. března 1919 uvedeni jako redaktori Edmund Borek, Hana Gregorová a Anton Straka.“³⁴ Nebylo časté, aby bylo uvedeno v hlavičce více redaktorů, navíc bez šéfredaktora. „Byl to u nás patrně ojedinělý případ, že v hlavičce novin nebyl označen šéfredaktor a odpovědný redaktor, ale že tu byli vyjmenováni tři redaktori bez uvedení funkce. A i v tehdejších poměrech bylo neobvyklé, že reakce denního listu měla jen tři redaktory.“³⁵

Anton Straka byl prvním spolupracovníkem Slovenského Východu, jenž pocházel přímo z Košic, kde noviny vycházely. Po několika týdnech a několika zveřejněných člancích, ve kterých prokázal určité novinářské schopnosti, se stal Straka oficiálně členem redakce deníku. „Byla to volba šťastná, protože jako košický rodák výborně znal poměry na východním Slovensku, dovedl psát svěže, přesvědčivě a byl pracovníkem velmi iniciativním a svědomitým.“³⁶

Tento košický rodák, vystudovaný teolog, se po odchodu ze Slovenského Východu realizoval jako diplomat, zejména v Maďarsku.³⁷ „Anton Straka se stal

---

³³ FARKAŠOVÁ, E. GREGOROVÁ, Hana (1880-1958). In. HAAN, Francisca de, Krasimira. DASKALOVA a Anna. LOUTFI. Biographical Dictionary of Women's Movements and Feminisms in Central, Eastern, and South Eastern Europe: 19th and 20th Centuries. New York: CEU Press/Central European University Press, c2006. ISBN 9637326391

³⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 21

³⁵ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 21

³⁶ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 15

³⁷ WLACHOVSKÝ, Karol. Re: Aktuální odkaz Antona Straku (1893-1944) [online]. In. Oslova Ma; Zkrácená písemná verze přednášky, která zazněla 9. 5. 2008 v konferenčním sále Českého centra

československým kulturním atašé na československém vyslanectví v Budapešti.³⁸ Stejně jako Korčák působil i Straka během druhé světové války v českém domácím odboji.³⁹

V pořadí druhým šéfredaktorem deníku Slovenský Východ se stal v polovině roku 1919 Arnošt Kresa. Jak byl předchozí šéfredaktor Borek aktivně činným ve vydávání deníku, psaní úvodníků či reportování, Kresa byl pravým opakem. Arnošt Kresa napsal za celou dobu působení v redakci Slovenského Východu jen minimum článků. Navíc, jelikož byl dosazen z Prahy, neznal slovenské poměry a neuměl slovensky. To byl v deníku, jenž převážně psal slovensky či rusky, poměrně zásadní problém.

Čeho Kresa nebyl schopný v redakci, v organizaci se mu snaha upřít nemohla. „Organizačně Kresa Slovenský Východ osamostatnil, z pracovníků našich novin byla vytvořena Vojenská tisková skupina v Košicích, podřízená v zásadních věcech přímo ministerstvu národní obrany“⁴⁰, vzpomínal Korčák. V praxi to znamenalo to, že členové redakce tohoto deníku nemuseli již nosit v práci uniformy, ale mohli už jako ostatní oblékat civilní oděv.

Další změna, která proběhla za Kresy, byla změna adresy redakce a administrace Slovenského Východu. Od té doby sídlili členové košického deníku v Tordássyho ulici, čímž se dostali z prostředí vojenské správy.⁴¹

Spolehlivými Korčákovými spolupracovníky byli i Jaroslav Slabý a František Durďák. Ten, ač pocházel původně z Moravy, se stal důležitým členem stále utvářejícího se Slovenského Východu. Oba dva, Slabého i Durďáka „získal v následujících letech velmi silící tiskový koncern Melantrich pro jejich „Slovenský večerník“, tištěný v Ostravě, kde byla jeho hlavní redakce.“⁴²

---

v Budapešti na vzpomínkové besedě věnované Antonovi Strakovi. [cit./vid. 19. března. 2017]. Dostupné z: <http://www.oslovma.hu/index.php/en/politika/153-politika1-politika1/1014-aktualny-odkaz-antona-straku-1893-1944>

³⁸ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 15

³⁹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 38

⁴⁰ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 32

⁴¹ Slovenský Východ. Košice: Redakcia a administracia v Košiciach, 1919, roč. 1, č. 216, s. 1

⁴² Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 59

Durd'ák se novinářině věnoval i během okupace německým vojskem. V průběhu Heydrichiády, kdy docházelo k hromadným zatýkacím akcím, zatkli coby svobodného zednáře i Durd'áka. Ten následně zemřel v koncentračním táboře.⁴³

Velmi si také Korčák vážil Karla Kálala, který přispíval do Slovenského Východu svými články a úvodníky o slovenském školství. Když v roce 1930 Kálal zamřel, adresoval jeho ženě Korčák dopis s upřímnou soustrastí a vyznáním, že bude pamatovat na Kálala jako na krásný charakter českého národa.⁴⁴

Kromě Hany Gregorové měl Slovenský Východ ve své redakci ještě jednu ženu. Byla jí Elza Zinaida Mažárová. Ta měla na starost nesamostatnou přílohu deníku, a to Ruské slovo. Mažárová byla do Slovenského Východu přijata výhradně pro zaštit'ování této přílohy. Bylo to z toho důvodu, že Mažárová byla ruského původu a tato část novin byla od 16. čísla psána v azbuce.⁴⁵

Zinaida Mažárová do té doby ovšem měla zkušenosti pouze s kancelářskou, administrativní prací, proto ji pomáhal s vedením rubriky i Korčák. Celkově práce na příloze Ruské slovo byla nejednoduchá. „*Vždyť šlo o novou věc, postavení Karpatské Rusi bylo politicky nevyjasněno, nikdo z redakce neznal místní poměry obyvatelstva na Karpatské Rusi. Materiály od dopisovatelů nebyly.*“⁴⁶

Rubriku Ruské slovo po Mažárové začal později redigovat Ilarion Curkanovič.⁴⁷ Ten dříve působil jako redaktor Ruské pravdy v bukovinských Černovicích. Než nastoupil Curkanovič do Slovenského Východu, byl ve Vídni odsouzen k smrti za velezradu, avšak posléze omilostněn. Po válce se přihlásil k československé armádě a měl hodnost poručíka. Vzhledem ke svým zkušenostem a všeobecnému rozhledu byl v redakci deníku velmi vážen.⁴⁸

---

⁴³ MENŠ. Internetová encyklopedie dějin Brna [online]. 16. 12. 2015. [cit./vid. 28. března. 2017].

Dostupné z: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=5539

⁴⁴ Literární archiv Památníku národního písemnictví (LA PNP), Kálal Karel, Dopis Kálalové Anně z roku 1930, 6. srpna 1930

⁴⁵ DŽUJKO, J, Rozvoj slovenského novinářstva na východnom Slovensku po roku 1918. In. Zlomky z dejín Slovenska v 19. a 20. storočí. Vyd. 1. Košice: EQUILIBRIA, s. r. o., 2015, s. 98. ISBN 978-80-8143-169-2

⁴⁶ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 21

⁴⁷ DŽUJKO, Ján, Rozvoj slovenského novinářstva na východnom Slovensku po roku 1918. In. Zlomky z dejín Slovenska v 19. a 20. storočí. Vyd. 1. Košice: EQUILIBRIA, s. r. o., 2015, s. 98. ISBN 978-80-8143-169-2

⁴⁸ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 4

Elza Zinaida Mažárová, která v roce 1913 maturovala na ženském gymnáziu v Petrohradě a v roce 1917 se i s rodiči přestěhovala na Slovensko,⁴⁹ se v průběhu roku 1919, přesněji 5. října, vdala za kolegu ze Slovenského Východu, Rostislava Korčáka.⁵⁰

2.2.4 Rostislav Korčák v letech 1918-1920

V roce 1918, než se Korčák rozhodl spoluutvářet jako dobrovolník novou republiku na Slovensku, organizačně se podílel při transformaci z Rakousko-Uherska na Československou republiku. „Dne 29. října 1918 jsem v Žofinském sále pomáhal při registraci nového důstojnického sboru československé armády.“⁵¹

Od listopadu téhož roku působil ve štábu nejvyššího velitele branné moci v Československu, a to podmaršálka Diviše, který tehdy sídlil na Malé Straně v Praze. Z tehdejší doby si Korčák pamatuje, kromě telefonátů ze Severních Čech o potlačování pokusů nacionalistického vůdce Lodgmana o vytvoření takzvaného Deutschböhmen, také na to, jak přišel do styku s bývalými vojáky Rakousko-Uherska. „Vzpomínám si, jak se mně, poručíkovi, hlásili se sraženými podpatky čtyři rakousko-uhersští plukovníci, bývalí velitelé pražských pluků, a prosili o přijetí do československé armády. Byl mezi nimi i můj bývalý velitel osmého střeleckého pluku, plukovník Biborosch, pod kterým jsem začínal vojákovat v roce 1914 v Salzburgu.“⁵²

Když nedlouho po založení Československa přicházely zprávy ze slovenského území, které vyvolávaly obavu o bezpečí obyvatel žijících v nedávno utvořeném státním celku, zareagovala vláda výzvou, aby se hlásili dobrovolníci na pomoc Slovensku. Tu vyslyšel i Korčák, jelikož, jak sám tvrdil, „v mém českém národním vědomí byl vypěstován hlavně vlivem četby upřímný bratrský vztah k Slovákům.“⁵³

Paradoxem bylo, že do té doby příliš zkušeností přímo se slovenským obyvatelstvem či Slovenskem obecně, neměl. Jedna z mála vzpomínek na slovenského občana se vázala ještě k bojům v první světové válce. Když byl v roce 1915 na frontě

---

⁴⁹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 4

⁵⁰ Národní Archiv Praha (NAP), fond ASYN, neutříděné materiály, kopie osobní složky Rostislava Korčáka – výpis z manželského listu

⁵¹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 7

⁵² Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 8

⁵³ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 8

zraněn a následně převezen do vojenské nemocnice, ležel s ním na oddělení několik týdnů Slovák, dr. Vladimír Jesenský,⁵⁴ pozdější ředitel Tatra Banky a bratr básníka Janka Jesenského.⁵⁵

V polovině listopadu roku 1918 odešel Rostislav Korčák na vlastní žádost sloužit na východní Slovensko. Cesta tam ovšem, pro něho poněkud překvapivě, skončila v Uherském Hradišti, kde sídlilo velitelství československé armády na Slovensku. Působil tam jako zpravodajský důstojník ve zpravodajském oddělení štábu, a to i poté, co odešel dosavadní velitel operační skupiny na Slovensku plukovník Štika a nahradil ho plukovník Schöbl.⁵⁶

V polovině prosince přešel Korčák, společně se štábem velitelství, do Žiliny, kde již tou dobou úřadoval zvláštní ministr s plnou mocí pro Slovensko, kterým se stal jako první slovenský politik Vavro Šrobár, lékař z Ružomberoku a dlouholetý Masarykův sympatizant.⁵⁷

Po dalším stěhování velitelství, tentokrát do Košic, na začátku roku 1919, Korčák společně s Borkem kolportovali první číslo nového košického deníku, Slovenský Východ. Borek měl na starost psaní článků, Korčák z počátku administrativu deníku. Do té doby neměl Rostislav Korčák žádné zkušenosti s redakční administrací, vyřizováním inzerce či exportování novin do tisku.⁵⁸

Již v průběhu ledna začal Korčák, kromě administrativní práce v deníku i přispívat různými drobnějšími příspěvky. Po měsíci se stal řádným členem redakce, ač s tím měl stejně jako v předchozím případě, pramalé zkušenosti. Jak sám přiznal, jeho nadšení idealistického mládí překonávalo chyby, kterých se zpočátku dopouštěl. Tato práce, kterou vykonával pro Slovenský Východ, ho zcela naplňovala a odpovídala tak jeho představám, se kterými na Slovensko jel.⁵⁹

První článek Rostislava Korčáka ve Slovenském Východu můžeme datovat k 20. únoru roku 1919. V čísle 37, pod šifrou R. K., jak se po celou svou novinářskou

---

⁵⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 8

⁵⁵ HALLON, E.: The Role of Milan Hodža in Slovak Commercial Banking (1918–1938). Historický časopis, Supplement, pp. 97-112, Bratislava, 2007, s. 103. ISSN 0018-2575

⁵⁶ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 9

⁵⁷ [www.vlada.cz](https://www.vlada.cz/assets/Obdobi-prvni-republiky-1918.pdf) [online]. [cit./vid. 1. dubna. 2017]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/Obdobi-prvni-republiky-1918.pdf>

⁵⁸ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 5

⁵⁹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 5

kariérou Korčák podepisoval⁶⁰, najdeme článek pojmenovaný ‚Smutno‘. V tomto článku kritizoval československé vojáky, o kterých se mu doneslo, že se na Slovensku nudí.⁶¹

V podobném duchu se nesl článek vydaný zhruba o pět dní později. Kromě prvního odstavce, který napsal Korčák, je článek doslovným přetiskem dopisu desátníka československé armády. Tento text byl zaměřený na chování československých vojáků. Zmíněný desátník v něm uváděl konkrétní případy opilství mezi svými spolubojovníky. Korčák následně apeloval na posádkové velitelství, aby této zprávě věnovalo pozornost a důkladně si článek přečetlo.⁶²

Témata, jako důstojné chování a reprezentování českých vojáků na slovenském území nebo potřeba společné práce se Slováky na utváření hodnot nově vzniklé republiky, byla Korčákovi blízká. Zvláště nepříjemné pro něho bylo, když se doslechl o nemorálním chování vojska.

„Pamatuji si na nepříjemný bolestný zážitek, když jsem se z hlášení našich důvěrníků a uprchlíků ze Slovenska dozvěděl, že někteří příslušníci našeho vojska se opijejí a rabují. Nebylo takových případů mnoho, ale stačily zkalit představu o morální úrovni a nezištnosti všech, kdo přišli osvobozovat Slovensko z maďarského područí.“⁶³

Jelikož Rostislav Korčák v té době pobýval na Slovensku přibližně dva měsíce, z toho pouhý měsíc v redakci Slovenského Východu, nedovolil si zatím psát o specifických slovenských otázkách. Byl si vědom své nedostatečné znalosti tamějších poměrů, zejména v politice se cítil, vzhledem ke svému věku, nezkušený.⁶⁴

Na začátku května 1919 vyšlo jubilejní sté číslo Slovenského Východu. V něm zakládající členové redakce vzpomínali na začátky deníku. Vzhledem k politické situaci na slovenském východě bylo upoutání na sté číslo těchto novin úplně oprávněné. Retrospektivní ukázkami se snažil Slovenský Východ posílit morálku obyvatelstva a tím je povzbudit.

Edmund Borek například napsal o těžkých začátcích prvního deníku na východním území Slovenska. Korčák ve svém článku ‚Jubileum bojovníka‘ připomněl, že deník Slovenský Východ začal vycházet v době, kdy Slováci se ještě báli přiznat ke

---

⁶⁰ Ve Slovenském Východu se podepisoval R. K., jinak všeobecně celým jménem nebo pod zkratkou -rk-

⁶¹ Slovenský Východ. Košice: Redakcia a administracia v Košiciach, 1919, roč. 1, č. 37, s. 1

⁶² Slovenský Východ. Košice: Redakcia a administracia v Košiciach, 1919, roč. 1, č. 41, s. 1

⁶³ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 9

⁶⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 19

slovenské národnosti, protože byli ještě zvyklí na útisk ze strany Maďarů. „*Tehdy ještě většina se bála říct: „Jsem Slovák!“*, protože ještě byli stísnění svými maďarskými pány.“⁶⁵

Měsíc poté, kdy vyšel jubilejní výtisk Slovenského Východu, se musel Korčák s ostatními členy redakce nuceně přestěhovat z Košic do Žiliny, a to z důvodu invaze maďarského vojska do východoslovenské metropole. Tento čas byl pro zaměstnance deníku nenáročný, měli ho jako dovolenou.

Korčák využil situace a než bylo vše připraveno k obnovenému vydávání Slovenského Východu, odjel do Užhorodu za svou budoucí ženou, Zinaidou. Ta tam během maďarské okupace Košic bydlela se svým bratrem a matkou. Korčák během těchto okupačních dní neměl o Zinaidě Mažárové žádné informace.

„*Neměl jsem o ní zprávy, protože ztrátou Košic a Prešova bylo spojení s nejnáchodnější částí republiky přerušeno. Jel jsem na lokomotivě, která byla vyslána na první zkušební jízdu přes silně poškozený most u Legině-Michalan.*“⁶⁶ Jelikož běžné vlaky se na této trati ještě nevypravovaly, nazpátek se musel Korčák, společně už se Zinaidou Mažárovou, vracet nákladním automobilem.⁶⁷

Poté, co se členové redakce vrátili po měsíci zpět do Košic a obnovili tak vydávání Slovenského Východu, Rostislav Korčák se ve stejný okamžik stal novým odpovědným redaktorem deníku. Už v této funkci mu vyšel článek „*Košice, Košice, překvapily ste nás!*“.

V tomto článku z 20. července 1919 vylíčil své pocity po návratu z nuceného odchodu. S lehkou ironií vyjádřil své překvapení nad tím, že během měsíce, kdy maďarští vojáci okupovali Košice, zde nikoho neoběsili, a že je zde po měsíci srdečně vítali, například házením květin.⁶⁸

Dále přešel už do vážnějšího tónu. „*Chceme věřit, že bylo uvítání upřímné, že vám šlo od srdce. Známe sice vaši mentalitu, víme, že vítání platilo více francouzskému generálovi než řadám vojákům z Československa, víme též, že byste nás nevítili, kdyby v Pešti byla jiná vláda, než vláda rozvratu a demagogie.*“⁶⁹

---

⁶⁵ Slovenský Východ. Košice: Redakcia a administracia v Košiciach, 1919, roč. 1, č. 100, s. 1

⁶⁶ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 32

⁶⁷ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 32

⁶⁸ Slovenský Východ. Košice: Redakcia a administracia v Košiciach, 1919, roč. 1, č. 123, s. 2

⁶⁹ Slovenský Východ. Košice: Redakcia a administracia v Košiciach, 1919, roč. 1, č. 123, s. 2

Korčák se k tomuto článku vyjádřil i ve svých pamětech, „*obsah a tón článku vyjadřoval jistotu, že náš stát bude státem demokratickým, ve kterém se uplatní každý bez rozdílu národnosti, kdo je schopný a chce pracovat.*“⁷⁰

Na závěr v tomto článku Korčák svým způsobem burcoval i zároveň varoval čtenáře Slovenského Východu. „*Žádáme od vás jen jedno, abyste si už konečně uvědomili, že Košice přísluší do této republiky opravdových lidí a pořádku a abyste jejich práci nepodkopávali. Zamilujeme si ty, co chtějí s námi spolupracovat na šťastnější budoucnosti a budeme je považovat za přátele, což by byli také i Maďaři anebo Němci. Budeme však ale muset odstranit ty, kteří narušují pořádek a ničí společnou práci.*“⁷¹

Další Korčákův článek, který vyšel hned v následujícím čísle Slovenského Východu, a to v úterý 22. července, reagoval zpětně na události, ke kterým se vinou okupování Košic nemohl v tu dobu vyjádřit. V textu, který pojmenoval ‚Čechoslováci a Rusko‘, vyjadřuje stanovisko deníku ke věci československo-ruské otázky ve smyslu národnostních států tvořících se na území Ruska, dále návratu legionářů ze Sibíře a také zda si zaslouží uznání či zavržení admirál Kolčak.⁷²

K legionářům ze Sibíře se Korčák vyjadřoval v článku jako k hrdinům, se kterými měl být co nejdříve navázán kontakt. Obyvatelé Československa jim měli jejich návrat do vlasti ulehčit a podporovat jejich přání, a to začlenit se opět do normálního života a do normální práce.⁷³

O Kolčakovi, o kterém se jeden čas mluvilo jako o možném novém diktátorovi Ruska a který nechal zabít několik set lidí, se vyjádřil Rostislav Korčák ve svém druhém bodě v článku. „*Kolčak? Kolčak je voják, vzorný ruský voják a vůdce, dovede se bit a dokáže organizovat. [...] Možná že se Kolčak dopustil přehmatů. Ale my si ho ceníme právě pro tu energii vojáka, který dovedl sloučit masy k protibolševickému boji. A tisíckrát je nám milejší Rus Kolčak než internacionální žid Trockij-Bernstein a než byly německé carevny.*“⁷⁴

V následujících týdnech se Korčák ve svých člancích vyjadřoval nejčastěji k vnitropolitické situaci na Slovensku. Bylo tomu tak až do 28. září 1919, kdy v deníku

---

⁷⁰ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 34

⁷¹ Slovenský Východ. Košice: Redakcia a administracia v Košiciach, 1919, roč. 1, č. 123, s. 2

⁷² Slovenský Východ. Košice: Redakcia a administracia v Košiciach, 1919, roč. 1, č. 124, s. 1

⁷³ Slovenský Východ. Košice: Redakcia a administracia v Košiciach, 1919, roč. 1, č. 124, s. 1

⁷⁴ Slovenský Východ. Košice: Redakcia a administracia v Košiciach, 1919, roč. 1, č. 124, s. 1

Slovenský Východ byl naposled uveden coby odpovědný redaktor. Důvodem byla Korčákova cesta do jižního Ruska.

Deník Slovenský Východ se s ním posledního dne v září rozloučil v rubrice ‚Chýrník‘. Ocenil jeho přínos při zakládání novin v lednu téhož roku, a to nejdříve v administrativě a poté jako redaktora, respektive odpovědného redaktora. *„Korčák za celou dobu poctivě studoval ruskou otázku, zvláště z národohospodářského stanoviska.“*⁷⁵

*„K cestě do jižního Ruska jsem se dostal náhodou. Zařídil to bez mého vědomí můj známý z převratových dnů na vojenském velitelství v Praze, setník v záloze Eduard Havlíček. Měl bratra na ministerstvu zahraničních věcí, a když se sestavovala obchodně průmyslová mise pro jižní Rusko, doporučil mu za sekretáře této mise mne, že znám dobře rusky a mám obchodní vzdělání,“*⁷⁶ uvedl Korčák.

Dozvěděl se o tom v Košicích, kam mu přišel v září telegram, aby nastoupil tuto službu. Jelikož od mládí toužil navštívit Rusko, uvítal tuto možnost tam odjet. Navíc doufal, že díky této misi by se mohl dostat natrvalo do zahraniční služby. Mise, jejíž oficiální název zněl ‚Obchodně-průmyslová mise ČSR v jižním Rusku‘, čítala patnáct členů.⁷⁷

Součástí výpravy byli zaměstnanci ministerstva zahraničních věcí, velkotovárníci, či zástupci pražské obchodní komory. Korčák si pamatuje, že oficiálními členy této obchodní mise do Ruska byli: *„továrník Bogner, Němec z Liberce, brněňští Tausig a Zucker, ti za textilní průmysl a obchod, Jičínský od firmy Klazar za průmysl koberců, továrník Čáslavský z Týniště a jeho bratr z kožařského syndikátu za kožedělný průmysl, Baťův synovec Schiebel za firmu Baťa, ruský Čech Janotka od Laurin a Klementa z Mladé Boleslavi a Jeřábek od Wichterle a Kovaříka z Prostějova za strojírenství, továrník Prouza ze Smíchova za výrobu drobného kovového zboží, major ruských legií Smetana z ministerstva zahraničních věcí, další legionářský major z dobudžské armády, ředitel Matoušek z pražské obchodní komory, který byl jednatelem Hospodářské komory pro slovanských východ. Misi doprovázel ruský kapitán z pražské ruské protibolševické mise Bafalského.“*⁷⁸

---

⁷⁵ Slovenský Východ. Košice: Redakcia a administracia v Košiciach, 1919, roč. 1, č. 182, s. 3

⁷⁶ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 39

⁷⁷ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 39

⁷⁸ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 40

Počet členů se na tehdejší dobu zdál být poměrně vysoký. To svědčí o tom, že tehdejší československá vláda měla zájem o navázání obchodní styků s Ruskem celkem záhy po státoprávním uspořádání nové republiky. Nic na tom neměnil ani fakt, že v té době ještě probíhala na ruském území občanská válka.

Vzhledem k tomu, že cílová destinace mise se nacházela na válečném území, byli všichni členové mise pojištěni na vysoké částky. Korčák tuto cestu vítal i přes veškeré hrozby, které se mohly během cesty stát. Přes Vídeň, italský Terst a Novosibirsk všichni členové mise, vyslaní z pověření československé vlády, dorazili na místo, a to do Rostovu na Donu.⁷⁹

Každý člověk, jenž byl součástí ‚Obchodně-průmyslové mise ČSR v jižním Rusku‘, měl na této cestě svůj úkol. Ať již to bylo vyjednání nového obchodu, seznámení se s ruskými obchodníky či navázání diplomatických vztahů s ruskou stranou. Korčákova role byla při této obchodní cestě odlišná.

„Ačkoliv jsem měl diplomatický pas, byl jsem vlastně na misi poskokem. Moje sekretářská služba spočívala v tom, že jsem pánům továrníkům a obchodníkům hlídal jejich bedny se vzorky zboží. Za noční jízdy vlakem z Novorosijska do Rostova jsem seděl přímo v nákladním vagonu, kde se naše bedny přepravovaly, aby je někdo nevyraboval. Také v Rostově na Donu se mé ‚úřadování‘ omezovalo na to, že jsem se střídal s jedním ze sibiřských československých legionářů ve střežení majetku mise. K jednání o uzavírání smluv jsem nebyl přibírán.“⁸⁰

Členům vyslané delegace po pár měsících došlo, že nový režim, který byl ve válkou rozbořeném Rusku postupně budován, nestál na pevných základech. Kvůli tamější politické situaci dospěli někteří jedinci z této mise k názoru, že bude lepší rozprodat svoje přivezené vzorky na místním trhu.⁸¹ Neviděli tak v Rusku zatím silného obchodního partnera a žádné záruky možných hospodářských styků.

V prosinci 1919 někteří členové mise usoudili, že jejich pobyt v jižním Rusku nebude pro ně dále užitečný a rozhodli se pro předčasný návrat domů. Rostislav Korčák odjel s nimi. Po týdnech cestování se do vlasti vrátili na začátku ledna 1920. Ostatní

---

⁷⁹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 40

⁸⁰ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 41

⁸¹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 41

členové se vrátili do Československa až po několika týdnech. Výsledek této mise pro národní hospodářství byl v podstatě nulový.⁸²

Na počátku Obchodně-průmyslové mise Korčák doufal v přijetí do zahraniční služby. Po jejím ukončení byl však zklamán. S notnou dávkou ironie a vtipu se k tomu vyjádřil ve svých pamětech, sepsaných několik let poté. „*Z ministerstva zahraničních věcí odepsali, že mé žádosti nemohou vyhovět, ale že mně vzali do evidence. V té evidenci jsem snad dodnes, protože nikdy pak už jsem žádné vyrozumění nedostal.*“⁸³

Poté, co Korčák opětovně nastoupil do redakce Slovenského Východu a převzal funkci odpovědného redaktora, zabýval se, stejně jako zbytek redakce, především předvolební kampaní na východním Slovensku. Úlohu odpovědného redaktora bral Rostislav Korčák zodpovědně. „*Nepokládal jsem funkci jen za formální záležitost. Bral jsem odpovědnost za obsah listu doslova.*“⁸⁴ Což se potvrdilo i o pár týdnů později po jeho návratu.

V červnu roku 1920 stanul Korčák poprvé před soudem a poznal tak i druhou, stinnou stranu funkce odpovědného redaktora. Redakci Slovenského Východu zažaloval význačný košický Maďar, a to za uveřejnění pro něho nepříznivé zprávy. Přelíčení mezi Slovenským Východem a žalobcem vedl soudce původem z Maďarska. Kromě hlavního soudce byli i přísedící soudu Maďaři. Soudní spor nakonec dopadl ve prospěch košického Maďara. Z důvodu, že Korčák, zástupce žalované strany, jenž byl soudu přítomen, odmítl sdělit autora zprávy a vyzradit tak redakční tajemství, byl odsouzen k peněžité pokutě ve výši 200,- korun. Tuto pokutu následně zaplatilo vydavatelství.⁸⁵ Pokud by měl pokutu zaplatit samotný Korčák, jednalo by se o šestinu jeho tehdy pobíraného platu. V té době činil jeho plat 1 200,- korun.⁸⁶

Příští týdny a měsíce psal Korčák do Slovenského Východu převážně články politického charakteru. Věnoval se například otázkám Podkarpatské Rusi jakožto území náležícímu Československu, nebo též byly vydány texty věnující se hraničním sporům s Polskem v té době.

---

⁸² Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 42

⁸³ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 42

⁸⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 44

⁸⁵ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 49

⁸⁶ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 148, signatura Rostislav Korčák, Přihláška do Syndikátu denního tisku československého, 26. března 1920, s. 1

Do konce roku se průběžně objevovaly zprávy k potravinové krizi, jelikož tento problém stále neutichal. Tuto krizi, zásobovací potíže a celkově drahotu potravin, Korčák se svou ženou Zinaidou příliš nepociťoval, poněvadž oba dva pracovali v redakci Slovenského Východu, který spadal pod vojenskou správou, a stravovali se tak ve vojenské jídelně.⁸⁷

Mezitím byl Korčák na chvíli pověřen, na místo Kresy, dočasným vedením Slovenského Východu. Kam a z jakého důvodu Kresa odešel, to nebylo Korčákovi známo.⁸⁸ Od 1. ledna 1921, tedy od 3. ročníku deníku, nahradil Korčáka v šéfredaktorství Hugo Filla. V hlavičce prvního čísla toho roku byl společně s ním uveden jako vydavatel Ján Kudláček.⁸⁹

Kudláček ani Filla pro Korčáka nebyli takové osobnosti, se kterými by byl schopen nadále spolupracovat pod jedním vydavatelstvím, respektive v jedné redakci. Filla redakci vedl úřednickou formou bez citu k novinářině a zejména bez citu ke Slovensku a slovenskému obyvatelstvu.

*„Měl jsem na poslání novináře ve slovenském tisku zcela jiný názor než úřednický bezbarvý Hugo Filla a nebyl bych mohl delší dobu snášet vědomí, že se ze mne má stát žurnalistický řemeslník, jen mechanická součástka centralistického stroje.“*⁹⁰ Huga Fillu Korčák navíc ještě označil za představitele zájmu pražských kruhů, kterého dosadilo vedení listu na post šéfredaktora, aby si tak prostřednictvím slovenského denního tisku si tak rozšířilo svůj vliv.⁹¹

Rostislav Korčák na základě všech okolností dospěl k závěru, že pro něj bude lepší opustit redakci Slovenského Východu, který pomáhal v roce 1919 spoluzakládat. Přesto chtěl nadále zůstat novinářsky aktivní. *„Chtěl jsem svou příští novinářskou činnost pro Slovensko spojit se studiem na vysoké škole, které mi bylo znemožněno odchodem do vojenské služby. Demobilizace mi nyní dávala možnost vrátit se znovu do Prahy na Vysokou školu obchodní a studovat při zaměstnání.“*⁹²

---

⁸⁷ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 56

⁸⁸ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 60

⁸⁹ Slovenský Východ. Košice: Redakcia a administracia v Košiciach, 1921, roč. 3, č. 1, s. 1

⁹⁰ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 64

⁹¹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 66

⁹² Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 64

Později, když byl Korčák propuštěn z vojenské služby, odjel z Košic do Prahy, kde v únoru 1921 začal pracovat pro noviny Slovenská politika. Ta byla tehdy jediným slovenským deníkem, který v Praze vycházel. Po necelém půl roce se tento deník přestěhoval do Bratislavy a Rostislav Korčák nastoupil do redakce Slovenského denníku.⁹³

2.2.5 Korčákův nástup do pražské redakce Slovenského denníku, vztah k agrární straně a Edvardu Benešovi

Do Slovenského denníku nastoupil Korčák na pozici pražského redaktora a parlamentního zpravodaje, a to dne 1. července 1921.⁹⁴ Do té doby byl po odchodu ze Slovenského Východu na půl roku zaměstnán v deníku Slovenská politika, který byl deníkem agrární strany.

„Většinu politicky významného periodického tisku vydávaly prostřednictvím svých vydavatelských domů politické strany.“⁹⁵ To byl případ i Slovenského denníku, který provozovala agrární strana, stejně jako deník Slovenská politika. Korčák se tak stal členem již zaběhlého agrárního deníku. Ten byl vydáván bezmála tři roky a úspěšně tak navázal na Slovenský denník, který vycházel ještě před založením Československé republiky, a to mezi únorem 1910 až říjnem 1915.⁹⁶

Agrární politické hnutí, reprezentované právě agrární stranou, bylo nejsilnější politickým hnutím v první republice. Tato strana byla ústřední stranou vládních koalic. *„Hlavní státotvorná strana se opírala o drobné a střední rolnictvo, přičemž rozvětvenou sítí zájmových a přidružených organizací se jí podařilo získat a udržet si výsadní postavení mezi venkovským obyvatelstvem.“⁹⁷*

---

⁹³ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Slovenský Východ, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 64

⁹⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 148, signatura Rostislav Korčák, Můj životopis, 9. června 1951, s. 1

⁹⁵ BLODIGOVÁ, A. KÖPPLOVÁ, B. SEKERA, M. Dějiny českého novinářství a českých novinářských spolků. Katalog výstavy v k dějinám českého tisku na území České republiky. Praha: Státní ústřední archiv, 2002, s. 46

⁹⁶ ROKOSKÝ, J., Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti. Rokoský, Jaroslav. In: Psáno do oblak. Sborník k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka / Praha: Karolinum, 2011, s. 143. ISBN 978-80-246-1925-5

⁹⁷ ROKOSKÝ, J., Rudolf Beran a jeho doba: vzestup a pád agrární strany. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, s. 9. ISBN 978-80-7429-067-1

Agrární strana věnovala značnou pozornost rozvoji tisku. Úkolem tohoto agrárního tisku byl boj za kolektivní zájmy měšťanského obyvatelstva a rovněž za zvláštní, specifické zájmy agrárních velkostatkářů a velkopodniků.⁹⁸ Také v té době vydávala značné množství časopisů. Konkrétně ve dvacátých letech agrárníci vydávali celkově čtyřicet tři časopisů. „V roce 1929 agrární tisk zaměstnával 87 redaktorů, 22 externistů a 745 stálých spolupracovníků.“⁹⁹ Jedním z nich byl i Rostislav Korčák ve Slovenském denníku.

Ačkoliv Slovenský denník měl hlavní sídlo v Bratislavě, pro informace a zprávy z Prahy zřídil pražskou redakci, kterou vedl právě Korčák. Ten, ač český rodák, psal v tomto slovenském deníku pochopitelně slovenským jazykem, který si osvojil během několikaletého pobytu na Slovensku, především v redakci Slovenského Východu v Košicích.

Korčák měl v těchto novinách na starost především parlament, kontakty s jednotlivými představiteli politických uskupení, vládu, tedy veškeré parlamentní zpravodajství. Stejně jako Slovenský Východ, tak i ve Slovenském denníku byly otisknuty zprávy na základě informací z Československé tiskové kanceláře, mimo zpráv od Korčáka, ten díky tomu že mohl být přímo v prostředí parlamentu, mohl psát autorské články.¹⁰⁰

Jeden z prvních článků, který Korčák napsal v nové redakci, se týkal hospodářství, a to obchodního styku mezi Československem a Ruskem. Rozebíral v něm vyhlíženou spolupráci se Sovětským svazem. Zejména otázku platby mezi jednotlivými stranami, zda se bude obchodovat v korunách, valutách, nebo zda dojde na platbu surovinami, jako například tabákem, lnem, či konopím. Na závěr se ještě zamyslel nad tím, zda by nemělo větší smysl pro Československo nejprve vyřešit s Ruskem otázku Čechoslováků, kteří byli zatknuti během ruské občanské války a zatím nepropuštěni.¹⁰¹

Od poloviny července 1921 se Korčák naplno věnoval nejen tématu hospodářství, ale především tématu, pro který byl do redakce Slovenského denníku

---

⁹⁸ DOLEJŠÍ, V. *Noviny a novináři: z poznámek a vzpomínek*. Praha: Nakladatelství politické literatury, 1963, s. 130

⁹⁹ ROKOSKÝ, J., *Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti*. Rokoský, Jaroslav. In: *Psáno do oblak. Sborník k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka* / Praha: Karolinum, 2011, s. 144. ISBN 978-80-246-1925-5

¹⁰⁰ DARMO, J., *Slovenská žurnalistika: 1918-1938*. Martin: Matica slovenská, 1966, s. 121.

¹⁰¹ Slovenský denník, Redakcia a administracia, Bratislava. 1921, roč. 4., 7. července 1921, s. 1

přiját, politice. Již 13. července informoval čtenáře o situaci v poslanecké sněmovně, konkrétně v rozpočtovém výboru.¹⁰²

Kromě pravidelného zpravodajství z parlamentu a řešení otázek sociálních či hospodářských psal Korčák, i kvůli svému vztahu ke Slovensku, o slovenských vnitropolitických situacích a problémech.¹⁰³ Všem těmto vyjmenovaným oblastem zájmu se Rostislav Korčák plně věnoval až do konce působení v tomto deníku.

V roce 1935, kdy byl Korčákův pevný měsíční plat 2 970,- korun¹⁰⁴, dostal Korčák zákaz psát do Slovenského denníku a opustil jeho redakci. Bylo tomu tak ovšem pouze na jeden jediný den. Předcházel tomu spor uvnitř agrární strany ohledně volby prezidenta republiky.¹⁰⁵

Prezidentské volby vždy odrážejí politickou situaci v dané společnosti. Nejinak tomu bylo v témže roce, zejména když se jednalo o nástupce T. G. Masaryka. Nahradit tohoto prezidenta, který dobrovolně odstoupil z úřadu, nebylo jednoduché. Už samotné vybírání kandidátů politických stran bylo složité. Především v té době nejsilnější politické straně, straně agrární.

Agrárníci, poté co zemřel předseda strany Švehla, byli nejednotní a nepřipravení. Mohl za to především Rudolf Beran, nový předseda agrární strany, jenž neměl dostatečný respekt a straníci ho v té době vnímali spíše rozpačitě. Jejich nejednotnost se projevila obzvláště v otázce kandidátů na prezidenta republiky v roce 1935. Strana měla s Benešem oboustranně složitý vztah. Postavila tak protikandidáta do volby, kterým byl profesor botaniky Bohumil Němec.¹⁰⁶

Na začátku kampaně proti kandidování Edvarda Beneše se Korčák, který byl rozhořčen z nerespektování poslední vůle T. G. Masaryka, rozhodl, že nezůstane za nastalé situace pasivní. Měl za to, že se nejen neuznává Masarykův názor na svého následovníka, ale také to bral jako „*příkrý odklon od státnické linie bývalého předsedy*

---

¹⁰² Slovenský denník, Redakcia a administracia, Bratislava. 1921, roč. 4., 13. července 1921, s. 3

¹⁰³ DARMO, J., Slovenská žurnalistika: 1918-1938. Martin: Matica slovenská, 1966, s. 121.

¹⁰⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 148, signatura Rostislav Korčák, Svaz československých novinářů, Redaktor Slovenského denníku Rostislav Korčák

¹⁰⁵ ROKOSKÝ, J., Rudolf Beran a jeho doba: vzestup a pád agrární strany. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, s. 203. ISBN 978-80-7429-067-1

¹⁰⁶ ROKOSKÝ, J., Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti. Rokoský, Jaroslav. In: Psáno do oblak. Sborník k nedožitém sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka / Praha: Karolinum, 2011, s. 144. ISBN 978-80-246-1925-5

strany Švehly.“¹⁰⁷ Také byl znám tím, že byl oddán prezidentu Masarykovi a byl stoupenec zahraniční politiky Edvarda Beneše.¹⁰⁸

Jakožto parlamentní zpravodaj pražské redakce Slovenského denníku měl Korčák usnadněný přístup k politikům, včetně tehdejšího předsedy vlády Milana Hodžy. Během telefonických rozhovorů s Hodžou se snažil zjistit, jaký je jeho názor a stanovisko ve věci kandidátů na nového prezidenta, ale žádné konkrétní odpovědi se však Korčákovi nedostalo.¹⁰⁹

Informace o aktuální situaci, které Rostislav Korčák průběžně získával, ať už během telefonických rozhovorů s jednotlivými politiky, nebo z terénu, hlavně z pudy poslanecké sněmovny, posílal do redakce Slovenského denníku. Citlivější informace ze zákulisí agrární strany či jiné politické strany zasílal vlakovou poštou přímo do Bratislavy k rukám šéfredaktora Huška a zodpovědného redaktora Kresáka.¹¹⁰

V té době už v českém agrárním tisku probíhala prezidentská kampaň, kterou měl na starost vedoucí tisku agrárníků Josef Vraný a šéfredaktor Ferdinand Kahánek¹¹¹, který byl redaktorem deníku Venkov a důvěrníkem Vraného, jenž byl hlavním organizátorem kandidatury proti Benešovi.¹¹² Podle Korčáka vedli kampaň s takovou fanatickou nenávisť a zaujatostí, že nic obdobného do té doby nezažil.¹¹³ Josef Vraný „byl vlivným činitelem strany a jako novinář a téměř nestor v jejím vedení měl velký podíl na rychlém rozmachu strany.“¹¹⁴

Dne 16. prosince, kdy telefonoval premiérovi Hodžovi, mluvil telefonicky i s předsedou agrární strany Beranem, který mu řekl, že strana trvá na Němcově kandidatuře proti Benešovi. Zároveň ho upozornil, že na základě předsednické schůze

---

¹⁰⁷ ROKOSKÝ, J., Rudolf Beran a jeho doba: vzestup a pád agrární strany. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, s. 202. ISBN 978-80-7429-067-1

¹⁰⁸ Národní archiv Praha (NAP), Sběrka různých osobních archivů, Praha (SROA – AMV 500 50), karton 218, 550-218-3/115-, Volba presidenta republiky roku 1935, svědectví Rostislava Korčáka

¹⁰⁹ ROKOSKÝ, J., Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti. Rokoský, Jaroslav. In: Psáno do oblak. Sborník k nedožitému sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka / Praha: Karolinum, 2011, s. 145. ISBN 978-80-246-1925-5

¹¹⁰ ROKOSKÝ, J., Rudolf Beran a jeho doba: vzestup a pád agrární strany. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, s. 202. ISBN 978-80-7429-067-1

¹¹¹ Ferdinand Kahánek (1896-1940) byl český politik a novinář. Během své novinářské kariéry byl členem redakcí Ostravských listů, Moravskoslezských listů, či bulvárního Poledního listu. V roce 1934 nastoupil do deníku Venkov, ve kterém od roku 1935 vykonával funkci šéfredaktora. Zemřel roku 1940.

¹¹² DOSTÁL, V. V. Agrární strana: její rozmach a zánik. Brno: Atlantis, 1998, s. 188. ISBN 80-7108-133-7

¹¹³ Národní archiv Praha (NAP), Sběrka různých osobních archivů, Praha (SROA – AMV 500 50), karton 218, 550-218-3/115-, Volba presidenta republiky roku 1935, svědectví Rostislava Korčáka

¹¹⁴ DOSTÁL, V. V. Agrární strana: její rozmach a zánik. Brno: Atlantis, 1998, s. 188. ISBN 80-7108-133-7

agrární strany byl určen senátor Vraný osobou, která určuje, co a zda vůbec bude otisknuto v agrárních novinách v souvislosti s nadcházející prezidentskou volbou.¹¹⁵

Aktuální informace, které toho dne Korčák získal jak z telefonických rozhovorů, tak prací ve sněmovně, zaslal jako obvykle dálkopisem do Bratislavy. Jelikož byl dálkopis důkladně kontrolován Kahánkem, byly poslány jen nejnnutnější zprávy, které přímo nesouvisely s prezidentskou volbou. Po odeslání redaktor Korčák odešel do poslanecké sněmovny, odkud odeslal prostřednictvím telefonu vlastní zprávu o volbě prezidenta Československé republiky přímo do redakce Slovenského denníku.¹¹⁶

Informace, které toho dne telefonicky zaslal Korčák, vyšly následující den v článku pojmenovaném ‚Dva dni před volbou‘. V něm na úvod připomněl, že další den se koná volba prezidenta a politické strany by měly být rozhodnuty, koho ve volbě podpoří. *„Poukázal i na to, že politická rozvaha ustoupila vášni a zlobě rovněž v pražských listech státotvorných stran. Sdělil, že výsledek volby je těžké předvídat, ale věřil, že na stanovisko jednotlivých skupin nezůstane bez vlivu doporučení pana prezidenta, které vyznělo pro ministra Beneše.“*¹¹⁷

*„Ačkoliv dnes o výsledku volby lze těžko něco povědět, máme za to, že na stanovisko jednotlivých skupin nezůstane bez vlivu doporučení pana prezidenta, které vyznělo pro ministra Beneše. Názor prezidenta byl vysloven jako názor soukromý, ale není sporu, že Masarykův názor není názorem obyčejného člověka, občana X nebo Y.“*¹¹⁸

Korčák měl od počátku novinářské kariéry velmi pozitivní vztah ke Slovákům a Slovensku celkově. Navíc si udržoval přehled o tamějším politickém dění, srovnával tak často ve svých článcích situace a poměry v Čechách a na Slovensku. Nejinak tomu bylo i v případě článku vydaného ve dne prezidentských voleb.

„Slovensko vidí v prezidentovi Masarykovi prezidenta povolaneho a uznavaného celým národem a ctěného v celé cizině. Na Slovensku má Masaryk stále autoritu, dobře tu vědí, co pro pana prezidenta znamenali jeho věrní spolupracovníci Štefánik a dr. Beneš a co tito tři muži vykonali pro osvobození Slovenska. Na Slovensku, víc než jinde,

---

¹¹⁵ Národní archiv Praha (NAP), Sběrka různých osobních archivů, Praha (SROA – AMV 500 50), karton 218, 550-218-3/115-, Volba prezidenta republiky roku 1935, svědectví Rostislava Korčáka

¹¹⁶ Národní archiv Praha (NAP), Sběrka různých osobních archivů, Praha (SROA – AMV 500 50), karton 220, 550-220-3/25, Volba prezidenta republiky roku 1935, svědectví Rostislava Korčáka

¹¹⁷ ROKOSKÝ, J., Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti. Rokoský, Jaroslav. In: Psáno do oblak. Sborník k nedožitému sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka / Praha: Karolinum, 2011, s. 145. ISBN 978-80-246-1925-5

¹¹⁸ Slovenský denník, Redakcia a administracia, Bratislava. 1935, roč. 18., č. 289, s. 1

si uvědomují, co znamená prezidentská autorita pro naši státní tradici, proto by názor Masaryka, ač šlo o názor soukromý, neměl být opomenut.“¹¹⁹

Těmito větami o slovenském přístupu k volbě nového prezidenta a adorování Masaryka Korčák nepřímou naznačil či vyzýval politické strany v Čechách, aby se zamyslely nad tím, zda nerespektování Masarykovy vůle a názoru bude ku prospěchu československého státu. Především tyto řádky byly namířeny do řad představitelů agrární strany.

V Bratislavě, kam znění článku Korčák telefonicky nadiktoval, nejprve váhali, jestli mají text otisknout. Obsah se jim zdál místy za hranou toho, co si situace v tu chvíli žádala. Přesto však článek ‚Dva dni před volbou prezidenta republiky‘ otiskli v původním Korčákově znění.¹²⁰

Když přišel Rostislav Korčák poprvé od vydání článku do redakce, rozčilený Kahánek mu ukazoval zmíněný článek a oznámil mu, že bude volat dálnopisem do Bratislavy, přímo šéfredaktorovi Huškovi a dožadovat se jeho odpovědnosti. Než tak Kahánek učinil, Korčák mu oznámil, že nikoliv Hušek, ale on je autorem článku. Poté odešel Kahánek informovat o stavu věci předsedovi agrární strany Beranovi a senátoru Vranému.¹²¹

Po hodině se Kahánek se vzkazem od Berana vrátil a oznámil Korčákovi, že až do dalšího rozhodnutí musí Korčák redakci opustit. Dále že nesmí již přispívat do Slovenského denníku a má zakázán přístup do budovy vydavatelství Noviny, které sídlilo v ulici Na Poříčí. Pražské zpravodajství, které měl do té doby na starost Korčák, přebíral Kahánek, alespoň tak informoval dálnopisem do Bratislavy. Kromě toho nařídil redakčním zřízcům a také posluhovačce, že pokud by Korčáka v Novině i přes zákaz, který měl, zahlédli, neprodleně ho měli vykázat.¹²²

Týž den probíhala samotná volba nového československého prezidenta. *„V politickém zákulisí panoval cílý ruch a napětí až do poslední chvíle. Beneš byl nakonec zvolen většinou, které Masaryk nikdy nedosáhl. Při volbě bylo odevzdáno 340*

---

¹¹⁹ Slovenský denník, Redakcia a administracia, Bratislava. 1935, roč. 18., č. 289, s. 1

¹²⁰ ROKOSKÝ, J., Rudolf Beran a jeho doba: vzestup a pád agrární strany. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, s. 203. ISBN 978-80-7429-067-1

¹²¹ Národní archiv Praha (NAP), Sběrka různých osobních archivů, Praha (SROA – AMV 500 50), karton 220, 550-220-3/25, Volba prezidenta republiky roku 1935, svědectví Rostislava Korčáka

¹²² Národní archiv Praha (NAP), Sběrka různých osobních archivů, Praha (SROA – AMV 500 50), karton 220, 550-220-3/25, Volba prezidenta republiky roku 1935, svědectví Rostislava Korčáka

*hlasovacích lístků pro Beneše, 24 zákonodárců upřednostnilo Němce, 76 odevzdalo prázdné lístky. Všichni agráři do jednoho volili nakonec Edvarda Beneše.*¹²³

Samotná prezidentská volba probíhala na Hradě a přítomen byl i Korčák. Po volbě byl také účastníkem schůze Klubu poslanců a senátorů republikánské strany. Obsahem této schůzky bylo mimo jiné Beranovo vysvětlení o dosavadním i následném postupu strany a taktéž se zmínil o případu pražského redaktora Slovenského denníku. Korčák k situaci, která následovala krátce poté, uvedl: „*Na cestě z parlamentu mi řekl poslanec dr. Slavík, že o věci byla řeč v předsednictvu strany a že Slováci nesouhlasí s postupem proti mně. Pak jsem šel do redakce a začal jsem pracovat, aniž bych se byl od někoho setkal s nějakými překážkami.*“¹²⁴

Po zvolení Beneše prezidentem opět Korčák pracoval jako pražský redaktor Slovenského denníku. Dne 20. prosince, dva dny po Benešově zvolení, byl Korčákovi otisknut článek z prostředí senátu, ve kterém píše o senátoru Zemanovi, jenž při zahájení rozpočtové debaty nejprve vzpomínal na T. G. Masaryka a následně poblahopřál nově zvolenému prezidentu Benešovi k vítězství.¹²⁵

Ve stejný den, tentokrát na titulní stránce, informoval Korčák čtenáře o situaci v parlamentu po prezidentských volbách. Vláda a celý parlament pokračovaly v každodenní práci včetně plánování termínů následujících schůzí a jednání.¹²⁶

Když při dalším Korčákově setkání s představiteli agrární strany byl zmíněn onen článek, neobešlo se to bez dodatečných reakcí. Před stranickým sjezdem v lednu 1936 mluvil Korčák telefonicky s Beranem. Ten mu vytknul, že svým článkem značně poškodil agrární stranu při prezidentské volbě. Korčák mu namítnul, že podle jeho názoru tím straně naopak prospěl. Senátor Vraný s Korčákem do své smrti kvůli této kauze již nepromluvil.¹²⁷ Premiér Hodža mu však naopak k celé situaci řekl, že to celé bylo ostré, ale dobré.¹²⁸

---

¹²³ ROKOSKÝ, J., Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti. Rokoský, Jaroslav. In: Psáno do oblak. Sborník k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka / Praha: Karolinum, 2011, s. 145. ISBN 978-80-246-1925-5

¹²⁴ Národní archiv Praha (NAP), Sběrka různých osobních archivů, Praha (SROA – AMV 500 50), karton 220, 550-220-3/25, Volba presidenta republiky roku 1935, svědectví Rostislava Korčáka

¹²⁵ Slovenský denník, Redakcia a administracia, Bratislava. 1935, roč. 18., č. 292, s. 3

¹²⁶ Slovenský denník, Redakcia a administracia, Bratislava. 1935, roč. 18., č. 292, s. 1

¹²⁷ Národní archiv Praha (NAP), Sběrka různých osobních archivů, Praha (SROA – AMV 500 50), karton 220, 550-220-3/25, Volba presidenta republiky roku 1935, svědectví Rostislava Korčáka

¹²⁸ ROKOSKÝ, J., Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti. Rokoský, Jaroslav. In: Psáno do oblak. Sborník k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka / Praha: Karolinum, 2011, s. 145. ISBN 978-80-246-1925-5

Rostislav Korčák byl i nadále členem redakce Slovenského denníku. Tématy, kterými se zabýval, byla především obtížná situace, do které se první republika dostávala, a společně s tím související různá úskalí v politice, jak domácí, tak i zahraniční. Ve svých člancích se vyhraňoval proti Hlinkově slovenské ľudové straně.¹²⁹ V osudných dnech před Mnichovem ostře vystupoval a vedl kampaň proti Hitlerovi a Henleinovi.¹³⁰

Poslední články, které Korčák pro Slovenský denník psal, se datovaly na konec roku 1938 a souvisely tak s úplným koncem deníku, jehož vydávání zastavila Tisova vláda.¹³¹ Vůbec poslední článek napsaný Korčákem byl ze dne 31. prosince a loučil se v něm coby zkušený pražský redaktor Slovenského denníku. Dále v tomto článku rekapituloval dosavadní práci deníku a zasazoval probíhající události posledních dní do historického kontextu, zejména k událostem při vzniku Československé republiky. V závěru článku se snažil Korčák částečně čtenáře vyburcovat, aby nepřestali doufat v lepší zítřky, ač momentální situace nebyla nikterak pozitivní.¹³²

Po zastavení Slovenského denníku přestoupil Rostislav Korčák, v rámci Noviny, na pozici politického redaktora do deníku Venkov, ústředního deníku agrárního tisku.

2.3 Aktivní působení Rostislava Korčáka v deníku Venkov za druhé republiky – nástup a následná práce v deníku Venkov, vztah k politice a premiérovi Rudolfu Beranovi

V době, kdy přešel Korčák do deníku Venkov, byla politická situace ve státě již několik měsíců ve značně špatném stavu. Mohlo za to především podepsání a následné aplikování Mnichovské dohody. V konsekvenci tehdejšího mezinárodního a vnitropolitického vývoje prezident Beneš rezignoval na post prezidenta a 22. října

---

¹²⁹ ROKOSKÝ, J., Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti. Rokoský, Jaroslav. In: Psáno do oblak. Sborník k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka / Praha: Karolinum, 2011, s. 145. ISBN 978-80-246-1925-5

¹³⁰ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 148, signatura Rostislav Korčák, Můj životopis, 9. června 1951, s. 2

¹³¹ ROKOSKÝ, J., Rudolf Beran a jeho doba: vzestup a pád agrární strany. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, s. 203. ISBN 978-80-7429-067-1

¹³² Slovenský denník, Redakcia a administracia, Bratislava. 1938, roč. 21, č. 292, s. 1, 31. prosince

emigroval do Velké Británie. Jeho následovníkem se stal dr. Emil Hácha, jenž byl zvolen zhruba po měsíci, na konci listopadu 1938.¹³³

V den, kdy proběhla prezidentská volba, podali všichni ministři demisi. Učinili tak po předchozí domluvě. Prezident Hácha, jenž byl nově prezidentem, pověřil dne 1. prosince 1938 sestavením nové vlády poslance Rudolfa Berana.¹³⁴

„Beran zprvu funkci předsedy vlády odmítal, navrhoval Háchovi, aby celá vláda byla výhradně odbornická, bez aktivních politiků, a doporučoval jako předsedu vlády různé osobnosti (Ing. Dvořáčka, gen. Eliáše, dr. Klumpara a jiné). Hácha však trval na tom, aby aspoň předseda vlády byl politik, který by udržoval styk s politickými stranami a Poslaneckou sněmovnou. Beran o tom informoval politické strany, a poněvadž ty neměly proti jeho osobě jako předsedovi vlády námitek, funkci ministerského předsedy přijal.“¹³⁵

Následující den deníky reagovaly na nově sestavnou vládu v čele s Rudolfem Beranem. Ten navíc obdržel mnoho osobních dopisů od společensky významných lidí s blahopřáním k jeho nové funkci. Mezi gratulanty byl Rostislav Korčák, v té době ještě pracující poslední měsíc ve Slovenském denníku, jenž Beranovi napsal taktéž blahopřejný dopis, ve kterém vyjádřil svoje upřímné uspokojení. *„Ubezpečuji Vás“*, psal Beranovi, *„že v těžkých úkolech, které Vám nastávají, budu vždy Vaším věrným a svědomitým pomocníkem a že se můžete na mě plně spolehnout. Dej Bůh, aby se Vám podařilo vyvésti naši vlast ze všech nebezpečí a položit pevné základy jejímu budoucímu rozkvětu.“¹³⁶*

---

¹³³ PASÁK, T., PASÁKOVÁ J., Český fašismus 1922-1945 a kolaborace 1939-1945. Praha: Práh, 1999, s. 220. ISBN 80-7252-017-2.

¹³⁴ ROKOSKÝ, J., Rudolf Beran a jeho doba: vzestup a pád agrární strany. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, s. 355. ISBN 978-80-7429-067-1

¹³⁵ ROKOSKÝ, J., „Rudolfe, hlavu vzhůru...“ Osudný 15. březen 1939 a premiér Rudolf Beran. Rokoský, Jaroslav. Paměť a dějiny. Revue pro studium totalitních režimů. 3, č. 1, (2009,) s. 16

¹³⁶ ROKOSKÝ, J., Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti. Rokoský, Jaroslav. In: Psáno do oblak. Sborník k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka / Praha: Karolinum, 2011, s. 146. ISBN 978-80-246-1925-5

2.3.1 Deník Venkov a Rostislav Korčák v roce 1939

Deník Venkov plnil funkci ústředního orgánu českých agrárníků, jeho první číslo bylo publikováno 29. 3. 1906 a od r. 1907 byl vydáván v tiskárně Sdružení českých zemědělců pro království České.¹³⁷

*„Z tohoto deníku se stal oficiální list vládnoucí Strany národní jednoty. Byl to nejvlivnější list za druhé republiky. Jmenování Korčáka bylo potvrzením jeho novinářských kvalit, nebylo pochyb o tom, že patří k elitě agrárních publicistů.“*¹³⁸

Členem redakce Venkova se Rostislav Korčák stal 1. ledna roku 1939. Nezaujal v něm ovšem žádné významné místo, ač již byl zkušeným a kvalitním novinářem, a to zejména proto, že prosazoval Edvarda Beneše v prezidentských volbách, což mu nebylo zapomenuto.¹³⁹ Korčák, jehož hlavním pracovním oborem bylo parlamentní a politické zpravodajství, pobíral v té době pevný měsíční plat 3 400,- Kč.¹⁴⁰

Korčákovy první dva články ve Venkově byly ve svém obsahu různorodé, avšak společným pojítkem mezi nimi bylo řešení národních zájmů. V jednom z nich, který je pojmenován ‚Tento týden dvakrát ministerská rada‘, Korčák informoval o probíhajících schůzkách mezi ministerským předsedou Rudolfem Beranem a jednotlivými členy vlády. Hlavními body bylo především snížení nezaměstnanosti v tehdejší Československu a zajištění nápravy u vrstev obyvatelstva, které byly ve hmotné nouzi. Nezaměstnanost měla být alespoň částečně vyřešena transverzální dálnicí, resp. díky stavebním pracím měla nezaměstnanost klesnout.¹⁴¹

V dalším článku se Korčák zabýval situací během tehdejší zimy, kdy několik tisíc obyvatelů nebylo zaopatřeno. Upřednostňoval v něm zaopatření českého obyvatelstva, až poté se měl stát postarat o německo-židovské emigranty. *„Není dnes úkolu důležitějšího, než zaopatřiti přes zimu 100 000 domova zbavených příslušníků našeho*

¹³⁷ BEDNAŘÍK, P., JIRÁK J., KÖPPLOVÁ B. Dějiny českých médií: od počátku do současnosti. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.

¹³⁸ ROKOSKÝ, J., Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti. Rokoský, Jaroslav. In: Psáno do oblak. Sborník k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka / Praha: Karolinum, 2011, s. 146. ISBN 978-80-246-1925-5

¹³⁹ Národní archiv Praha (NAP), Sběrka různých osobních archivů, Praha (SROA – AMV 500 50), karton 220, 550-220-3/25, Protokol o hlavním líčení ve dnech 30. ledna – 21. dubna 1947, svědectví Rostislava Korčáka

¹⁴⁰ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 148, signatura Rostislav Korčák, Informace o pracovní smlouvě-Redaktor deníku Venkov Rostislav Korčák, 7. ledna 1939

¹⁴¹ KORČÁK, R., Tento týden dvakrát ministerská rada. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1939, r. XXXIV, č. 10, s. 3

*národa, aby nehynuli fyzicky, a postarat se o vyučování dětí dalších statisíců našich národních příslušníků v odtržených oblastech, aby nehynuly duševně.*¹⁴²

Kromě situace s uprchlíky se vyjadřoval i k otázce Židů v Československu, kterou nastiňoval také v kontextu světové politiky, jak je k ní přistupováno v ostatních evropských státech pod nacistickým vedením a jak bude židovská otázka řešena u nás. Částečně situaci Židů v té době přirovnával k situaci československých komunistů.¹⁴³

*„Nemůže být pochybnosti, že židovská otázka bude řešena i v Československu jako ve všech zemích jež jsou v oblasti vlivu osy. Bude řešena do určité míry z podobných důvodů, jako se vyřešila otázka komunistické strany. [...] Ostatně v Německu budou hotoví s touto otázkou (židovskou)¹⁴⁴ až letos, po pěti letech od nastolení nového režimu, a Itálie letos teprve s ním začíná. Vyřešíme si tuto věc tak, jak to vyžadují naše vlastní potřeby. Není tu diktátu a nabude tu ani kopírování.*¹⁴⁵

Na začátku roku byly poměry v Československu obtížné, stát se musel potýkat se sociálními problémy, vysokou nezaměstnaností i zhoršujícím národohospodářským stavem. Korčák ve svém únorovém článku podpořil a obhajoval sociální politiku předsedy vlády Rudolfa Berana. Nezapomněl zmínit Beranův výrok o továrnách, že to jsou československé pevnosti. Zdůrazňoval taktéž, že zájem státu by měl být věnován především chudým a také, že sociální jistota by měla být jedním z nedotknutelných práv občanů.¹⁴⁶ „*Tato vláda a ovšem i strana Národní jednoty, jež za touto vládou stojí, chápe sociální politiku jako vytrvalé a záměrné úsilí, aby každý měl práci a zajištěn takový pracovní důchod, který odpovídá jeho pracovnímu výkonu.*“¹⁴⁷ V textu bylo zřetelné úsilí o udržení jednoty a pospolitosti národa v těžkých chvílích státu.

Když koncem ledna Beran vystoupil v Brně na shromáždění Mladé Národní jednoty, jeho projev následně otiskli v deníku Venkov na titulní stránce. Tento projev byl doplněn o Korčákův úvod, ve kterém napsal, že lidé nemohou Beranovi a jeho vládě upírat snahu ve vedení státní politiky a nastolení jejího směru. Na závěr vyjádřil víru

---

¹⁴² KORČÁK, R., O židovské otázce. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1939, r. XXXIV, č. 7, s. 4

¹⁴³ ROKOSKÝ, J., Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti. Rokoský, Jaroslav. In: Psáno do oblak. Sborník k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka / Praha: Karolinum, 2011, s. 147. ISBN 978-80-246-1925-5

¹⁴⁴ Pozn. autora

¹⁴⁵ KORČÁK, R., O židovské otázce. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1939, r. XXXIV, č. 7, s. 4

¹⁴⁶ ROKOSKÝ, J., Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti. Rokoský, Jaroslav. In: Psáno do oblak. Sborník k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka / Praha: Karolinum, 2011, s. 147. ISBN 978-80-246-1925-5

v odhodlání všech vrstev národa stát za Rudolfem Beranem, „*státníkem, který se nebál postavit se v nejtěžších chvílích vzpřímen ke kormidlu a dosavadními činy ukázal, že je plně spjat s duší národa a že jenom záchranu a budoucnost národa a státu má na zřeteli.*“¹⁴⁸

Korčák od svého nástupu do redakce psal, co se od něho požadovalo, tedy články z okruhů politických, statistických a ekonomických. V prvním čtvrtletí roku 1939 se velmi zabýval státním rozpočtem. Například v článku ze dne 19. 2. ‚Chod našeho hospodářství a financí‘ kladně hodnotil ministra financí za jeho práci.¹⁴⁹ „*V duchu proklamovaného vládního optimismu, který měl dodávat alespoň naději, když realita byla tak nesnesitelně tíživá, konstatoval, že chod československého hospodářského a finančního stroje nebyl podstatně porušen.*“¹⁵⁰

Ve svých člancích často zmiňoval, jak je pevná a stabilní vláda Rudolfa Berana, podporoval ho v jeho politických krocích a nejednou vyvracel zákulisní informace o rozkolech členů vlády. Postavení druhé republiky bylo ve světě čím dál tím více složité, zejména kvůli stupňujícímu sevtlaku nacistického Německa.¹⁵¹ Podle Korčáka se nesměl vyskytnout žádný politický problém na dvou liniích, a to Praha-Berlín a Praha-Bratislava.¹⁵²

Problém a zvrát nastal nejen v redakci Venkova, ale rovněž v celém Československu v polovině března roku 1939. Dne 15. března obsadil německý Wehrmacht značnou část tehdejšího Československa.

Je zde nutné dodat, že s Československem to bylo v tuto dobu složitější, jelikož den před vstupem německého vojska na území ČSR vyhlásilo Slovensko nezávislost a stal se z něho autonomní stát. Ovšem závislý na Hitlerově milosti. Jedním z mnoha zástupných důvodů pro Slovensko byl rozpor s českými zástupci ve vládě ve věci

---

¹⁴⁷ KORČÁK, R., Čest práci dělníkově. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1939, r. XXXIV, č. 29, s. 1

¹⁴⁸ KORČÁK, R. Jedna víra, jedna vůle, jedno odhodlání: „Pracovat a žít!“. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1939, r. XXXIV, č. 26, s. 1

¹⁴⁹ KORČÁK, R., Chod našeho hospodářství a financí. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1939, r. XXXIV, č. 43, s. 1

¹⁵⁰ ROKOSKÝ, J., Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti. Rokoský, Jaroslav. In: Psáno do oblak. Sborník k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka / Praha: Karolinum, 2011, s. 147. ISBN 978-80-246-1925-5

¹⁵¹ ROKOSKÝ, J., Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti. Rokoský, Jaroslav. In: Psáno do oblak. Sborník k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka / Praha: Karolinum, 2011, s. 148. ISBN 978-80-246-1925-5

¹⁵² KORČÁK, R., Praha-Berlín, Praha-Bratislava. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1939, r. XXXIV, č. 55, s. 1

rozdělení financí ze společného státního rozpočtu.¹⁵³ Rostislav Korčák k tomuto kroku Slovenska napsal: „*S bolestí v duši píšeme tyto řádky, kterými se loučíme se Slovenskem. Ale novinář-voják tiskové služby musí za všech okolností splnit svou informační povinnost.*“¹⁵⁴

Okupace nacistickými vojsky a následné vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava byl pro Čechy šok. Stejně tak i pro Korčáka. Po týdnu mlčení napsal článek s názvem ‚V nový život‘. „*Vstupující do nového období vnitřní politiky, musíme si všichni uvědomiti, jak nesmírně bude nyní záležet na národní statečnosti, na smyslu pro solidaritu a na pracovní výkonnosti každého jednotlivce, každého z nás.*“¹⁵⁵

Ve stejném článku zmiňoval nové vnitropolitické poměry, jako ustanovení výboru Národního souručenství, jenž byl složen hlavně ze členů strany Národní jednoty, kteří se těšili prezidentově důvěře. Zároveň nastínil plán do dalších dnů. Poté, co byl rozpuštěn parlament, mělo být hlavní změnou politiky jmenování nové vlády a vypracování nové ústavy. Čekalo se jen na příjezd říšského protektora do Prahy.¹⁵⁶

Češi se kvůli okupaci cítili sklíčeně a skepticky se dívali na svou další budoucnost. Naopak Němci byli ve většině případů se stavem v Protektorátu Čechy a Morava spokojeni. Západní spojenci měli za to, že podepsáním a souhlasem s Mnichovskou dohodou zachránili mír v Evropě.¹⁵⁷

Po příchodu Konstantina von Neuratha, říšského protektora, do Prahy, se změnilo uskupení vlády. Beran podal demisi vlády a Hácha ji přijal. Na základě doporučení z prezidentova okolí se měl stát Beranovým nástupcem někdo z ministrů bývalé vlády. Rudolfa Berana tak vystřídal na postu předsedy vlády bývalý ministr dopravy a národní obrany, generál Alois Eliáš.¹⁵⁸

V té době musel legální tisk, který byl vydáván na území Protektorátu, dodržovat a podporovat politiku, kterou nařizovalo Německo. Dohled nad tím vykonával Tiskový odbor Předsednictva ministerské rady (TO PMR). Běžná byla cenzurní praxe

---

¹⁵³ WIEDEMANN, H.-G., WIEDEMANN, A., SCHMIDT Ch.BAR-ON D., Můj strýc Reinhard Heydrich: byl jsem "korunním princem" Heydricha. Líbeznice: Víkend, 2010, s. 21. ISBN 978-80-7222-715-0.

¹⁵⁴ KORČÁK, R., Slovensko se prohlásilo samostatným státem. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha, 1939, r. XXXIV, č. 63, s. 1

¹⁵⁵ KORČÁK, R., V nový život .... Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha, 1939, r. XXXIV, č. 70, s. 3

¹⁵⁶ KORČÁK, R., V nový život .... Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha, 1939, r. XXXIV, č. 70, s. 3

¹⁵⁷ ROKOSKÝ, J., Rudolf Beran a jeho doba: vzestup a pád agrární strany. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, s. 429. ISBN 978-80-7429-067-1

aplikovaná na celý mediální obsah. Redakce periodik dostávali tzv. Informace pro šéfredaktory, ve kterých byly instrukce, o čem a jak mají psát nebo nepsat. Navíc byly zavedeny i tzv. tiskové konference, které pořádal TO PMR většinou jednou týdně. „*„Wolmar (a po něm Wolf) zde spolu s Hofmanem (později Melčem) udíleli tisku direktivy, hodnotili jej, určovali oblast zájmu protektorátních novinářů – určovali témata, o nichž je třeba psát, někdy i formy jejich zpracování. Tiskové porady představovaly řízení tisku formou pokynů, upozornění a napomenutí: novináři na poradách dostávali instrukce, o čem a jakým způsobem mají informovat, v jakém smyslu mají orientovat novinové zpravodajství, dozvídali se oficiální interpretace mezinárodních i vnitřních událostí.“*¹⁵⁹

Na poměry, které v té době v Protektorátu panovaly, si české obyvatelstvo nelehce zvykalo. I v této situaci, která byla pro Čechy nezáviděníhodná, byl stále Rostislav Korčák redaktorem deníku *Venkov*, ze kterého se staly noviny Národního souručenství.¹⁶⁰ V nich 29. dubna reagoval na odchod Berana z pozice předsedy vlády, respektive na příchod Eliáše.

Ve *Venkovu* toho dne napsal, že již byla jmenována první vláda Protektorátu Čechy a Morava. Aloise Eliáše ve svém článku popsal jako technika a velmi schopného organizátora. Dále nastínil úkoly, kterými se bude nová vláda zabírat. Byly jimi například stavby dálnic, zdokonalení infrastruktury, vybudování nových přehrad a průplavů či vybudování podzemní dráhy v Praze. Kromě toho Korčák věřil, že jmenování vlády generála Eliáše bylo v zájmu zachování státní kontinuity.¹⁶¹

Po zbytek roku psal Korčák články týkající se především politiky, sociálních věcí ve státě a hospodářství. V politických tématech se zabýval často Národním souručenstvím, hodnocením jeho aktivit, sumarizováním výsledků či informováním o personálních změnách.¹⁶² Zprávy z jednání Národního souručenství psal zejména

---

¹⁵⁸ ROKOSKÝ, J., Rudolf Beran a jeho doba: vzestup a pád agrární strany. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, s. 443. ISBN 978-80-7429-067-1

¹⁵⁹ KONČELÍK, J., Řízení a kontrola českého tisku v Protektorátu Čechy a Morava. In Foret, M. – Lapčík, M. – Orság, P. (ed). *Média dnes: reflexe mediality, médií a mediálních obsahů*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého 2008, s. 303

¹⁶⁰ ROKOSKÝ, J., Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti. Rokoský, Jaroslav. In: *Psáno do oblak. Sborník k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka* / Praha: Karolinum, 2011, s. 148. ISBN 978-80-246-1925-5

¹⁶¹ KORČÁK, R., Technik v čele vlády. *Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina*, Praha. 1939, r. XXXIV, č. 100, s. 3

¹⁶² KORČÁK, R., Výměna osob v předních řadách. *Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina*, Praha. 1939, r. XXXIV, č. 117, s. 3

proto, že byl od jara roku 1939 šéfredaktorem v Tiskové službě Národního souručenství.¹⁶³

Na podzim téhož roku věnoval texty významným Čechům, učiteli národa Janu Amosi Komenskému a spisovateli Josefu Jungmannovi, o kterých psal v rubrice ‚Historický kalendář‘, kterou ve Venkově zavedl.¹⁶⁴ Krom toho ve stejném období byl Korčákovi vydán článek, ve kterém považoval výuku němčiny na školách za prospěšnou.¹⁶⁵

Poslední listopadový den, kdy už bezmála tři měsíce byla v Evropě válka, byl ve Venkovu uveřejněn Korčákův článek reagující na první výročí Emila Háchy ve funkci prezidenta. Pravidelně zdůrazňoval, že koncepce předchozího prezidenta Beneše pozbyla smyslu jeho emigrací do Velké Británie. Obhajoval politická rozhodnutí Háchy, kterými zaručil českému národu svébytný rozvoj a uchránil jej od zbytečného ztrát. Apeloval na lidi, aby ocenili soudcovskou rozvahu prezidenta, díky které zachránil národ. V závěru článku zmínil náznaky o obnovení Benešovy filosofie ze strany politiků, kteří emigrovali. Tyto náznaky na Korčáka příliš nezapůsobily, především proto, že emigranti byly bez spojení s vlastí a neznali tehdejší aktuální poměry ve státě. *„Jestliže znovu se činí pokusy o vzkříšení Benešovy koncepce a zahraniční rozhlasová propaganda snaží se vyvolávat u našeho lidu naději v cizinu, tedy musíme odpovědět, že příkop, který loni 56denním mezidobím odděloval éru Benešovu od éry Háchovy, se mezitím za rok už příliš rozšířil a prohloubil.“*¹⁶⁶

V polovině prosince, uběhlo šest let od smrti bývalého předsedy agrární strany Antonína Švehly. Korčák, jenž si Švehly velice vážil, o něm napsal uznalý článek, ve kterém ho přirovnával k selskému šlechtici. V kontextu tehdejší situace Korčák pokládal otázku, jak by na ni reagoval Švehla, být na živu. Měl za to, že by se snažil zajistit kontinuitu českého národa a zůstat Čechem. Švehlův odkaz viděl v tom, *„udržet český národ na půdě a udržet jej pohromadě!“*¹⁶⁷

---

¹⁶³ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 148, signatura Rostislav Korčák, Můj životopis, 9. června 1951, s. 2

¹⁶⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 148, signatura Rostislav Korčák, Osobní prohlášení, s. 1

¹⁶⁵ KORČÁK, R., Výměna osob v předních řadách. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1939, r. XXXIV, č. 236, s. 3

¹⁶⁶ KORČÁK, R., Pod Háchovým vedením. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1939, r. XXXIV, č. 281, s. 1

¹⁶⁷ KORČÁK, R., Švehlův odkaz. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1939, r. XXXIV, č. 290, s. 1

V jednom ze svých posledních článků roku 1939 Korčák hodnotil dosavadní fungování Národního souručenství. Nastínil program NS, jehož zásadami byla národní pospolitost, sociální spravedlnost či výchova v národním a křesťanském duchu. Ačkoliv Národní souručenství fungovalo půl roku, hodnotil jej velmi dobře. „*Jestliže jsme se ve všech těchto směrech udrželi na značně vysokém stupni a někde dosáhli nepopíratelných pokroků, je to nejen zásluha pozitivních povahových vlastností a vyspělosti našeho lidu venkova a měst, ale též zásluhou starostlivého vedení Národního souručenství, v ústředí a v jednotlivých krajích.*“¹⁶⁸

2.3.2 Venkov a Rostislav Korčák v roce 1940

Od počátku roku 1940 bylo v Protektorátě Čechy a Morava relativně klidné období, ač jinde v Evropě probíhala válka. Státním prezidentem byl Emil Hácha. Ve skutečnosti byl ovšem hlavním držitelem moci říšský protektor, v té době Konstantin von Neurath. Ten zde zastupoval Adolfa Hitlera ve všech státních záležitostech a měl tak téměř absolutní moc.

Od vzniku Protektorátu byl následný rok pro český národ především ve znamení národní sebezáchovy. K prvnímu výročí Protektorátu napsal Korčák článek, ve kterém zmiňoval klady tohoto státního zřízení. První klad viděl v tom, že českému národu byl zabezpečen další, v jisté míře svébytný život, v autonomním zřízení a neztratil nic ze své podstaty, nejen hmotné, ale zejména duchovní. Vděční by měli Češi být prezidentovi Háchovi, který se o toto samosprávné území, pod vládou Třetí říše, postaral. Druhým pozitivem, podle Korčáka, bylo, že čeští lidé při sobě více drželi, k čemuž by podle něj nedošlo nebýt vzniklé situace.¹⁶⁹

Zanedlouho od výročního článku vyšel Korčákovi článek k narozeninám Adolfa Hitlera. V něm zmiňoval, že se jednalo o druhé válečné narozeniny Hitlera. Ty první vyšly ještě do první světové války, ale tehdy před dvaceti lety byl Hitler ještě neznámým vojínem, kdežto v roce 1940 byl mužem, jenž je zodpovědný za životy několika milionů lidí. „*Je to úžasné, jaký životní vzestup a kolik rozpětí vůle a nevidaných činů je směstnáno do tohoto krátkého časového úseku dvou desetiletí*

---

¹⁶⁸ KORČÁK, R., Po půl roce. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1939, r. XXXIV, č. 296, s. 1

¹⁶⁹ KORČÁK, R., Prvý rok Protektorátu. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXXV, č. 62, s. 3

muže, který z neznámého řadového vojáka a z pomocného příležitostného dělníka vyrostl v suverénně rozhodujícího vůdce a nejvyššího velitele nejúspěšnější armády evropské, říšského kancléře, prvního organizátora a stavitele Velkoněmecké říše.“¹⁷⁰

V dalších řádcích Korčák pokračoval v podobném duchu. Oceňoval za český národ, že si je vědom vstřícnosti Hitlera, jenž obsadil Československo a vytvořil nové autonomní území, Protektorát Čechy a Morava, nekrvavým způsobem. „*Chápeme dnes dobře cenu všech hluboce zabírajících dosavadních zkušeností s autonomním protektorátním zřízením a ochranou Říše pro další vývoj a rozvoj českého národa*“, psal Korčák, „*jenž v mnoha směrech takové tvrdé školy potřeboval*.“¹⁷¹

Válečný stav v Evropě si vyžádal mnoho obětí. Byl si toho vědom i Rostislav Korčák, jenž informoval čtenáře deníku Venkov o sbírce německého Červeného kříže. Apeloval na lidi, že jsou v sázce lidské životy a každá pomoc ze strany českého obyvatelstva by byla více než vítána. Navíc každá pomoc od Čechů se měla pozitivně promítnout na vztahy v celé Říši, především na vztahy německo-české, a to nejen lidské, ale i politické. Pro autenticitu článku zmínil Korčák i vlastní zkušenost s Červeným křížem, když byl těžce raněn během první světové války.¹⁷²

V Protektorátu byla tehdy povolena jedna politická strana, která měla plnit funkci předchozího parlamentu. Bylo jí Národní souručenství, což bylo chápáno jako politické zastoupení českého lidu podporující protektorátní vládu a prezidenta Háchu, který Národní souručenství zřídil. Úkolem bylo spojit dohromady veškeré české politické složky.¹⁷³

Vyjádřením češství bylo tehdy podle Háchy mimo jiné i také nošení odznaku právě tohoto Národního souručenství. President Hácha tehdy řekl: „*Chtěl bych, aby se u nás vžilo vědomí, že odznak Národního souručenství je symbolem odpovědnosti za život národa, je výrazem příslibu mysliti vždy na celek národa a důkazem plnění tohoto příslibu, a aby tento odznak byl proto v úctě a vážnosti*.“¹⁷⁴ Korčák se s Háchou ztotožnil, když pod jeho citát ještě doplnil, „*že nošení tohoto odznaku, odznaku češství,*

---

¹⁷⁰ KORČÁK, R., Vůdcův den. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXXV, č. 92, s. 1

¹⁷¹ KORČÁK, R., Vůdcův den. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXXV, č. 92, s. 1

¹⁷² KORČÁK, R., My a německý Červený kříž. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXXV, č. 119, s. 1

¹⁷³ TOMÁŠEK, D., KVAČEK R., Obžalována je vláda. Praha: Themis, 1999. Historie (Themis), s 14. ISBN 80-85821-68-0.

¹⁷⁴ KORČÁK, R., Nosíte český odznak? Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXXV, č. 120, s. 1

by mělo být čistě z přesvědčení a dlouhodobého charakteru, nikoliv pouze „objektem přechodné nálady nebo reakcí na ten, či onen akt denní drobečkové politiky.“¹⁷⁵

Na začátku srpna roku 1940 získal Rostislav Korčák, na návrh Národního svazu novinářů, novinářskou cenu země České pro rok 1940. Dne 10. srpna byl v deníku Venkov vydán článek, jenž oznámil čtenářům, že redaktor jejich novin toto ocenění získal a zároveň čtenáře seznámil se stručným Korčákovým životopisem.¹⁷⁶

O možnosti získání této ceny byl Korčák vyrozuměn s předstihem, a to již na konci května. Národní svaz novinářů ho dopisem vyrozuměl o potenciální šanci získat ocenění pro novináře roku. *„Předsednictvo svazu vybralo Vás, jako jediného kandidáta v přesvědčení, že Vaše novinářská činnost, kterou jste v posledním roce zcela věnoval propagaci Národního souručenství, vyhovuje plně podmínkám, stanovením pro udělení této ceny.“¹⁷⁷*

Obdržené novinářské ceny si Korčák vážil. Po jejím převzetí zaslal předsednictvu Národního svazu novinářů děkovný dopis. Zmiňuje se v něm, jak je vděčný, že ho novinářský svaz jednomyslně navrhnul jako jediného kandidáta na novinářské ocenění země České. Ač navštívil a poděkoval jednotlivým členům svazu osobně, přesto cítil povinnost poděkovat celému předsednictvu alespoň korespondenční formou. *„Vašeho spontánního, a tak jednomyslně přátelského rozhodnutí budu si vždy vážit jako nejkrásnější mravní odměny za svou skromnou novinářskou práci a jako nejcennější upomínky z mého novinářského života. Ačkoliv i hmotná stránka tohoto vyznamenání byla pro mě v této době velmi cenná.“¹⁷⁸* Korčák k obdržené novinářské ceně dostal zároveň odměnu 5000,- korun.¹⁷⁹

Následující týdny byly Korčákovy články ve znamení tématu Národního souručenství. Vážil si českého obyvatelstva, že drželo při sobě a nevzdávalo se naděje v potenciální obnovu dřívějšího státu.¹⁸⁰ V podobném duchu se nesly i další Korčákovy články, ve kterých informoval mimo jiné o personálních změnách v Národním

---

¹⁷⁵ KORČÁK, R., Nosíte český odznak? Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXXV, č. 120, s. 1

¹⁷⁶ Rostislav Korčák redaktor Venkova. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXXV, č. 186, s. 6

¹⁷⁷ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton KON-KU, signatura Rostislav Korčák, Dopis předsednictvu Národního svazu novinářů redaktoru Venkova Rostislavu Korčákovi, 30. května 1940

¹⁷⁸ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton KON-KU, signatura Rostislav Korčák, Dopis předsednictvu Národního svazu novinářů, 29. srpna 1940

¹⁷⁹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 148, signatura Rostislav Korčák, Redaktoři v literární tvorbě. Novinářovo vyznamenání, 10. srpna 1940

souručenství. V kontextu s výměnou některých členů výboru NS apeloval na odstoupivší pracovníky NS, aby svůj odchod nebrali nijak osobně a nadále se zapojovali do akcí podporujících jednotu českého národa.¹⁸¹

Společně s výročím vzniku Protektorátu Čechy a Morava uplynul také rok od vyhlášení války. Začátkem září otiskl deník Venkov projev říšského kancléře Adolfa Hitlera. V záhlaví článku Korčák sumarizoval Hitlerovu řeč a zdůraznil hlavní bod projevu, jenž měl stimulovat vojáky na domácí frontě – nutnou kooperaci mezi obyvatelstvem a vojenskou složkou.¹⁸²

Kromě Hitlera, který pojal svůj projev komplexně pro celou Evropu, kde se v té době už celý rok válčilo, byly proneseny i projevy zaměřené výhradně na situaci v Protektorátu. Autory těch projevů byli Konstantin von Neurath, říšský protektor, říšský ministr propagandy Goebbels a státní tajemník K. H. Frank. Jádrem pronesených řečí nacistických pohlavárů byla jednotná německá myšlenka. Tou byla povinnost vychovávat český národ k říšské filozofii či připravit Čechy na německou ideu. Ideální představa Němců byla v postupném poněmčení českého národa, ač dříve proklamovali, že hodlají zachovat veškerou kulturní, hospodářskou i sociální autonomii Čechů. Korčák k těmto projevům připojil doporučení, aby Češi přizpůsobili své chování zákonům a potřebám Říše. Článek zakončil slovy: „*Nebudiž to vykládáno jako blasfemie, použijeme-li pro nové poměry obměny slov z Nového zákona: Dávejte Říši, co jest Říše, a co národního, národu.*“¹⁸³

Neděle 22. září 1940 byla posledním dnem, kdy redakce Venkova sídlila v Hyberské ulici. Od nového týdne začali pracovníci deníku sestavovat čísla již na jiné adrese, a to na Florenci 15. Po třiceti letech opustil Venkov prostory ve druhém patře budovy, která se nacházela naproti tehdejšímu Hyberskému nádraží, nyní Masarykově nádraží.

Na svátek sv. Václava napsal Korčák článek, v němž oslavoval osobu svatého Václava coby vladaře české země. Nacházel paralely mezi sv. Václavem a prezidentem Háchou. Stejně jako za doby sv. Václava, i u Háchy během jeho vykonávání funkce

---

¹⁸⁰ KORČÁK, R., Sjednocení, ale ne ztrnulost. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXXV, č. 189, s. 1

¹⁸¹ KORČÁK, R., Reorganizace Národního souručenství. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXXV, č. 193, s. 1

¹⁸² KORČÁK, R., Rok války v projevech Vůdce německého národa. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXXV, č. 210, s. 4

¹⁸³ KORČÁK, R., Reorganizace Národního souručenství. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXXV, č. 217, s. 1

prezidenta šlo o zachování životních podmínek českého národa.¹⁸⁴ Tento článek se v širším kontextu dotýkal tzv. svatováclavské legendy, která byla zneužita v nacistické propagandě. „*Dezinterpretace svatováclavské tradice v protektorátu stále více souzněla s říšskoněmeckými a sudetoněmeckými falzifikacemi českých dějin. Kníže Václav posloužil k historickému zdůvodnění oprávněnosti začlenění českých zemí do velkoněmecké říše a mravnosti kolaborace.*“¹⁸⁵

O Háchovi se Korčák zmínil i v dalším svém článku, ve kterém ho opět chválil za příkladný přístup k Německu, když se nepostavil na odpor vůči Hitlerovi a vyhnul se tak válečnému konfliktu, za což by Háchova autorita měla vzrůst v očích českého národa.¹⁸⁶

Takřka po roce byl v říjnu uveřejněn Korčákův článek opět na téma český národ a výuka němčiny. V učení němčiny viděl prospěch nejen pro jednotlivce, ale taktéž pro celý národ. Prospěch vnímal zejména z pronikání do ideového světa německého národa, naučení se nových pravidel, jako smyslu pro pořádek a disciplínu, které se měli mimo jiné Češi naučit již dávno před anexí Německa. Na konci článku Korčák i vysvětlil důvod, proč se vzdělávat v německém jazyce. „*V tom to je: učíme se němčině, německé ideologii a německý metodám ne proto, aby z nás byli Němci, ale abychom se mohli s nimi měřiti v mírové tvůrčí práci kulturní, vědecké a hospodářské.*“¹⁸⁷

Úsměvně působí článek Rostislava Korčáka z poloviny prosince 1940. V kontextu všech politických událostí, o kterých pravidelně informoval, o Protektorátu Čechy a Morava, o Háchovi, Hitlerovi či Národním souručenství, se vyjímá článek s názvem ‚Choulostivý úkol‘.

V tomto článku považuje Korčák za nejchoulostivější otázku v lidském životě pubertu. Čtenářům doporučoval, aby si zakoupili publikaci na téma puberty, která v poměru cena x kvalita by pro ně byla rozumnou investicí. Na posledních řádkách radil Korčák čtenářům, jak předejít pubertální krizi, čemu se ve výchově dítěte vyvarovat a co je naopak vítáno. Nedoporučoval pubescentům dávat kořeněná jídla, spíše více zeleniny než masa. Apeloval na rodiče, aby před mládeží nekouřili a nepili alkohol,

---

¹⁸⁴ KORČÁK, R., V den svatováclavský. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXXV, č. 228, s. 3

¹⁸⁵ RATAJ, J., Politické proměny symboliky svatováclavské tradice a tradice 28. října v moderních čs. a českých dějinách [online]. [cit./vid. 1. května 2017]. Dostupné z: <http://www.ceskenarodnilisty.cz/clanky/politicke-promeny-symboliky.html>

¹⁸⁶ KORČÁK, R., Platí, co řekl státní prezident. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXXV, č. 248, s. 1

¹⁸⁷ KORČÁK, R., Národ v učení. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXXV, č. 253, s. 3

protože jejich děti by jejich chování akorát napodobovaly. Dále považoval za správné „*aspoň devět až deset hodin spánku, nedávat jej zkracovat nočními toulkami a napínanou četbou před spaním. [...] V létě co největší plochu kůže vystavit slunci, ani v zimě nenosit těžký a tísnící oděv. [...] Jízdu na kole nepřepínat, rychlá jízda na motocyklu škodí, bruslení a lyžování je v pubertě mnohem lepší než veslování. Mládež nemá příliš sedět, zato musí hodně chodit, dobrý je i mírný tanec, ale ne v místnostech zakouřených.*“¹⁸⁸

V závěru roku, 28. prosince, slavil narozeniny bývalý předseda vlády Rudolf Beran. Beranovi k narozeninám i do Nového roku přálo mnoho osobností, včetně Korčáka. Ten mu o vánočních svátcích roku 1940 adresoval osobní dopis. „*Přeji Vám, abyste zůstal i nadále zdrav a silný a abyste s nezlomnou myslí přečkal všechna ta licoměrnictví a zákeřnictví, kterými jste byl v poslední době vystaven. Přeji Vám a nám všem, abychom dovedli v těžkostech časů jíti cestou, která vede k nové budoucnosti našeho národa.*“¹⁸⁹

2.3.3 Venkov a Rostislav Korčák v roce 1941

Rok 1941 byl rokem, ve kterém došlo k událostem, jež měly významný vliv na politický vývoj českého národa po druhé světové válce.

Z bojových operací toho roku byla pravděpodobně nejvýznamnější operací Barbarossa, která zásadně ovlivnila i dosavadní chod Protektorátu Čechy a Morava. „*Dne 22. června 1941 Německo přepadlo Sovětský svaz. Hitler, spokojený s rychlým postupem německých vojsk, se rozhodl pro změny v Protektorátu, kde pod vlivem války na východě zesílil domácí odboj.*“¹⁹⁰

Adolf Hitler zareagoval na situaci se sílícím domácím odbojem tím, že odvolal prý příliš liberálního říšského protektora Konstantina von Neuratha. Podle Hitlera byl Neurath pro Čechy starým pánem, jehož dobrou vůli a mírnost si Češi pletli s hloupostí

---

¹⁸⁸ KORČÁK, R., Choulostivý úkol. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXXV, č. 290, s. 1

¹⁸⁹ ROKOSKÝ, J., Rudolf Beran a jeho doba: vzestup a pád agrární strany. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, s. 481. ISBN 978-80-7429-067-1

¹⁹⁰ ROKOSKÝ, J., Rudolf Beran a jeho doba: vzestup a pád agrární strany. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, s. 495. ISBN 978-80-7429-067-1

a slabostí.¹⁹¹ Neuratha nahradil bezohledný nacista, dosavadní šéf Hlavního úřadu říšské bezpečnosti, Reinhard Heydrich.

Dne 27. září 1941 Česká tisková kancelář, která již byla kontrolována Němci, vydala zprávu týkající se výměny nejvyššího zastupitele říšského Německa v Protektorátu Čechy a Morava. *„Říšský protektor Čech a Moravy, říšský ministr a šlechtic Herr Konstantin von Neurath považuje za svou povinnost požádat Führera o dlouhodobou zdravotní dovolenou. Jelikož současný válečný stav vyžaduje, aby byl úřad říšského protektora vykonáván nepřerušeně, Herr von Neurath Führera požádal, aby jej dočasně uvolnil z funkcí a na celou dobu jeho nepřítomnosti jmenoval zástupce. Vzhledem k okolnostem nemohl Führer protektorovu žádost oslyšet a po dobu, po níž bude říšský ministr von Neurath nemocen, jmenoval do úřadu protektora Čech a Moravy Obergruppenführera a policejního generála Heydricha.“*¹⁹²

Výměně říšských protektorů v Praze se v deníku Venkov věnoval i Rostislav Korčák. Ve článku z konce září informoval čtenáře o Heydrichově proslovu na Hradě. V něm protektor zmínil, že se situace Čechů ve vztahu k Říši dostala do kritického období, a to nejen kvůli jednotlivcům, ale i organizovaným skupinám, které jednaly na popud londýnské exilové vlády v Protektorátu protiněmecky.¹⁹³

V následném Korčákově článku, věnujícím se novému říšskému protektorovi Heydrichovi, bylo psáno o tom, jak prezident Hácha předal Heydrichovi čtyři ze sedmi klíčů k českým korunovačním klenotům. Klenoty měly symbolizovat věrnost a oddanost Říši, společně s oddaností a důvěrou prezidenta Háchy jakožto celého Protektorátu Německu. V článku Korčák ještě vysvětloval, v čem tkví hodnota klenotů a jaká je jejich historie od sv. Václava až po Karla IV. Následně poukázal na paralelu mezi historickými vztahy Čechy s Němci a těmi za Protektorátu. *„Jestliže na počátku svatováclavské tradice byl učiněn pokus vyřešit problém sounáležitosti Čech a Moravy k Říši vraždou a tento pokus už tehdy se ukázal neúčinným a marným, tím více platí tato pravda o neúčinnosti a marnosti pokusů o násilné řešení otázek souvisejících s tradicí svatováclavskou čili se závislostí českých zemí na Říši, v době dnešní.“*¹⁹⁴

Po článku o českých korunovačních klenotech a paralele doby sepsal Korčák další článek, ve kterém porovnával paralely českoněmeckého vztahu. Využil přitom

---

¹⁹¹ ČVANČARA, J., Heydrich. Praha: Gallery, c2004, s. 24. ISBN 978-80-86990-97-2

¹⁹² BINET, L., HHHH. Praha: Argo, 2010, s. 152. ISBN 978-80-257-0354-0

¹⁹³ KORČÁK, R., Nejvážnější výstraha. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1941, r. XXXVI, č. 230, s. 3

ukázek z děl Františka Palackého a Josefa Pekaře. Sám se následně dobral k výsledku, že vztahy mezi Čechy a Němci nejsou čistě černobílé a je na něj nutno nahlížet ze širšího hlediska.¹⁹⁵

V tomto období za vlády Reinharda Heydricha psal Korčák jednak články s českoněmeckou tematikou, ale také texty zaměřené na české školství a sociální politiku. Například čtenáře informoval o stavu a výuce na školách v Protektorátu, kolik bylo na jeho území v té době odborných škol a jak prospěšná byla hospodářská škola pro budoucí učence.¹⁹⁶

Poslední článek Rostislava Korčáka v deníku Venkov byl vydán 30. listopadu 1941 v den tříletého výročí od zvolení Emila Háchy prezidentem. A o něm taktéž článek pojednával. Hácha byl zde prezentován jako osoba, která se zasloužila o klidný život českého národa. Zpětně rekapituloval prezidentování Háchy, a to v pozitivním duchu. Sám sobě si Korčák pokládal otázku, co by se stalo, kdyby byl zvolen místo Háchy někdo jiný, některý z tehdy profesionálních stranických politiků, a ne nejvyšší správní soudce kterým Hácha byl. Dobral se odpovědi, že díky Háchovi, který odevzdal české země do ochrany nacistického Německa, a který si získal důvěru Adolfa Hitlera, nedošlo ke konfliktu a možné katastrofě, jako by se stalo v případě toho, že by se prezidentské funkce ujal někdo jiný.¹⁹⁷

2.3.4 Rostislav Korčák, odpovědný redaktor v časopisu Brázda

Na konci května roku 1939 se Rostislav Korčák stal odpovědným redaktorem týdeníku Brázda. Tak jako v jiných případech, kdy došlo ke změně redaktorů a zaměstnaneckých poměrů, i v tomto musely oznámit tiskařské a vydavatelské podniky Novina příslušným orgánům personální změnu na pozici odpovědného redaktora.

Dne 27. května jmenovala Novina na toto místo Korčáka a poté zaslala oznámení na policejní ředitelství, které jí následně odpovědělo. „*Oznámení toto bere se na vědomost podle § 10. zákona o tisku. Předpokládá se, že proti odpovědnému*

---

¹⁹⁴ KORČÁK, R., Naše dějinné poslání. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1941, r. XXXVI, č. 275, s. 1

¹⁹⁵ KORČÁK, R., Hovory s českými dějinami. Palacký nebo Pekař. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1941, r. XXXV, č. 277, s. 1

¹⁹⁶ KORČÁK, R., V Čechách v odborném školství pozadu za Moravou. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1941, r. XXXV, č. 259, s. 3

¹⁹⁷ KORČÁK, R., Zasloužil se o život národa. Venkov, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1941, r. XXXV, č. 283, s. 3

redaktoru není závada podle § 12 téhož zákona a že stejné oznámení učiněno bylo u státního zastupitelství v Praze.“¹⁹⁸ Korčák od toho dne byl nejen redaktorem deníku Venkov, ale také redaktorem a glosátorem týdeníku Brázda.

Časopis Brázda vycházel již od roku 1931 a byl znám jako týdeník intelektuálů, kteří byli sdružení v Agrárním klubu. Pozornost soustředil převážně na témata politická, hospodářská, kulturní a také zemědělská.¹⁹⁹ Korčák psal své články hlavně o hospodářství a politice, stejně tak jako tomu bylo v té době i ve Venkově.

Nejvíce aktivní v Brázdě byl Rostislav Korčák po vypuknutí druhé světové války. Necelý týden od jejího vyhlášení napsal článek ‚Kostky jsou vrženy‘, ve kterém popisoval začátek bojů mezi Německem a Polskem. Na konci článku Korčák doplnil článek o aktuálnější informaci, a to o ultimátu britské strany, aby Německo stáhlo své vojáky z polského území.²⁰⁰

Obdobný článek na stejné téma vyšel Korčákovi v Brázdě po měsíci trvání války. V něm rekapituloval každý předcházející týden od počátku války. Události, které se děly ve východním prostoru, měly poskytnout poučení všem idealistům z celého světa, kteří do té doby mysleli, že boje na tomto území brzy skončí. Ovšem zářijové týdny v roce 1939 ukázaly, jak autoritativní režimy ovládající střední a východní Evropu dokázaly dosáhnout svých cílů.²⁰¹

Ve článku ‚Novinářské ceny‘ se Korčák vyjádřil k ocenění, jenž obdržel o rok později. Nepozdával se mu systém výběru novinářů, kteří se ve svém zájmu měli přihlásit o nominaci. Místo toho Korčák navrhoval, aby jednotlivé novináře nominovali, kromě jich samotných, korporace či kompetentní ústavy. Měla se takto zvýšit objektivita výběru oceněného novinářskou cenou země České.²⁰²

Stejně jako ve Venkovu v prosinci 1939, tak i do týdeníku Brázda ve stejný čas napsal Korčák článek k šestiletému výročí smrti Antonína Švehly, předsedy agrární strany. Zatímco v deníku Venkov se ve svém článku zaměřil na Švehlův odkaz s pohledem do budoucnosti, v Brázdě nejprve vzpomněl na Švehlův pohřeb a následně

---

¹⁹⁸ Národní archiv Praha (NAP), Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze – fond (PZŮ – AMV 207), karton 825, 207-825-2/34, opis Policejního ředitelství v Praze č. j. 20.883 S, II., 31. května 1939

¹⁹⁹ PASÁK, T., Soupis legálních novin, časopisů a úředních věstníků v českých zemích z let 1939-1945. Praha: Univerzita Karlova, 1980, s. 117

²⁰⁰ KORČÁK, R., Kostky jsou vrženy. Brázda, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1939, r. XX, č. 36, s. 526

²⁰¹ KORČÁK, R., Pásmo událostí v září 1939. Brázda, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1939, r. XX, č. 40, s. 573

²⁰² KORČÁK, R., Novinářské ceny. Brázda, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1939, r. XX, č. 46, s. 646

skrze Švehlovy výroky burcoval český národ, aby nebyl apatický a neaktivní. Společným jmenovatelem článků bylo vlastenectví a adorace Antonína Švehly. „*Tento muž velké víry a velké práce, politik konkrétnosti, tento hlasatel života činného, syntetického, obráceného jen k blahu celku, je stále živým příkladem, i v nynějším postavení a úkolech českého národa.*“²⁰³

První článek, kterým zahájil Korčák rok 1940, přibližoval čtenářům situaci dělnictva zaměstnaného ve veřejnoprávních podnicích. Zabýval se otázkou odborů, jež měly zásadní vliv na tvorbu kolektivních smluv mezi organizací a zaměstnanými dělníky.²⁰⁴

Od počátku roku 1940, během kterého Německo napadlo Dánsko či Norsko a začala bitva o Británii, Korčák psal převážně o tuzemských hospodářských a politických tématech, jako například o postoji české vlády k sociální politice, o Národním souručenství nebo o změnách pracovního systému. Když se blížilo první výročí války, ohlédl se Korčák za posledním rokem ode dne započetí bojů.

Ve velmi obsáhlém článku pojmenovaném ‚Rok války‘ vyjmenoval klíčové události, jež se staly od září 1939 do konce srpna roku 1940, například ústavní změna v Gdaňsku a jeho následné připojení k Německu, polsko-německé boje, pakt o neútočení mezi Německem a Ruskem, nebo již zmíněné německé výpady na území Dánska a Norska. Dále uvedl, že „*vojenské a organizační úspěchy Říše v prvním roce války daleko překonaly všechny původní představy. Hodnota těchto úspěchů je tím větší, že jich bylo dosaženo za minimálních obětí německé branné moci: oficiální úhrnné zprávy vydané během roku vykazují dohromady necelých 180 000 padlých, raněných a pohřešovaných.*“²⁰⁵

V době, kdy promlouvali k situaci v Protektorátu přední nacističtí pohlaváři, von Neurath, Frank a Goebbels, napsal jak pro Venkov, tak i pro týdeník Brázda Korčák své autorské články. Co nestihl rozvést ve Venkově, mohl dokončit a zasadit do širšího kontextu v Brázdě. Ani v tomto článku pro Brázdu neopomněl Korčák zmínit důležitou

---

²⁰³ KORČÁK, R., Švehla a dnešek. Brázda, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1939, r. XX, č. 50, s. 693

²⁰⁴ KORČÁK, R., V českém dělnictvu je pořádek. Brázda, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXI, č. 1, s. 5

²⁰⁵ KORČÁK, R., Rok války. Brázda, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXI, č.35, s. 421

roli prezidenta Háchy, když se rozhodl jít jinou cestou než státy ostatní, a to cestou rozumnější, umírněnější a pro Čechy bezpečnější.²⁰⁶

Stejně tak jako každý rok od smrti Antonína Švehly psal Korčák článek v upomínku tohoto agrárního politika, nebylo tomu jinak ani v roce 1940, kdy od Švehlovy smrti uplynulo sedm let. Opět byl Korčákův článek plný superlativů a pochval na bývalého předsedu vlády a agrární strany. Byl dáván za příklad tehdejším vrcholným politikům, jako symbol pracovitosti a racionálního, realistického úsudku.²⁰⁷

V půlce prosince pronesl Adolf Hitler poslední projev toho roku, který prostřednictvím Brázdy interpretoval Rostislav Korčák čtenářům v Protektorátu Čechy a Morava. Hlavní myšlenkou zde byla práce a duch pracujícího dělníka v zájmu Německa. Podle Korčáka by si i český národ měl vzít poučení z Hitlerova projevu, zejména v otázce vnitřních úkolů národa, které mu vyplývaly z autonomního postavení v rámci Říše.²⁰⁸

Poslední Korčákův článek v týdeníku Brázda za rok 1940 se týkal Národního souručenství. Z pozice šéfredaktora Tiskové služby Národního souručenství měl k tomuto výboru velmi blízko, a tak byl text zaměřen na bilancování a rekapitulování uplynulého roku. Jedním z úkolů, jenž byl určen prezidentem Háchou, bylo přispět a dohlédnout nad převýchovou českého myšlení. Celkově všechny úkoly byly ideového rázu ve smyslu převýchovy českého národa.²⁰⁹

V roce následujícím zahájil Korčák svou novinářskou práci v týdeníku Brázda tematicky stejně, jak uzavřel rok předchozí, a to Národním souručenstvím. Vzhledem k tomu, že Národní souručenství bylo jediným povoleným politickým uskupením v té době, přestal fungovat stranický tisk, který byl do té doby v české společnosti hojně rozšířen.

Vzhledem k tomu, že již nebyly vlastnické vztahy mezi politickou stranou a tiskem, ubylo různých polemik a útoků na veřejně známé a vlivné osoby napříč politickým spektrem ve stranickém tisku, jak tomu bývalo dříve. Místo toho „*nastoupilo téměř všeobecně věcné, klidné a nezaujaté projednávání životných otázek, úzká zájmová hlediska osob a skupin byla překonána hlediskem zájmů nadřazených, směřujících*

---

²⁰⁶ KORČÁK, R., S Říší k novému evropanství. Brázda, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXI, č.38, s. 445

²⁰⁷ KORČÁK, R., Antonín Švehla – politik reality. Brázda, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXI, č. 49, s. 595

²⁰⁸ KORČÁK, R., Nad posledním projevem Vůdcovým. Brázda, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXI, č.51, s. 605

*k prospěchu celku.*²¹⁰ Vzhledem k těmto skutečnostem byl Korčák vděčný vzniku Národního souručenství, jakožto jednotné politické organizaci.

I v dalším článku se Rostislav Korčák věnoval Národnímu souručenství, v tomto případě hlavně personálnímu obsazení vedení Výboru Národního souručenství, kdy se novým vedoucím Výboru stal Jan Fousek²¹¹.²¹² To psal Korčák již v době, kdy už nezastával šéfredaktorskou pozici v Tiskové službě N. S. Z té byl propuštěn Vladimírem Krychtálkem, šéfem propagandy Národního souručenství, v polovině roku 1940.²¹³

U příležitosti 120. výročí od narození českého básníka a žurnalisty Karla Havlíčka Borovského, vzpomenu na toto jubileum Rostislav Korčák ve svém článku pod názvem ‚Zakladatel českého novinářského realismu‘. V textu vyzdvihoval osobnost Borovského jako člověka pracovitého, čestného a vzdělaného. *„Zasazoval se rozhodně o uplatnění českého národa ve svazku býv. Rakouska, chtěl rozvoj české řeči a naší národní svébytnosti v tomto širším státním svazku, ale neboural býv. Rakouska, jsa si vědom, že by to bylo rozbíjení hlavy o tvrdou zed‘.*²¹⁴ Havlíčkovu vlastenectví a vztah k českému národu dával prostřednictvím článku Korčák za vzor tehdejším českým obyvatelům Protektorátu Čechy a Morava.

Ve vůbec posledním článku, který Rostislav Korčák napsal pro týdeník Brázda, informoval čtenáře o symbolickém aktu se svatováclavskou korunou, který proběhl na Hradě za účasti státního prezidenta Emila Háchy a nového zastupujícího protektora Reinharda Heydricha. Stejně jak o této události psal Korčák do deníku Venkov, tak i v Brázdě zmiňoval podobenství v historickém, politickém, hospodářském i kulturním kontextu mezi českým národem a tím německým.²¹⁵

Necelý měsíc od vydání svého posledního článku v revuálním týdeníku Brázda byl Rostislav Korčák zatčen gestapem. Stalo se tomu tak 20. prosince 1941.

---

²⁰⁹ KORČÁK, R., Národní souručenství v roce 1940. Brázda, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1940, r. XXI, č.52, s. 618

²¹⁰ KORČÁK, R., Konstruktivní poslání českého tisku. Brázda, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1941, r. XXII, č.15, s. 174

²¹¹ Jan Fousek (1892-1980), držitel rytířského řádu Marie Terezie, byl předsedou Českého svazu pro spolupráci s Němci a vedoucím výboru Národního souručenství. Po válce byl odsouzen za kolaboraci s Němci ke dvanácti letům vězení.

²¹² KORČÁK, R., Výkonná členská vrstva v Národním souručenství. Brázda, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1941, r. XXII, č.42, s. 500

²¹³ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 50

²¹⁴ KORČÁK, R., Zakladatel českého novinářského realismu. Brázda, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1941, r. XXII, č.45, s. 530

²¹⁵ KORČÁK, R., K základům české orientace. Brázda, Tiskařské a vydavatelské podniky Novina, Praha. 1941, r. XXII, č.48, s. 571

2.4 Odbojová činnost v časopisu Český kurýr během 2. světové války – vedení odbojového časopisu Český kurýr, střet coby redaktora deníku Venkov a časopisu Český kurýr, následné perzekuce a ztráta zraku

Od 15. března 1939 okupovalo nacistické Německo české území. Následující den vyhlásilo nad českým okupovaným prostorem Protektorát Čechy a Morava, ve kterém však zůstala zachována tehdejší správa v čele s prezidentem Emilem Háchou. Ovšem veškerá domácí administrativa v Protektorátu podléhala německé okupační správě, která byla řízena říšským protektorem. V dlouhodobém výhledu hrozilo, že Češi budou vysídleni, poněmčeni nebo vyhlazeni. „*Porobené obyvatelstvo se s Protektorátem nesmířilo. Menšina se zapojila do domácí ilegální aktivity.*“²¹⁶

Svůj nesouhlas s obsazením českého území dávali Češi najevo různými způsoby. Mírnější formou například tím, že se scházeli a projevovali svoje národní cítění u příležitosti národních svátků, při kulturních a sportovních akcích nebo v době náboženských slavností. Takovéto projevy odporu a nesouhlasu s porobením přerůstaly do odboje. Vznikaly tak podzemní odbojové organizace, které se svými aktivitami snažily pomoci obnově československého státu.²¹⁷

Jednou z odbojových, ilegálních aktivit bylo i vydávání ilegálního tisku. V letech 1939 až 1941 vycházelo na území Protektorátu Čechy a Morava více než 140 titulů ilegálního tisku.²¹⁸ Jedním z nich byl i Korčákův Český kurýr.

První číslo Českého kurýra bylo kolportováno 10. listopadu roku 1939. Stalo se tak na popud Rostislava Korčáka, jenž v té době byl již právoplatným redaktorem deníku Venkov. „*Bezprostředním, rozhodujícím impulsem k založení skupiny a časopisu Český kurýr však byly strhující masové demonstrace pražského lidu 28. října 1939.*“²¹⁹

Následující den, kdy už bylo po demonstracích, 29. října 1939, přišel do bytu Rostislava Korčáka, který tehdy bydlel v Kodaňské ulici ve Vršovicích, Miroslav

---

²¹⁶ KONČELÍK, J., VEČEŘA P., ORSÁG P. Dějiny českých médií 20. století. Praha: Portál, 2010, s. 88. ISBN 978-80-7367-698-8.

²¹⁷ ROKOSKÝ, J., Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti. Rokoský, Jaroslav. In: Psáno do oblak. Sborník k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka / Praha: Karolinum, 2011, s. 149. ISBN 978-80-246-1925-5

²¹⁸ KONČELÍK, J., VEČEŘA P., ORSÁG P. Dějiny českých médií 20. století. Praha: Portál, 2010, s. 102. ISBN 978-80-7367-698-8.

Satran. Znali se ze sdružení českobratrské mládeže evangelické, kterého byli oba členy. Satran navštívil Korčáka s myšlenkou založení odbojové skupiny, díky které by dal najevo svůj nesouhlas s nacisty. Počítal přitom i s Korčákem, jenž znal jeho politické postoje a přesvědčení. Věděl i o dalších lidech, kteří by se potenciálně stali členy odbojové skupiny. Přišel ovšem nejprve za svým přítelem, redaktorem deníku Venkov, že by to měli být oni, kdo by ostatní vedli a organizovali je.²²⁰

Korčák sám již tou dobou přemýšlel o něčem podobném, a proto měl rozmyšleno, jakou činnost by měli vykonávat, aby co nejvíce pomohli českému odboji. Měl za to, že nejlepší bude, když lidé budou dostávat do rukou ilegální časopisy. A oni měli právě takový vydávat. Sám pro něj už měl vymyšlený název, a to Český kurýr. „*Pojmenování Český kurýr mělo podle mé představy připomínat neohroženého posla, pronikajícího tajně se zprávami nepřátelskou frontou.*“²²¹

Satran s Korčákem ještě týž den projednali nejnutnější organizační a technické záležitosti a domluvili se, že o dvanáct dní později, konkrétně 10. listopadu 1939 vydají poprvé Českého kurýra. Toto datum nebylo vybráno náhodně. Jednak dávalo dostatečný čas k vytvoření prvního výtisku Českého kurýra a také se vztahovalo k výročí bitvy na Bílé hoře. Symbolika měla být v ponaučení z bělohorské porážky, která se již neměla opakovat, jelikož organizovaný odboj za druhé světové války měl být opřen o jednotu celého národa, nikoliv o panstva, jak tomu bylo v roce 1620. Bitva na Bílé hoře tak sloužila jako varovné poučení.²²²

„*Píšeme to 8. listopadu, v den výročí bitvy na Bílé hoře. Před třemi sty léty se české povstání nezdařilo, protože bylo vedeno jen panstvem bez opory lidu, a nebylo řádně připraveno. Ale náš nynější zápas povede celý národ, na prvním místě všech český pracující lid, a tento zápas bude promyšleně připraven.*“²²³ Tak bylo uvedeno pro vysvětlení v Českém kurýru dne 10. listopadu.

---

²¹⁹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 4

²²⁰ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 5

²²¹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 5

²²² Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 5

²²³ Český kurýr, 10. listopadu 1939

Ilegální skupina Český kurýr, oproti jiným obdobným skupinám v té době, nebyla založena na popud některého z vedoucích či vládnoucích činitelů bývalých politických stran. Žádná politická organizace ani žádný, v té době už existující, protinacistický útvar nestál v pozadí Českého kurýra. Ten vznikl nezávisle z iniciativy novináře Rostislava Korčáka a středoškolského profesora Miroslava Satrana.²²⁴

Mimo jiné odbojové aktivity skupiny Českého kurýra, jako bylo organizování odbojových akcí, shánění potravinových lístků či obstarávání nevyplněných občanských průkazů pro ty, kteří museli žít a skrývat se pod falešným jménem, bylo hlavním úkolem vydávání podzemního časopisu.²²⁵

Dvě hlavní osoby v Českém kurýru měly od počátku zásadu, podle které se řídily po celou dobu fungování této skupiny. Korčák se Satranem se domluvili na tom, že první jmenovaný měl na starost psaní článků, opatřování zpráv a redigování dodaných materiálů. Zatímco Satran, kromě vybudování distribuční sítě, zajišťoval materiální zabezpečení a technický provoz. To znamenalo převážně zajištění finančních prostředků, papíru, rozmnožovacích blan, přepsání rukopisů, které mu dodal Korčák a následné rozmnožení časopisu na cyklostylu.²²⁶

2.4.1 Hospodářsko-technický provoz, rozmnožování a distribuce Českého kurýra

První číslo Českého kurýra napsal celé sám Rostislav Korčák, přepsání do blan zařídil Miroslav Satran a vytisknuto bylo v dílně na Vinohradech u Karla Bakose, se kterým se společně znali z českobratrského sboru. Pro vyhotovení více kopií Českého kurýra potřebovali rozmnožovací stroj. O ten se postaral Bakosův známý, Alois Herčík,

---

²²⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 5

²²⁵ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 51

²²⁶ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 7

jenž ho pro skupinu zhotovil. Vzhledem k tehdejším výrobním prostředkům, kterými Český kurýr disponoval, mohlo titulní číslo vyjít pouze ve dvou stech výtiscích.²²⁷

Miroslav Satran, který měl na starost veškerý mimo redakční provoz, se musel hned v začátcích vypořádat s problémem tisku, respektive s rozmnožením kopií České kurýra, jelikož stroj, který zhotovil Herčík, přestal brzy fungovat. Vzhledem k charakteru činnosti, který skupina vykonávala, nebylo jednoduché obstarat rozmnožování dalších čísel na stroji jiném. Avšak Satranovi se podařilo sehnat nového pomocníka a Český kurýr mohl vydávat své výtisky dál, a ještě ve více kopiích.²²⁸

Satran se na základě této zkušenosti rozhodl koupit z vlastních prostředků nový cyklostyl, aby zajistil větší stabilitu rozmnožování nových čísel. To probíhalo přímo v Satranově bytě na Vinohradech, ve kterém bydlel se svým otcem, který se také podílel na rozmnožování Českého kurýra. Kolikrát z důvodu Satranovy časové vytíženosti musel otcí, Václavu Satranovi, vypomocet jiný spolehlivý člen odbojové skupiny, například Korčákova manželka Zinaida. Společně pak Zinaida Korčáková a Václav Satran celý náklad čísla u Satranů doma rozmnožili a následně připravili k expedování.²²⁹

Celkově finance byly důležitým faktorem ve vydávání Českého kurýra, nikdo jich neměl nazbyt pro svůj běžný život, zvláště pokud se museli starat ještě o děti, jako v případě Korčáka. Je nutné dodat, že Český kurýr byl distribuován odběratelům zcela zdarma. „*Finanční prostředky na krytí výdajů na těžce dostupný, protektorátními úřady přísně obhospodařovaný speciální papír, blány a jiné běžné potřeby, mohla naše skupina získávat jen dobrovolnými příspěvky svých členů a příznivců.*“²³⁰

V průběhu několika měsíců se náklad Českého kurýra zvyšoval, od prvotních 200 výtisků až na 800-1000 výtisků.²³¹ Korčák kromě psaní textu do nových čísel pomáhal Satranovi při získávání nových odběratelů a také v roznášce již hotových

---

²²⁷ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 6

²²⁸ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 31

²²⁹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 32

²³⁰ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 32

vydání. Většinou však převážel a přenášel balíky s vytištěnými a rozmnoženými výtisky na jednotlivé přepážky v Praze Miroslav Satran sám, případně se svým otcem.²³²

Přepážkami byla myšlena konkrétní místa, na kterých byly dostupné výtisky Českého kurýra. Kontaktní osoby z těchto přepážek následně poskytovaly časopis dalším, předem prověřeným lidem. Jednou z takových přepážek byl i Rostislav Korčák. Nebývalo obvyklé, aby jedni z nejdůležitějších členů ilegální skupiny dělali více úkolů v ilegální činnosti, navíc takové, při kterých se vystavovali přímému nebezpečí v ulicích města, ve kterých hrozilo, že budou viděni s podezřelým balíčkem, či osobou na přepážkovém místě a následně zadrženi gestapem.²³³

Korčák přidělené výtisky (obvykle jich bylo na každou přepážku vyhrazeno 20 až 40, výjimečně 60) rozdal svým příbuzným po Praze a novinářům, se kterými se znal a měl v ně důvěru.²³⁴

Kromě dodávání Českého kurýra po Praze využívala skupina každou příležitost, aby se jí podařilo doručit několik výtisků také do měst mimo Prahu, aby distribuce nebyla omezena pouze na Prahu a její blízké okolí. Korčák, když měl cestu vlakem mimo hlavní město, brával s sebou svázaný balík posledního čísla a rozdal ho po příbuzných a známých ve směru své cesty. Jelikož měl celoroční novinářskou jízdenku na dráhu, mohl tak navštívit více přepážkových míst, příbuzných a známých, zejména na Moravě, odkud pocházel.²³⁵

Hlavní mimopražské přepážky Českého kurýra vznikly převážně na linii příbuzenských svazků Rostislava Korčáka, a to v Přerově a v Brně. *„V Brně a okolí organizovali distribuci moji bratrance Ing. Vladimír Chramosta, úředník západomoravských elektráren a Rudolf Dufek, gymnaziální profesor ve výslužbě. Ve*

---

²³¹ ROKOSKÝ, J., Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti. Rokoský, Jaroslav. In: Psáno do oblak. Sborník k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka / Praha: Karolinum, 2011, s. 149. ISBN 978-80-246-1925-5

²³² Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 33

²³³ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 33

²³⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 33

²³⁵ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 42

*Vizovicích na Valašsku rozšiřoval a také rozmnožoval náš časopis ředitel zemědělské školy, bratranec Bohumil Rosenbaum.*²³⁶

Další přepážka mimo Prahu se nacházela v Táboře u Jiřího Hurta, který byl tajemníkem Mládeže Národního souručenství, se kterým se seznámil skrze svou oficiální práci v Tiskové službě Národního souručenství. Kromě již zmíněných přepážkových míst bylo na Kladně, u Františka Pilouse, taktéž takové místo. Pilous se kromě odebrání a následného distribuování vydaných čísel Českého kurýra podílel i na rozmnožování výtisků.²³⁷

Během své novinářské kariéry, coby redaktora a zpravodaje Slovenského denníku a Venkova poznal Rostislav Korčák mnoho lidí v politických stranách, v Národním souručenství i v novinových redakcích a jejich technickém zázemí. Poznal tak a přesvědčil se, že i v tomto prostředí, značně poznamenané kolaborací s Němci, pracovalo mnoho lidí, kteří s nacistickým režimem v Protektorátu nesouhlasili a spolupracovali s odbojem.

Jedním z nich byl například Ing. Dr. Drbal, který byl Korčákův nadřízený v týdeníku Brázda. Ten byl zapojen do skupiny Českého kurýra a jeho výtisky, jež mu přinášel Korčák, šířil dál. Donášet a šířit Českého kurýra v redakci Noviny, ve které vycházel jak časopis Brázda, tak deník Venkov, nebylo příliš bezpečné, a to z důvodu, že se tak dělo v blízkosti Vladimíra Krychtálka, novináře kolaborujícího s nacistickým Německem. Nebezpečným počinem bylo taktéž rozmnožování protinacistického materiálu na úředních strojích v místnosti policie a následné předání Miroslavu Satranovi. Činil tak jeden z jeho spolupracovníků, Bohumil Florián.²³⁸

Mimo zaměstnanců vlastní redakce distribuoval Korčák výtisky Českého kurýra také do redakce Lidových novin, nebo do Melantrichu, ze kterého se časem taktéž stala distribuční přepážka.²³⁹

---

²³⁶ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 42

²³⁷ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 43

²³⁸ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 44

²³⁹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 43

2.4.2 Spolupracovníci Rostislava Korčáka v Českém kurýru

Již po prvních číslech se ukázala potřeba přibrat nové spolupracovníky, jelikož se navyšoval počet stránek Českého kurýra a taktéž jeho náklad. Pomocníky potřeboval jak Satran, aby zajistil včas přepsání textu do blan, cyklostylování a roznesení zásilek, tak Korčák, aby se stihly napsat články, zprávy a komentáře reagující na aktuální dění ve společnosti.²⁴⁰

Nové členy přijímali zásadně pouze Satran s Korčákem, a to pouze z řad lidí, které osobně znali delší dobu. V pozdějších měsících kvůli nedostatku lidí a zachování zaběhlého nákladu, byli nuceni přijímat lidi, které tito dva osobně neznali a museli se tak spolehnout na doporučení někoho jiného, už prověřeného. Někteří spolupracovníci po čase, kdy odebírali Českého kurýra nebo se podíleli na jeho distribuci, ukončili kvůli obavám z prozrazení svou činnost.²⁴¹ Nebylo to však nic nepochopitelného. Aktivita skupiny byla ilegální a hrozilo za ni minimálně několikaleté vězení.

„Soustředění všech hlavních nitek skupiny v rukou dvou osob jsme tehdy pokládali za jistou přednost. Mělo to skutečně svou výhodu pro praktickou činnost, protože všechna práce mohla být řízena a prováděna pohotově, pružně, bez těžkopádnosti. Bylo to také výhodné pro jednotlivé naše spolupracovníky, poněvadž měli na starosti jen svůj dílčí úkol a o dalším provozu skupiny toho mnoho nevěděli.“²⁴²

Na druhou stranu mělo takovéto nabírání nových členů i své negativum, a to že Korčák se Satranem si museli samotní pamatovat několik desítek jmen spolupracovníků a jejich adres po Praze i mimo Prahu. Korčák po čas posledního roku vydávání Českého kurýra věděl o třiceti členech, kteří přímo spolupracovali se skupinou, o dalších čtyřiceti, kteří byli zapojeni do distribuce časopisu, a z toho zhruba tři čtvrtiny znal Korčák osobně.²⁴³

---

²⁴⁰ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 7

²⁴¹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 34

²⁴² Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 34

²⁴³ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 34

Jedním z okruhů společnosti, ze kterého získával Rostislav Korčák lidi ke spolupráci, bylo prostředí československé církve evangelické, ke které se v té době hlásil, než se stal přesvědčením ateistou. Dalším okruhem bylo pracovní prostředí, kde byl zaměstnán. „*Mnohaleté pracovní vztahy a každodenní styk s lidmi při výkonu povolání dával tu dost příležitostí poznávat lidi důkladněji a důvěrněji. Řadu obětavých spolupracovníků jsem našel také v okruhu svých blízkých a vzdálenějších příbuzných a rovněž i mezi bývalými spolužáky.*“²⁴⁴

Nebylo ničím výjimečným, že řada spolupracovníků Českého kurýra byla zároveň činná v jiných odbojových skupinách. Jejich prostřednictvím navázala skupina okolo Satrana a Korčáka spojení s několika z nich, jako bylo například Ústřední vedení odboje domácího, Politické ústředí či Petiční výbor Věrní zůstaneme.

2.4.2.1 Miroslav Satran

Ing. Miroslav Satran se narodil 14 dubna roku 1903 v Praze.²⁴⁵ Od začátku Protektorátu se nemohl smířit s nacistickou myšlenkou, která měla vést v nejmírnějším případě k poněmčení českého obyvatelstva. Proto se po demonstracích k 21. výročí založení Československé republiky, 28. října 1939, svěřil svému příteli, Rostislavu Korčákovi, zda by se s ním neodhodlal vykonávat protinacistickou, odbojovou činnost. Satran se tak stal jedním z hlavních iniciátorů založení odbojové skupiny, která později dostala název Český kurýr.

Miroslav Satran, jenž oficiálně působil jako profesor na obchodní akademii v Karlíně,²⁴⁶ působil mimo to také jako předseda Sdružení československé mládeže evangelické na Královských Vinohradech, ve kterém se seznámil právě s Korčákem, tehdy ještě redaktorem Slovenského denníku.²⁴⁷

Tento záložní poručík letectva byl hluboce věřícím člověkem. Pravidelně se účastnil akcí Jednoty bratrské, které vedl bratr Urbánek, jehož jméno využíval jako své

---

²⁴⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 16

²⁴⁵ DVOŘÁKOVÁ, A., Nebylo bezejmenných. Praha: Novinář, 1986, s. 165

²⁴⁶ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 36

²⁴⁷ KORČÁK, R., Čestně žili, čestně zemřeli. (Miroslav Satran, Václav Satran, Zinaida Korčáková, Rudolf Mareš, Jaroslav Valenta, Jaroslav Šimsa). Korčák, Rostislav. In: Prošli jsme v jeho síle. Evangelíci v čase druhé světové války / Praha: Kalich, 2003 s. 123.

krycí jméno v ilegální činnosti.²⁴⁸ Během té například tiskl programové brožury pro Ústřední vedení odboje domácího, uchovával formuláře a razítka pro zhotovování falešných průkazů či vyhledával volné byty pro kamarády stíhané gestapem, kterým se snažil získat i potraviny a potravinové lístky.²⁴⁹ Do toho byl plně nápomocen Korčákovi ve vydávání Českého kurýra.

Kromě obstarávání zpráv měl Satran především za úkol shánět finance a vést hospodaření v Českém kurýru. Vzhledem k tomu, že obstarat peníze na provoz skupiny nebyl lehký úkol, tak v případě největší potřeby doplácel nutné výdaje ze svého. Činil tak nezištně a z celé skupiny takto nejvíce přispíval. Bylo to také tím, že žil se svým otcem a nemusel se starat o rodinu jako jiní členové.²⁵⁰

Když byla nouze nejvyšší, obrátil se Satran s finanční pomocí na své známé. V koho měl velkou důvěru a který ho nikdy s prosbou o peníze neodmítl, byl profesor vysoké školy technické Ing. Dr. Viktor Felber (ten byl 1. června 1942 popraven nacisty)²⁵¹. Získávání speciálního papíru pro účely Českého kurýru obstarával Satran skrze majitele tiskárny Oldřicha Lejska, Oldřicha Starého a Josefa Ungera.²⁵²

O Vánocích, dne 20. prosince 1941, Satrana odvedlo gestapo, ovšem po deseti dnech se mu podařilo utéci. „Když na něj gestapo naléhalo, aby je přivedl na stopu sekretáře Ymky Rudolfa Mareše, po němž dlouho bez úspěchu pátrali, namluvil jim, že má s Marešem schůzku u vyšehradského mostu, ač to nebyla pravda.“²⁵³ „V nestřeženém okamžiku, právě když před ním zastavila tramvaj, které náhodou v tu chvíli spadla kladka, skočil na nárazník mezi dva vozy a podařilo se mu ujet.“²⁵⁴

---

²⁴⁸ KORČÁK, R., Čestně žili, čestně zemřeli. (Miroslav Satran, Václav Satran, Zinaida Korčáková, Rudolf Mareš, Jaroslav Valenta, Jaroslav Šimsa). Korčák, Rostislav. In: Prošli jsme v jeho síle. Evangelíci v čase druhé světové války / Praha: Kalich, 2003 s. 124

²⁴⁹ KORČÁK, R., Čestně žili, čestně zemřeli. (Miroslav Satran, Václav Satran, Zinaida Korčáková, Rudolf Mareš, Jaroslav Valenta, Jaroslav Šimsa). Korčák, Rostislav. In: Prošli jsme v jeho síle. Evangelíci v čase druhé světové války / Praha: Kalich, 2003 s. 124

²⁵⁰ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 33

²⁵¹ ČERNÝ, V., Paměti. 3. vyd. Brno: Atlantis, 1992, s. 141

²⁵² Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 64

²⁵³ KORČÁK, R., Čestně žili, čestně zemřeli. (Miroslav Satran, Václav Satran, Zinaida Korčáková, Rudolf Mareš, Jaroslav Valenta, Jaroslav Šimsa). Korčák, Rostislav. In: Prošli jsme v jeho síle. Evangelíci v čase druhé světové války / Praha: Kalich, 2003 s. 124

²⁵⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 64

Přibližně půl roku se úspěšně Satran schovával po bytech u známých, až poté byl na základě udání při bytové prohlídce dopaden u svého spolupracovníka v pražských Kyjích.²⁵⁵ Při dalším pokusu o útěk byl Miroslav Satran smrtelně zraněn a za dvě hodiny nato, při převozu do nemocnice zemřel.²⁵⁶

2.4.2.2 Karel Vronský

Karel Vronský, který se narodil 12. února 1897²⁵⁷, byl prvním člověkem po Miroslavu Satranovi, který se dozvěděl o úmyslu Rostislava Korčáka vydávat ilegální časopis Český kurýr. Znali se spolu od počátku třicátých let, kdy rodiny Korčáků a Vronských spolu sousedily na stejném poschodí v domě ve Vršovicích. Vztahy mezi rodinami, a tedy i mezi Vronským a Korčákem, byly velmi dobré a srdečné.²⁵⁸

*„Karel Vronský mně přitahoval svou hlubokou opravdovostí, zásadovostí a ryzím charakterem, svým vždy klidným a rozvážným jednáním. V jeho osobnosti jsem nacházel řadu vlastností, s kterými jsem se jen vzácně setkával měšťáckém prostředí, v němž jsem se denně pohyboval a pracoval.“*²⁵⁹ Vztah se mezi nimi prohloubil, když v roce 1937 Korčák prodělal operaci odchlíplé sítnice a Vronský u něho, i přes nedostatek vlastního volného času, seděl a předčítal celé hodiny z knih, například Čapkovy Hovory s TGM.²⁶⁰

Dříve než se Korčák svěřil Vronskému se záměrem vytvoření ilegální skupiny, věděl o něm, že byl již dříve pronásledován a následně propuštěn z aktivní vojenské

---

²⁵⁵ KORČÁK, R., Čestně žili, čestně zemřeli. (Miroslav Satran, Václav Satran, Zinaida Korčáková, Rudolf Mareš, Jaroslav Valenta, Jaroslav Šimsa). Korčák, Rostislav. In: Prošli jsme v jeho síle. Evangelicij v čase druhé světové války / Praha: Kalich, 2003 s. 124

²⁵⁶ JANEČEK, O., Z počátků odboje. 1938-1941: [Sborník.]. Praha: NV, 1969, s. 363

²⁵⁷ Památník Terezín: Čeští vězni v koncentračním táboře Mauthausen 1938-1945 [online]. [cit./vid. 19. dubna 2017]. Dostupné z: <http://www.pamatnik-terezin.cz/vyhledavani/mauthausen/detail.php?table=Mauthausen&col=id&value=4622>

²⁵⁸ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 6

²⁵⁹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 57

²⁶⁰ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 57

služby z důvodného podezření z komunistické činnosti. Po degradaci z poddůstojníka byl bez stálého zaměstnání a příležitostně se živil jako kreslič obchodních reklam.²⁶¹

*„Přes rozdílné politické názory jsme si jeden druhého vážili a měli k sobě důvěru. Proto jsem se mu svěřil bez rozpaků. Našel jsem u něho plné porozumění i radu, jak postupovat, abychom se vyvarovali prozrazení.“*²⁶² Jakmile Korčák vydal první číslo Českého kurýra, setkal se se zájmem a potěšením u rodiny Vronských, z čehož měl jeho autor upřímnou radost. Ke spolupráci mezi Rostislavem Korčákem a Karlem Vronským tehdy ještě nedošlo.²⁶³

Z počátku, ač Vronský myšlenku Českého kurýra podporoval a byl kdykoliv Korčákovi nápomocen radou či připomínkou, byl zdrženlivý k tomuto druhu ilegální činnosti, jelikož tou dobou byl činný v komunistických ilegálních aktivitách. Až po roce fungování Českého kurýra mu dala KSČ souhlas jednak distribuovat výtisky Českého kurýra do sítě KSČ a také k tomu, aby mohl sám přispívat do dalších čísel tohoto časopisu.²⁶⁴ Na základě vřelých vztahů s Vronským se dostal Český kurýr do většího povědomí KSČ v rámci protifašistického odboje.

Na počátku listopadu v roce 1941 byl pro svou činnost v ilegálních organizacích Vronský zatčen a následně gestapem vyslýchán. Neprozradil však nic ze svého působení v KSČ ani v Českém kurýrovi. Naposledy ho Korčák viděl v lednu 1942. Vronský byl následně v březnu převezen do koncentračního tábora Mauthausen a 26. dubna 1942 v něm zemřel.²⁶⁵

---

²⁶¹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 6

²⁶² Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 6

²⁶³ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 6

²⁶⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 58

²⁶⁵ Památník Terezín: Čeští vězni v koncentračním táboře Mauthausen 1938-1945 [online]. [cit./vid. 19. dubna 2017]. Dostupné z: <http://www.pamatnik-terezin.cz/vyhledavani/mauthausen/detail.php?table=Mauthausen&col=id&value=4622>

2.4.2.3 František Votruba

František Votruba se narodil v roce 1880 v Hrachově na Písecku. Ač rodákem z Čech, zasvětil svůj život především Slovensku a místnímu veřejnému a kulturnímu životu.²⁶⁶ V prostředí slovenského tisku se ve dvacátých letech 20. století seznámil s Rostislavem Korčákem.

Novinářskou dráhu Votruba začal ve svých 23 letech, když ho zaměstnal Slovenský týždenník a Slovenský obzor. Za první světové války redigoval slovenskou problematiku v pražském Venkově.²⁶⁷ Se svou manželkou Štefanou vydával časopis pro děti, Oříšky.²⁶⁸ „*Po převratu r. 1918 byl jedním z poslanců Slovenska v revolučním Národním shromáždění. V první republice pracoval v redakci Slovenského deníku a později se stal šéfredaktorem deníku Slovenská politika, založeného r. 1921 dr. Milanem Hodžou.*“²⁶⁹

Korčák pokládal za veliký přínos pro Českého kurýra, že společně s ním a ostatními se podílel na obsahu časopisu taktéž významný představitel tisku na Slovensku, kritik a historik slovenské kultury, František Votruba. Téměř všechny články, které se týkaly Slovenska, napsal Votruba. Informace o poměrech na Slovensku získával od svých bratislavských přátel, kteří občas přijížděli do Prahy, kam se po vyhlášení tzv. Slovenského štátu František Votruba odstěhoval. „*Pro mou činnost v odboji bylo velkým povzbuzením a vzpruhou, že František Votruba s radostí vítal Český kurýr, schvaloval jeho linii, rozšiřoval náš časopis a dovedl ze své penze dát i stovku na výdaje skupiny.*“²⁷⁰

„*Jednou přišel za mnou přímo do redakce Venkova, odevzdal mi úvodníkový článek pro Českého kurýra s rozbohem událostí na Slovensku a k tomu peněžitý příspěvek 200,- Kč na nákup papíru a rozmnožovacích blan. Nechtěl jsem od něho*

---

²⁶⁶ DUCHÁČEK, M., Václav Chaloupecký: hledání československých dějin. Praha: Karolinum, 2014, s. 164. ISBN 978-80-246-2482-2.

²⁶⁷ DARMO, J., Slovenská žurnalistika: 1918-1938. Martin: Matica slovenská, 1966, s. 117

²⁶⁸ Městská knihovna v Písku: Regionální výročí-listopad 2013 [online]. [cit./vid. 19.4. 2017], Dostupné z: http://www.knih-pi.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=575:aktuality-regionalnivyroci-listopad&catid=85:aktuality-vyroci&Itemid=66

²⁶⁹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 20

²⁷⁰ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 21

*peníze přijmout, vysvětloval mu, že k úhradě režijních nákladů s tiskem spojených stačí občasně příspěvky od osob lépe hospodářsky situovaných, ale nedal se odbýt.*²⁷¹

Korčák si Votruby velice vážil i z toho důvodu, že byl starším a mnohem zkušenějším novinářem, než byl on sám. Dále také proto, že byl do jisté míry vzorem pro Korčáka ve svém přerodu směrem ke komunistické straně. *„V mém postupném vývoji doleva, na mě silně působilo, že Votruba procházel podobným vývojem, a že dospěl od agrárního novináře masarykovce k revolučnímu socialismu už přede mnou.*²⁷²

Votruba pevně věřil ve vítězství Sovětského svazu nad nacistickým Německem. *„Opravdovost svého přesvědčení dokázal tím, že hned po skončení války, ve věku 65, odešel znovu novinářsky pracovat na Slovensko, a to na mimořádně těžký úsek do rolnického tisku u komunistické stany a statečně obhajoval komunistickou politiku proti útokům bývalých agrárníků ve slovenské demokratické straně.*²⁷³

František Votruba zemřel ve věku 73 let v roce 1953.²⁷⁴

2.4.2.4 Ostatní spolupracovníci Českého kurýra

Dalším spolupracovníkem Rostislava Korčáka v časopise Český kurýr byl Václav König, se kterým se, stejně jako s Votrubou, znal již z předválečných let. Poprvé se společně setkali při Korčákově novinářské práci v parlamentu. Chodívali také spolu do klubu vojenských redaktorů. König byl nejprve parlamentním zpravodajem Lidových novin, poté se stal redaktorem Československé tiskové kanceláře.²⁷⁵

Václav König měl velmi blízko k československé armádě. V době, kdy se rozhodovalo o osudu Československa v září 1938, přišel jako novinář na oficiální tiskovou konferenci v polní uniformě nadporučíka v záloze. I za okupace nacistickým

---

²⁷¹ KORČÁK, R. Votrubov sborník. Redaktor Andrej Mráz. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1954, s. 299

²⁷² Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 56

²⁷³ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 57

²⁷⁴ Akademik František Votruba zemřel. Rudé právo, Ústřední výbor KSČ, Praha. 1953, r. 34, č. 322, s. 2

²⁷⁵ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 19

Německem zůstal ve spojení s armádou, a to tak, že se podílel na podzemní činnosti společně s Balabánem, Mašínem a Morávkem.²⁷⁶

Kromě těchto odbojových skupin spolupracoval König i s Českým kurýrem, pro který napsal několik článků, ale především skupině okolo Korčáka poskytoval informace z politického zákulisí protektorátní vlády a přispíval jim na fungování skupiny nemalými peněžitými částkami.²⁷⁷ Díky Königovi byl Český kurýr navíc v pravidelném spojení jak se skupinou okolo plukovníka Balabána, tak s vojenskou Obranou národa.²⁷⁸

Nejprve se Václav König s Korčákem setkávali, kvůli odbojové činnosti, v budově bývalého parlamentu, kde Korčák redigoval Tiskovou službu Národního souručenství a König mu dělal cenzora. Později, kdy už ani jeden nefiguroval v jediné funkci v Národním souručenství, se spolu scházeli ve věci Českého kurýra na běžných, veřejně dostupných místech po celé Praze.²⁷⁹

Korčák měl s Königem zcela jiný vztah než například s Miroslavem Satranem nebo Františkem Votrubou, které považoval za přátele. „*König podobně jako já, byl málo sdílný, nedával své city najevo. Těžko by bylo mluvit o nějakém srdečném přátelství mezi námi dvěma, ale důvěřovali jsme si navzájem a spojovalo nás stejné zaujetí a svědomitost v ilegální práci.*“²⁸⁰

Ilegální činnost se Königovi nakonec stala osudnou. V prosinci 1941 byl zatčen gestapem a později popraven.²⁸¹

Kromě Václava Königa byl také další spolupracovník Českého kurýra, Rudolf Mareš, členem jiných odbojových skupin. Byl jedním z hlavních členů Ústředního

---

²⁷⁶ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 19

²⁷⁷ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 19

²⁷⁸ CEBE, J., Spolkový život českých novinářů v letech 1945-1948. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 35. ISBN 978-80-246-2863-9

²⁷⁹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 20

²⁸⁰ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 20

²⁸¹ CEBE, J., Spolkový život českých novinářů v letech 1945-1948. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 37. ISBN 978-80-246-2863-9

vedení odboje domácího, ve kterém měl na starost řízení radiostanic. Dále vykonával funkci sekretáře YMCA, tedy křesťanského sdružení mladých mužů.²⁸²

Mareš byl, podle slov Korčáka, revolucionář první třídy. Několikrát byl na něj vydán zatykač, německá policie se ho snažila opětovně dopadnout, ale více než dva roky se mu dařilo před ní skrývat pod falešnými jmény.²⁸³ V Českém kurýru pomáhal Satranovi zabezpečovat technický provoz a Korčákovi tím, že mu pravidelně dodával zpravodajský materiál, jako například stenografické záznamy zahraničních vysílání z Londýna.²⁸⁴

Rudolfa Mareše definitivně zatkl gestapo v červenci roku 1942 při domluvené schůzce s jeho kamarádem v Kinského zahradě. Při přestřelce s německou policií byl střelen do břicha. Následně se snažil otrávit jedem, což se mu nepodařilo a gestapo ho zavřelo do věznice.²⁸⁵ Po několika sériích výslechů a pobytu v Terezíně byl Mareš popraven v prostorách pankrácké věznice 20. října 1944.²⁸⁶

„Z pracovníků ÚVODu²⁸⁷ byl se mnou dále nejvíce ve styku dr. Miloslav Kohák. Znal jsem se s ním z konferencí Evangelického díla a z parlamentu, kde byl zaměstnán jako stenograf. Třebaže jsem se před válkou ve svém novinářském povolání parlamentního zpravodaje Slovenského deníku často s Kohákem stýkal, neshodli jsme se jeden druhému se svými politickými názory.“²⁸⁸

Do Českého kurýra napsal Miloslav Kohák několik málo článků. Výhradně však spolupracoval s Ústředním vedením odboje domácího, do kterého se snažil získat i Rostislava Korčáka. *„Někdy na rozhraní 1940-1941 se mě dr. Kohák dotazoval, zda bych souhlasil s tím, aby se Český kurýr stal orgánem ÚVODu. Byl jsem tehdy už s to si*

---

²⁸² ČVANČARA, J., Pátek třináctého. In: Paměť a dějiny, Ústav pro studium totalitních režimů ČR, 2/2014 [online], s. 100. [cit./vid. 20. dubna 2017]. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/pamet-dejiny/pad1402/100-110.pdf>

²⁸³ KORČÁK, R., Čestně žili, čestně zemřeli. (Miroslav Satran, Václav Satran, Zinaida Korčáková, Rudolf Mareš, Jaroslav Valenta, Jaroslav Šimsa). Korčák, Rostislav. In: Prošli jsme v jeho síle. Evangelíci v čase druhé světové války / Praha: Kalich, 2003 s. 127

²⁸⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 17

²⁸⁵ KORČÁK, R., Čestně žili, čestně zemřeli. (Miroslav Satran, Václav Satran, Zinaida Korčáková, Rudolf Mareš, Jaroslav Valenta, Jaroslav Šimsa). Korčák, Rostislav. In: Prošli jsme v jeho síle. Evangelíci v čase druhé světové války / Praha: Kalich, 2003 s. 127

²⁸⁶ ČVANČARA, J., Pátek třináctého. In: Paměť a dějiny, Ústav pro studium totalitních režimů ČR, 2/2014 [online], s. 100. [cit./vid. 20. dubna 2017]. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/pamet-dejiny/pad1402/100-110.pdf>

²⁸⁷ ÚVOD-Ústřední vedení odboje domácího

²⁸⁸ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 17

*spočítat, že úplné podřízení ÚVODu by znamenalo zasahování do politické linie Českého kurýra, o níž jsem byl přesvědčen, že je správná.*²⁸⁹

Korčák tuto variantu spolupráce odmítl. Kohák poté navrhl, aby Český kurýr byl doručován Ústřednímu vedení odboje domácího ve větším množství, což se také stalo a na určenou přepážku, obchod Antonína Hroudy v Jungmannově ulici v Praze, byl dodáván Korčákův ilegální časopis přibližně v množství 80 výtisků.²⁹⁰

Ze členů Ústředního vedení odboje domácího, se kterými přišel během své ilegální práce za druhé světové války Rostislav Korčák do styku, přežil pouze Miloslav Kohák. Po válce se s Korčákem několikrát sešli. V jednom z rozhovorů mezi těmito muži v roce 1948 Kohák prohlásil, že *„za okupace jsme bojovali proti nacistům, protože tehdy to byl nepřítel číslo jedna. A teď pro nás nepřítelem číslo jedna jsou komunisti.*“²⁹¹ Tato slova znamenala konec přátelství mezi Korčákem a Kohákem, jelikož Rostislav Korčák již tou dobou byl několik let členem KSČ.²⁹²

Později Miloslav Kohák emigroval z Československé republiky, stal se ředitelem rozhlasové stanice Svobodná Evropa a na počátku ledna 1996 zemřel.²⁹³

2.4.3 Politická, programová linie Českého kurýra

Při organizování kolektivu Českého kurýra se nedbalo na to, ke které politické straně se kdo hlásí, jakého politického smýšlení je sympatizant, či zda má za sebou politicky aktivní kariéru za první republiky. Rozhodující pro Korčáka se Satranem bylo, aby dotyčný spolupracovník byl čestný člověk, bylo na něho spolehnoutí a chtěl aktivně

---

²⁸⁹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 18

²⁹⁰ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 18

²⁹¹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 76

²⁹² Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 76

²⁹³ www.badatelna.eu [online]. [cit./vid. 21. dubna 2017]. Dostupné z: <http://www.badatelna.eu/fond/790/>

příspěť k osvobození od nacistického Německa. Od koho se však od začátku distancovali, tak byli příslušníci radikální pravice.²⁹⁴

Politický směr Českého kurýra, respektive obsah článků, které tento časopis vydával, byl ovlivněn tehdejší politickou situací, jak v samotném Protektorátě Čechy a Morava, tak i situací ve světě. Mnozí lidé byli zmatení, jak postupný vývoj ve světě v kontextu s jejich domovinou přijmout. „*Průběh válečných událostí roku 1940 znamenal novou zkoušku nervů našeho obyvatelstva, které předtím krátce po sobě přežilo anšlus Rakouska, mnichovskou zradu, rozdrčení Polska.*“²⁹⁵

Když poté Německo dominovalo na západní frontě, kapitulovala Francie, začala bitva o Anglii a Sovětský svaz nebyl ještě ve válce s Hitlerem, zaujímal Český kurýr jasně protifašistické stanovisko, které se odráželo i v časopisu, včetně optimistického poválečného scénáře. „*Jsmo však přesvědčeni, že pád nacistického režimu se uspíš vlastní vnitřní hnilobou.*“²⁹⁶

Český kurýr často ve svých člancích podněcoval Čechy k vlastenectví. Naopak se jasně stavěl proti falešnému vlastenectví, tzv. vlastenectví na oko a také proti šovinismu. „*V novém zostřujícím se stadiu boje nutno již přestat s parádním chvastounským pseudorevolucionářstvím, a pouhým náladovým „revolučním“ amatérstvím, a povrchními šovinistickými žvásty a šířením neověřených falešných zpráv, které budí v národu paniku nesprávné iluze.*“²⁹⁷

Dále se ve stejném článku apelovalo nejen na všechny členy Českého kurýra, ale i ostatní členy odboje. „*V odbojové práci potřebujeme jen pevně věřící, plně přesvědčené, naprosto nesobecké, mlčenlivé a ocelové srdnaté lidi, kteří vydrží i v nejhorsích chvílích spolehlivě vykonat svěřené úkoly. Strašpytlové, nevytrvalci, žvanilové a spekulanti musí vymizet z našich řad.*“²⁹⁸

Nejvýraznější vyznačení linie Českého kurýra bylo uvedeno v časopisu na úvodní stránce dne 8. září 1940, kdy Korčák, jenž se po několika letech přiznal k autorství tohoto úvodníku, psal o vlastenectví, o směru ve společnosti, kam se té době směřovala a budoucnosti vývoje českého národa. „*Ze všeho, co se dosud stalo, je*

---

²⁹⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 14

²⁹⁵ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 15

²⁹⁶ Český kurýr, 3. února 1940

²⁹⁷ Český kurýr, 10. srpna 1940

²⁹⁸ Český kurýr, 10. srpna 1940

zřejmé, že vývoj jde doleva, jak to o světové revoluci řekl už Masaryk. [...] Naše příští státní zřízení nemůže být nezměněnou obdobou našich dřívějších republik, ale bude určeno všeobecným vývojem, směřujícím doleva. [...] V nynějším střetnutí anglosaské demokracie s německým nacismem se rozhodne, zdali demokracie dovede očistit se od hnilogy kapitalismu a probojovat si právo na tvůrčí účast v příštím uspořádání Evropy.“²⁹⁹

Na závěr tohoto úvodníku Korčák dodal, že skupina Českého kurýra není komunistická, členové této skupiny nejsou komunisty a ani nemají žádné spojení s komunistickou stranou.³⁰⁰ Což se postupně změnilo, hlavně se začátkem aktivní spolupráce s Vronským.

Český kurýr byl velmi významný pro své odběratele tím, že měl kvalitní zpravodajství, seriózní, konkrétní, ale především co nejobjektivnější informace, jak z domova, tak ze zahraničí. „Cítili jsme, že všechno, co napíšeme, musí být opřeno o skutečná fakta, příklady a doklady ze života. Okupantský režim operoval rafinovaně zkreslovanými a často zcela vylhanými zprávami, aby zmátl obyvatelstvo. Tomu se mohlo čelit v našem podzemním tisku jen spolehlivými zprávami, získanými z autentických pramenů, informací, které se neodchylovaly od pravdy.“³⁰¹

S postupnou propagandou ze strany nacistického Německa pociťoval Český kurýr, že musí český lid informovat na základě faktů o skutečných činech a záměrech Hitlera. Ovšem vzhledem k době a podmínkám, ve kterých skupina pracovala, se občas stalo, že byl vydán článek, který svým obsahem nebyl dost přesný, či zbytečně zveličený, což si zpětně uvědomoval i Korčák.³⁰²

V těžkém období, ve kterém vycházel Český kurýr, zejména pak v roce 1941, ve kterém například Hitler porušil pakt o neútočení a napadl Sovětský svaz, se snažil časopis psát v duchu vlastenectví, burcování českého obyvatelstva, vyhlížení a nastínění budoucnosti nového Československa.

S ohledem na válečné události v Evropě byl již na konci ledna vydán článek pod názvem ‚Nastávají týdny vrcholného napětí a nejtěžší zkoušky‘, ve kterém se psalo, že „žádný dobrý český člověk nesmí dnes zůstat váhavě stranou tohoto svatého zápasu

---

²⁹⁹ Český kurýr, 8. září 1940

³⁰⁰ Český kurýr, 8. září 1940

³⁰¹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 13

*o naše národní bytí, o vítězství práva, pravdy, spravedlnosti a svobody proti nejprohnanějšímu, nejnemorálnějšímu, nejnásilnějšímu režimu, jaký vůbec kdy poznala novodobá Evropa. Teď jako nikdy předtím bude záležet na chování českého národa doma, na chování českého lidu v Čechách a na Moravě.*³⁰³

Ve stejném výtisku burcování českého národa pokračovalo. *„Obsazením našich zemí začal světový zápas a okolo našich zemí bude se odehrávat nejtěžší závěrečný jeho akt. Proto musí všechen náš lid stát v jednom bojovém šiku neústupně a nekompromisně až do konce, napnout v zápase všechny své vnitřní síly, pozvednout při konečném rozhodování jednomyslně svůj hlas pro důsledné uplatnění sebeurčovacího práva Čechů a Slováků na suverénní státní život a na úplně nový sociální pořádek v něm.*³⁰⁴

V podobné náladě psal Český kurýr obdobně po celý rok 1941, změna se dostavila v polovině roku, kdy Německo zaútočilo na Sovětský svaz. Tento moment byl silným impulsem pro československý odboj. V Českém kurýru měli za to, že tímto aktem musely skončit pochybnosti u některých jednotlivců, které do té doby měli kvůli tzv. paktu o neútočení³⁰⁵. Taktéž cítili, že to bylo rozhodující období, které mělo přinést obrat a zajistit tak československé osvobození.³⁰⁶

Několik dní po zahájení operace Barbarossa pronesl Stalin projev reagující na nedávný Hitlerův útok. Tento projev následně Satran přeložil a po dohodě s Korčákem ho umístil jako samostatnou přílohu do červencového vydání Českého kurýra. V tento okamžik se dopustil časopis chyby, ke které se později přiznal Satran. Ten záměrně při přepisování Stalinovy řeči vynechal větu, která se mu zdála příliš bolševická v domnění, že by tím odradil lidi, kteří nebyli komunismu nakloněni.³⁰⁷

Do té doby Český kurýr, jako ilegální odbojový časopis, vydával články silně protinacistické, ale jen s mírným sklonem ke komunistické myšlence. Ke změně došlo v momentě, kdy Hitler napadl Sovětský svaz. *„Od 3. července 1941, kdy jsme v Českém*

---

³⁰² Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 13

³⁰³ Český kurýr, 31. ledna 1941

³⁰⁴ Český kurýr, 31. ledna 1941

³⁰⁵ Tzv. pakt o neútočení neboli Pakt Ribbentrop-Molotov byla smlouva o nepoužití vojenské síly proti druhé straně, která byla podepsána v létě 1939. V červnu 1941 ji však Německo porušilo, když napadlo Sovětský svaz. Krycím názvem útoku byla ‚Operace Barbarossa‘,

³⁰⁶ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 25

³⁰⁷ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 38

kurýru jako přílohu otiskli doslovně Stalinovu řeč, byl Český kurýr už zcela „levý“, orientoval čtenáře na Sovětský svaz, na východní frontu jako základnu příštího vítězství, a připravoval na nové, lidově demokratické zřízení v poválečné, osvobozené republice.“³⁰⁸ Ač ve svých nevydaných pamětech Korčák zmínil, že „usuzovat z uvedených výňatků, že všechny stati v Českém kurýru jsou jednoznačně zaměřeny doleva, bylo by však zkreslováním.“³⁰⁹

Oficiálně poslední číslo Českého kurýra vyšlo 30. září 1941, dva dny poté, kdy zastupující říšský protektor Reinhard Heydrich vyhlásil stanné právo. Na to reagoval i úvodník v tomto výtisku, v němž Korčák vybízel české obyvatelstvo k tomu, aby se chovalo na veřejnosti se zvýšenou vážností a důstojností. Lidé měli přerušit společenský styk i s tzv. slušnými Němci, omezit úřední styk jen na nezbytně nutné hovory, bojkotovat návštěvu kin, snížit na minimum zábavné hovoření v ulicích, tramvajích a vlacích, ženy neměly nosit barevné oblečení a muži pestrobarevné vázanky.³¹⁰

Dále se v Českém kurýru vybízelo k sabotáži, která byla přirovnávána k nejmocnější zbrani Čechů v tehdejší situaci. Beze změny byl otisknut dodaný materiál od KSČ, jenž měl název ‚DĚLNÍCI, sabotujte dále statečně válečnou výrobu‘.³¹¹

Poslední řádky byly mířeny k lidem aktivním v československém odboji, aby byli ve dnech stanného práva co nejvíce obezřetní, jelikož se každý protinacistický prohřešek trestal smrtí. Přesto měli vydržet bojovat a nepodlehnout nacistickému tlaku.³¹²

2.4.4 Střet Rostislava Korčáka coby redaktora Venkova a časopisu Český kurýr

Rostislav Korčák žil dvojím životem. Oficiálně byl zaměstnán jako redaktor v deníku Venkov, ve kterém se převážně věnoval politickým a hospodářským tématům. Ilegálně, skrytě stál za vydáváním odbojového podzemního časopisu Český kurýr, do kterého psal většinu příspěvků.

---

³⁰⁸ KORČÁK, R. Votrubov sborník. Redaktor Andrej Mráz. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1954, s. 300

³⁰⁹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 27

³¹⁰ Český kurýr, 30 září 1941

³¹¹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 27

³¹² Český kurýr, 29. dubna 1941

Někteří lidé zapojení v odboji žili v ilegalitě na falešné občanské průkazy a někteří žili normálně se svými rodinami jako ostatní občané a vykonávali i po německé okupaci své dřívější zaměstnání. To byl i Korčákův případ, který mohl zůstat na pozici redaktora v Tiskařských a vydavatelských podnicích Novina, jejichž činnost nebyla po Mnichově zastavena.³¹³

Mezi novináři, kteří byli protifašistického smýšlení, převládalo mínění, že i ze svých pozic v legálním tisku budou moci alespoň částečně přenést na čtenáře víru ve znovuoživení Československého státu. „Cítili jsme, že by ani nebylo správné vzdávat se se pozic v tisku a přenechávat v něm volné pole bezcharakterním patolízalským žvlům, kteří dobrovolně a horlivě kolaborovali s nacisty.“³¹⁴

Realita byla ovšem poněkud těžší vzhledem k cenzuře, která na těchto pracovištích převládala. Stávalo se tedy, že novináři, kteří s nacistickou myšlenkou nesouhlasili, museli v Protektorátu psát v zájmu režimu. Tím pádem byli v očích čtenářů a veřejnosti, na stejné úrovni, jako novináři kolaborující s Německem.

„Když jsme z vlastní zkušenosti poznali, že v protektorátním tisku, vydávaném pod hlavičkou Národního souručenství, můžeme přes všechnu dobrou snahu učinit žalostně málo pro opravdové zájmy národa, rozhodli se mnozí z nás dělat to cestou ilegálního tisku.“³¹⁵ Pro totéž se rozhodl i Rostislav Korčák, který navenek předstíral loajalitu v deníku Venkov, zatímco se mimo svou legální novinářskou činnost věnoval i té nelegální ve skupině Českého kurýra.

Cenzurní proces byl postupem času stále více důkladnější. Stávalo se, že po sepsání rukopisu bylo na základě předběžné cenzury vyškrtnuto několik celých odstavců, nebo článek nebyl propuštěn vůbec a nevydal se. Proces cenzury v té době probíhal tak, že vedení periodika, šéfredaktor či jeho zástupce prováděli před tiskem na textu ostatních redaktorů různé úpravy. Do toho v každé redakci byl přítomen dosazený

---

³¹³ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 45

³¹⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 46

³¹⁵ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 46

cenzor, které články před vytištěním taktéž prohlížel. Do tisku se mohl text poslat až po další revizi v tiskovém úřadě.³¹⁶

Korčák, jenž byl z dřívějších dob známý, podle svých slov, jako obránce nezávislosti republiky a také prezidenta Masaryka, dostával schválně od vedení redakce deníku Venkov ožehavé články, zejména ty politické. *„Vzpomínám si na první takový úvodník z podzimu 1939, k výročí volby dr. Háchy prezidentem republiky (obsah zmíněného Korčákova článku, jenž byl pojmenován ‚Pod Háchovým vedením‘ je zmíněn v kapitole ‚Deník Venkov a Rostislav Korčák v roce 1939‘ – pozn. autora). Redaktor Čeněk Ježek³¹⁷, který zastupoval šéfredaktora Venkova Halíka na tiskových poradách s Wolframem von Wolmar, nacistickým šéfem protektorátního tisku, tlumočil mi tehdy po návratu z této pravidelné porady příkaz, že jsem určen, abych článek napsal. Musí být zaměřen proti bývalému prezidentu Benešovi a činnosti zahraniční emigrace a musí být podepsán plným jménem autora. Je prý to rozhodnutí samého Wolfram von Wolmar, úkol tedy musí být splněn. Kolik nočních hodin trýznivé duševní námahy mě stálo koncipování a stylizace tohoto úvodníku!“³¹⁸*

V kontextu článku ‚Pod Háchovým vedením‘ napsal Korčák do výtisku Českého kurýra, který byl vydán ve stejný den jako již zmíněný článek, odstavec, kterým se nepřímou omlouvá. Vysvětloval to z pohledu českého tisku, ve kterém se tehdy nacházel. *„Český list musí na německý rozkaz pod hrozbou nejostřejších represálií přinášeti podepsané články vedoucích novinářů proti zahraničnímu odboji. Žádáme čtenáře novin, aby si uvědomili, že jsou to články vynucené. Jsou psány proto, aby se předešlo úplnému ochromení grafického průmyslu, od něhož závisí existence tisíce českých lidí, a aby se oddálilo další perzekuování národa, jež by mohlo skončit vyhubením české inteligence.“³¹⁹*

Korčák měl navíc také zkušenost s tím, že mu byly do textu bez jeho vědomí dopsány dodatečně pasáže, aby výsledný článek působil více podlézavě. Což byla tehdejší běžná praxe, když byl ve vedení novin některý z novinářů kolaborující

---

³¹⁶ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 48

³¹⁷ Čeněk Ježek (1900-?) byl český novinář, působící mimo jiné v redakcích Českého slova nebo deníku Venkov. Po válce byl odsouzen k 15 letům vězení, ztrátě občanské cti na stejnou dobu a propadnutí čtvrtiny jeho jmění, a to ve prospěch státu

³¹⁸ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 48

³¹⁹ Český kurýr, 30. listopadu 1939

s nacistickým režimem. Aby se toto Korčákovi stávalo co nejméně, pravidelně chodil do tiskárny překontrolovat sebou napsané články, zda byl text vysázen do stroje tak, jak jej skutečně napsal.³²⁰

Když byl jednou Korčák mimo redakci, využil jeho nepřítomnosti Čeněk Ježek k tomu, aby dopsal antisemitské urážky do článku Korčáka. Když se zpožděním Rostislav Korčák přišel do tiskárny, jak dělával pokaždé, a zjistil tuto skutečnost, alespoň ty nejhorší dopsané Ježkovy věty odstranil. I přesto, že kvůli tomu se tisk celého čísla opozdil, zaměstnancům tiskárny to nevadilo, jelikož věděli, jaké je pozadí situace. Tito zaměstnanci v tu dobu navíc již odebírali několik výtisků Českého kurýra. Proto i přes zákaz vstupu do tiskárny, který dostal Korčák od vedení redakce Venkova po této anabázi, ho zaměstnanci tiskárny pouštěli kontrolovat vlastní články dál.³²¹

Na základě vynuceného jednání v legálním tisku, v deníku Venkov a revuálním časopise Brázda, pracoval Korčák o to intenzivněji na člancích do Českého kurýra, kde jedině mohl vyjádřit své skutečné myšlenky, ač tak nemohl učinit pod svým jménem. Díky své oficiální práci měl přístup k mnoha neveřejným, důvěrným a aktuálním zprávám, čehož využíval ve prospěch své ilegální činnosti, na kterou ovšem po několika měsících od vydání prvního čísla Českého kurýra doplatil.

2.4.5 Zatčení a následné perzekuce Rostislava Korčáka

Bezprostředně po nástupu Reinharda Heydricha k moci stačil Korčák vydat nový výtisk Českého kurýra, který se datoval k 30. září 1941. Jelikož Heydrich vyhlásil stanné právo, aktivita německé policie se zvýšila a vydávat ilegální časopis bylo ještě více nebezpečné. Proto se skupina okolo Korčáka a Satrana rozhodla udělat přestávku ve vydávání, aby na sebe zbytečně nestrhla pozornost. Styk mezi členy skupiny však přerušen nebyl.³²²

Korčák se s ostatními spolupracovníky ze skupiny Český kurýr průběžně setkával. Upřednostňoval setkání mezi čtyřma očima na veřejnosti, kde se jejich hovor

---

³²⁰ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 49

³²¹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 49

o ilegální činnosti mohl lehce ztratit mezi jinými hovory a kde letmé zastavení s druhým člověkem nepůsobilo nápadně. Takto smluvenou schůzku měl i s Václavem Königem na 18. prosince. K této schůzce ovšem nedošlo, jelikož toho dne byl König zatčen gestapem.³²³

O dva dny později, 20. prosince byl zatčen i Miroslav Satran.³²⁴ Korčák se tuto informaci dozvěděl v redakci Venkova od syna, kterého poslala Zinaida poté, co ji to pověděl Satranův otec, Václav. Rostislav Korčák se neprodleně vydal informovat a varovat ostatní spolupracovníky Českého kurýra.³²⁵

Toho dne se Korčák vracel domu až po setmění. Po otevření dveří už na něj čekali příslušníci gestapa, kteří do té doby stihli prohlédat celý byt. V něm nenašli žádný závadný materiál. Ani přesto to Korčákovi a jeho ženě nepomohlo. Nejmladší syn, Igor, byl prohlídce gestapa přítomen, dva jeho starší sourozenci tou dobou doma nebyli. Korčák stihl nejmladšímu synovi ještě předat dárky k Vánocům. Mezitím Zinaida Korčáková už byla připravena na cestu na policejní stanici. Korčák byl překvapen, že gestapo chtělo odvést i jeho ženu. „*Nikdy mě ani ve snu nenapadlo, že by i ona mohla být zatčena. Před odchodem zavolala rusky na Igora, aspoň na dálku se s ním několika ruskými větami rozloučila. Tak jsem ji viděl už naposled. Odvezli nás každého jiným autem.*“³²⁶

Rostislav Korčák byl převezzen k výslechu do Petschkova paláce, kde v té době bylo hlavní velitelství německé policie. Jelikož během vyslýchání gestapem Korčák stále opakoval, že o ničem neví, byl mlácen obuškem s ocelovou vložkou, vyhrožovali mu a apelovali na jeho rozum, aby jim pověděl vše, co ví, alespoň kvůli rodině, které by se tak nemuselo nic stát.³²⁷

---

³²² Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 59

³²³ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 60

³²⁴ KORČÁK, R., Čestně žili, čestně zemřeli. (Miroslav Satran, Václav Satran, Zinaida Korčáková, Rudolf Mareš, Jaroslav Valenta, Jaroslav Šimsa). Korčák, Rostislav. In: Prošli jsme v jeho síle. Evangelíci v čase druhé světové války / Praha: Kalich, 2003 s. 124

³²⁵ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 60

³²⁶ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 60

³²⁷ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 61

Poté, co mu ukázali kopii Českého kurýra a prozradili mu pasáže výpovědi Václava Königa a Miroslava Satrana, ve kterých byl zmiňován, přestal zapírat, a naopak se snažil tvrdit, že za celým vydáváním časopisu byl pouze on a nikdo mu s touto ilegální činností nepomáhal. Tomu příslušníci gestapa s hlavním vyšetřujícím komisařem Gallem odmítli uvěřit. Následně putoval Korčák do věznice na Pankrác.³²⁸

„Tu první noc na podlaže cely č. 166 v pankrácké věznici jsem pro bolesti v celém těle neusnul, před očima se mi točila ohnivá kola. Tušil jsem, že jde o odchlípení sítnice, že mi hrozí oslepnutí. [...] Bylo štěstí, že mým druhým spoluvězněm v cele byl Rudolf Císař, který měl už zkušenosti z výslechů na gestapu. Když jsem se mu ve stavu skleslosti svěřil se svou situací po prvním výslechu a vyslovoval obavy z dalších, kamarádsky mi poradil, jak bych měl při lednovém vyšetřování postupovat, abych svedl gestapo na falešnou stopu.“³²⁹

Spoluvězeň Císař Korčákovi poradil, aby na sebe přiznal jen několik málo informací, které gestapo už vědělo od jiných lidí a ty ostatní, mnohem závažnější informace, navěsit na osoby vymyšlené. Kvůli vánočním svátkům bylo další vyšetřování a vyslýchání odloženo, Korčák měl tedy prostor si svou další výpověď promyslet, tak jak mu Císař doporučil.³³⁰

Při dalším výslechu tak měl Rostislav Korčák vše promyšleno. Uvedl, že za Českým kurýrem stály dvě osoby, které znal pouze krycím jménem. Následně tyto dvě smyšlené osoby popsal. Pro lepší zapamatování k dalším případným výslechům popsal první osobu podle obličeje a postavy vyšetřujícího komisaře Galla, toho druhého podle novináře Vladimíra Ryby.³³¹ Ten byl v té době šéfredaktorem Národní práce a kolaborující s nacistickým Německem.³³²

Gestapo Korčákově smyšlené výpovědi uvěřilo a k dalšímu zatýkání ve skupině Českého kurýra nedošlo. Pro zmatení vyšetřujících sepsal v cele pankrácké věznice na

---

³²⁸ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 61

³²⁹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 61

³³⁰ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 61

³³¹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 62

³³² CEBE, J., Spolkový život českých novinářů v letech 1945-1948. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, s. 68. ISBN 978-80-246-2863-9

toaletní papír další číslo Českého kurýra. Vyšlo tak celkově 26. číslo ilegálního časopisu Český kurýr. Stalo se tak z iniciativy spoluvězně Císaře, který rukopis propašoval v motácích své spolupracovnici v odbojové skupině RU-DA, Majce Kremlové, aby jej následně na stroji rozmnožila a rozhodila na veřejnosti.³³³

Korčák společně s Císařem ještě ve společné cele sepsali depeši, ve které se protestovalo proti mučení vězňů a také se v ní hrozilo nacistickému vedení represáliemi. Poté co se jí podařilo propašovat ven zašitou v prádle, měla být odeslána do Moskvy Bohuslavu Vrbenskému. Začátkem února 1941 byl Císař transportován do Mauthausenu.³³⁴ Následně přežil i další koncentrační tábor, Dachau. Po válce se aktivně zapojoval do akcí Svazu protifašistických bojovníků.³³⁵

I když Korčák svou výpověď svedl vyšetřování jiným směrem, tak přesto žil v obavách a napětí, že se bude muset konfrontovat s některým ze spolupracovníků Českého kurýra, například s Miroslavem Satranem či Václavem Königem, kteří byli odvedeni gestapem dříve než on. Pro případ, že by německá policie přišla na Korčákovu vymyšlenou výpověď, nehodlal se jí vzdát a chtěl pokračovat ve stejném příběhu dál. *„Déle než rok, jsem si den, co den, větu po větě, zpaměti opakoval německy svou výpověď a promýšlel všemožné situace, které ve vyšetřování mohly ještě nastat. Nenastaly.“*³³⁶

V průběhu věznění na Pankráci se snažil Korčák najít způsob, jak by se mohl dostat ke zprávám a informacím z venku. Na Císařův popud zažádal o kancelářskou práci, kterou mu začátkem února 1942 přidělili. Bývalý redaktor Venkova měl překládat a zapisovat obratem do psacího stroje zprávy v němčině, které německá policie zachytila ve zpravodajských sítích různých odbojových skupin. *„Byla to úmorná práce, zvláště když nade mnou pořád stála agentka, kterou jsem poznal při zatýkání v našem bytě. [...] Večer po té celodenní robotě v kanceláři gestapa jsem byl nervově úplně vyčerpán. Byl to první a zároveň poslední den mého hausarbeitování. Druhého dne jsem*

---

³³³ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 62

³³⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 63

³³⁵ www.badatelna.eu [online]. [cit./vid. 29. dubna 2017]. Dostupné z: <http://badatelna.eu/fond/162858/>

³³⁶ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 64

*přestal vidět. Bylo to přibližně šest týdnů po prvním večerním výslechu, kdy při bití do hlavy mi byla poškozena oční sítnice.*³³⁷

Po oslepnutí požádal Korčáka vězeňského lékaře, aby byl poslán do nemocnice na operaci. Jakmile mu byl vyšetřen zrak, putoval do Všeobecné nemocnice na německou oční kliniku, kde byl dvakrát bezúspěšně operován. Během čtyř měsíců, které pobýval v nemocnici, byl nepřetržitě hlídán strážníky z pražského policejního ředitelství. Někteří z nich se po čase odhodlali dát Korčákově rodině na vědomí, jaký je jeho zdravotní stav. Následně zařídili, že ho jeho synové mohli na klinice jednou spatřit z dálky a jeho bratr, Jaromír Korčák, s ním po každé operaci mohl na chvíli promluvit.³³⁸

Den po vyhlazení Lidic byl Rostislav Korčák na příkaz gestapa převezen zpět do věznice na Pankráci. Ve vazbě gestapa v pankrácké věznici strávil celkem deset měsíců.³³⁹ Dne 23. října 1942 byl Korčák převezen do Malé pevnosti v Terezíně³⁴⁰, kde byl na příkaz pražského gestapa umístěn do samovazby. Během první noci mu jeden z hauerbeiterů přečetl moták od jeho ženy Zinaidy, která byla v Malé pevnosti taktéž vězněna. Od té doby proběhla motáková korespondence mezi Zinaidou Korčákovou a Rostislavem Korčákem ještě několikrát.³⁴¹ Manželka Korčáka, Zinaida, byla začátkem února transportována z Terezína do koncentračního tábora Osvětim, kde 7. března 1943, ve věku 47 let, zemřela.³⁴²

K věznění a útrapám věznění v terezínské samovazbě napsal Korčák báseň, která mu byla po válce vydaná na titulní straně Svobodných novin.

---

³³⁷ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 66

³³⁸ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 66

³³⁹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 148, signatura Rostislav Korčák, Můj životopis, 9. června 1951, s. 2

³⁴⁰ Památník Terezín: Čeští vězni v koncentračním táboře Mauthausen 1938-1945 [online]. [cit./vid. 30. dubna 2017]. Dostupné z: http://www.pamatnik-terezin.cz/vyhledavani/mala-pevnost/detail.php?table=Mala_pevnost_Terezin&col=id&value=5754

³⁴¹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 69

„Mám hlavu zpříma

Pět kroků zvolna podél stěny

a opět těch pět nazpět.

Nevidím na svět.

Jsem uvězněn a oslepený.

Sta dní tak jdu po stejném místě

a po zdi rukou tápu.

Tu teprv chápu.

Že boží mlýny melou pomalu a jistě.

Lev neshýbá se uvnitř klece,

ať přijde léto, nebo zima.

Mám hlavu zpříma.

Kdo vytrvá, ten dočeka se přece!“³⁴³

Korčák byl v Malé pevnosti Terezín dohromady 18 měsíců.³⁴⁴ Poslední rok pobýval na hromadné cele pro nemocné vězně, než byl na začátku května 1944 poslán do koncentračního tábora Mauthausen. V něm byl umístěn do oddělení pro nemocné a neschopné práce.³⁴⁵

Rozdíl mezi Terezínem a Mauthausenem zažil v Korčák především v prostředí a kontaktu se spoluvězni. Zatímco v Terezíně byli většinou političtí vězni, zpravidla Češi, v Mauthausenu se Korčák musel naučit žít pospolu s kriminálními zločinci všeho druhu. *„Každý si dokáže představit, jaká to byla těžká situace pro nevidomého, fyzicky*

---

³⁴² KÖPPOVÁ, B. – JIRÁK, J. – ŠÁDOVÁ, E, CEBE, J., KRYŠPÍNOVÁ, J. Slovník odpovědných redaktorů a šéfredaktorů legálního českého denního tisku v letech 1939 až 1945. Praha: Matfyzpress, 2007, s. 66. ISBN 978-80-86732-96-1.

³⁴³ KORČÁK, R., Mám hlavu zpříma. Svobodné noviny, Sdružení kulturních organizací, Praha. 1945, r. 1, č. 13, s. 1

³⁴⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 148, signatura Rostislav Korčák, Můj životopis, 9. června 1951, s. 2

³⁴⁵ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 73

*bezmocného politického vězně v tomto táboře smrti, kde i zdraví a silní byli neustále vydáni zákeřným smrtelným nebezpečím.*³⁴⁶

Mezi všemi spoluvězni měl Korčák štěstí, že se našlo několik z nich, kteří mu obětavě pomohli v těžkých chvílích věznění. *„Byl tu kolektiv, nevím kolika lidí, jehož členové mi byli oporou, chránili mne od cesty do plynu, od zimy a hladu, kteří svým příkladem statečnosti a nesobeckosti mi dávali sílu. Vím, že bych nebyl vyvázl, nebyl se dočkal svobody, kdyby i uvnitř drátů koncentráku nebylo už silného hnutí aktivní protifašistické solidarity, kdyby tu nebyla působila a život vězňů nepostižitelně ovlivňovala uvědomělé síly ilegální komunistické strany. Že jsem přežil Mauthausen, za to vděčím především právě ochraně a pomoci soudruhů z tohoto organizovaného podzemního hnutí.*³⁴⁷

Během druhé světové války se tak začínal dít v Rostislavu Korčákovi přerod, kdy původně masarykovec a podporovatel agrární strany se postupně stával, na základě zážitků z mezi let 1939 až 1945, komunistou. Dovězení tohoto přerodu nastalo až po nástupu Rostislava Korčáka do Zemědělských novin.

2.5 Rostislav Korčák v redakci Zemědělských novin po nástupu KSČ k moci – vstup do Komunistické strany Československa, nositel komunistické ideje, žurnalista v Zemědělských novinách

Několik dní po skončení války byl Rostislav Korčák dopraven zpět do vlasti, kam přijel 19. května 1945 transportem osvobozených vězňů.³⁴⁸ Stejně jako někteří jiní vězni i Korčák pocítil po návratu domů tzv. trojí pocit, radost z konce války a vybojované svobody, smutek ze ztráty blízkých lidí, kteří zemřeli během

---

³⁴⁶ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 73

³⁴⁷ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 74

³⁴⁸ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton KON-KU, signatura Rostislav Korčák, Členský dotazník k výměně novinářských průkazů, 22. července 1974

několikaletého válečného konfliktu a pocit zodpovědnosti za svůj poválečný život a také budoucnost Československa.³⁴⁹

Korčák se vrátil z koncentračního tábora na svou původní adresu, kde bydlel před svým zatčením, tedy do bytu v Kodaňské ulici č. 32 ve Vršovicích v Praze.³⁵⁰ Tam se také shledal se svými třemi syny, kteří válku přečkali bez úhony. Těm byla, po dobu nepřítomnosti rodičů, oporou Anna Vronská, manželka Karla Vronského.³⁵¹

Po návratu do Prahy začal Korčák řešit praktické věci. Vzhledem ke svému více než čtyřicetiletému věznění neměl po celou dobu žádný příjem peněz a jeho redakční práce v *Novině* byla přerušena ze dne na den, a tak požádal tyto vydavatelské podniky o úhradu ušlého zisku. Ve vydavatelských podnicích *Novina* ovšem neuspěl a ztráta výdělku od roku 1942 do roku 1945 mu tak nebyla uhrazena.³⁵²

Kvůli nedostatku financí zažádal Národní výbor o hmotnou výpomoc, které se mu dostalo, ovšem nikoliv v maximální podobě. Od Národního výboru obdržel oblek a několik kusů prádla, což pro Korčáka a jeho tři syny nestačilo, proto požádal ještě jiné organizace o další věci, jako například o zimní kabát pro sebe a pro nejmladšího syna, teplé rukavice a punčochy. Kromě toho žádal o přidělení rozhlasového přístroje a psacího stroje, které mu byly zabaveny. Nejdůležitější položkou však i přesto byla žádost o přiděly potravin.³⁵³

Po přivyknutí na nové poválečné poměry nastoupil Rostislav Korčák od 1. června 1945 do redakce *Zemědělských novin*.³⁵⁴ Periodikum *Zemědělské noviny* vzniklo po druhé světové válce a postupem času se z původního plánu hájit zájmy rolnictva stalo nástrojem propagandy Komunistické strany Československé,³⁵⁵ čehož

---

³⁴⁹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 74

³⁵⁰ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton KON-KU, signatura Rostislav Korčák, Členská přihláška do Svazu československých novinářů, 25. listopadu 1945

³⁵¹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 74

³⁵² Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton KON-KU, signatura Rostislav Korčák, Dotazník č. 1 – Novináři-věžňové, 1945

³⁵³ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton KON-KU, signatura Rostislav Korčák, Dotazník č. 1 – Novináři-věžňové, 1945

³⁵⁴ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton KON-KU, signatura Rostislav Korčák, Členská přihláška do Svazu československých novinářů, 25. listopadu 1945

³⁵⁵ ROKOSKÝ, J., *Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti*. Rokoský, Jaroslav. In: *Psáno do oblak. Sborník k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka* / Praha: Karolinum, 2011, s. 151. ISBN 978-80-246-1925-5

byl součástí i Korčák. Ten vstoupil do KSČ v září 1945³⁵⁶, tím se tak dokonal přerod od masarykovce ke komunistovi. „*Teprve po návratu do vlasti, když jsem poznával teoretické základy revolučního socialismu a jako redaktor Zemědělských novin pomáhal jej uplatňovat v praxi v přípravě socialistické přestavby vesnice, dovršil se můj proces a já přijal opravdově, bez vnitřních výhrad a pochyb materialistický světový názor.*“³⁵⁷

Už jako zaměstnanec Tiskových podniků českých zemědělců byl přítomen jednomu z nejdůležitějších poválečných soudních procesů v historii Československa. Ten byl veden mimo jiné hlavně proti bývalému předsedovi vlády Rudolfu Beranovi.³⁵⁸ Korčák v něm figuroval jako jeden ze svědků. Podílel se tak na soudním řízení, při kterém byl Rudolf Beran odsouzen ke dvaceti letům těžkého žaláře.³⁵⁹

Na soudní proces Korčák nijak speciálně nepoukazoval, ani tehdy, ani poté. V té době již byl v Zemědělských novinách odpovědným redaktorem a vedoucím vnitropolitické rubriky.³⁶⁰ V těchto funkcích psal pod svým jménem o komunistickém převratu v roce 1948, za který se maximálně postavil. Ve svých článcích v té době vychvaloval Akční výbory Národní fronty.³⁶¹ „*V celém tom překvapivě spádném, ale logicky skloubeném a incidenty nerušeném sledu událostí od 20. února nejde o nic více a o nic méně, než o generální očistu a obrození v Národní frontě, aby s novými silami bez odkladů mohla splnit historické budovatelské úkoly podle jednotné vůle většiny národa. Kdo má oči k vidění a uši k slyšení, mohl se už z dosavadního průběhu této ozdravné akce přesvědčit, že ani jeden z těch, kteří stojí za tímto děláním pořádku, nechce bratrovražedný boj, bratrskou jednotu všech potivých lidí práce, že žádný z nich nechce bourat demokracii, ale naopak demokracii upevnit a opevnit proti zvrátům a rozvrátu.*“³⁶²

---

³⁵⁶ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton KON-KU, signatura Rostislav Korčák, Členský dotazník k výměně novinářských průkazů, 22. července 1974

³⁵⁷ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton 1235, inventární číslo 3, Historie jednoho úseku protinacistického odboje let 1939 až 1941, Nevydané paměti Rostislava Korčáka, s. 77

³⁵⁸ ROKOSKÝ, J., Rudolf Beran a jeho doba: vzestup a pád agrární strany. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, s. 762. ISBN 978-80-7429-067-1

³⁵⁹ ROKOSKÝ, J., Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti. Rokoský, Jaroslav. In: Psáno do oblak. Sborník k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka / Praha: Karolinum, 2011, s. 152. ISBN 978-80-246-1925-5

³⁶⁰ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton KON-KU, signatura Rostislav Korčák, Členský dotazník k výměně novinářských průkazů, 22. července 1974

³⁶¹ ROKOSKÝ, J., Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti. Rokoský, Jaroslav. In: Psáno do oblak. Sborník k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka / Praha: Karolinum, 2011, s. 153. ISBN 978-80-246-1925-5

³⁶² KORČÁK, R., Ozdravená Národní fronta. Zemědělské noviny, Tiskové podniky českých zemědělců Brázda, Praha. 1948, r. 4, č. 47, s. 1

Již po dokonáném únorovém převratu napsal Korčák, že „vývoj událostí tohoto týdne byl celému národu, ale hlavně zemědělskému lidu vysokou politickou školou. Byl tu podán skvělý důkaz, co dokáže pracující lid, postupuje-li jednotně a nekolísavě a je-li cílevědomě organizován pod praporem vyšší politické ideje.“ Oceňoval tak sílu dělnictva ve spojení s rolnictvem, jež jsou pravou ukázkou skutečné demokracie.³⁶³

Ve stejném článku se Rostislav Korčák vyjádřil i k lidem, kteří nevyznávali totožnou filozofii jako Národní fronta, ty pak přirovnával k podvratným živlům. Tito podvratní živlové, které ovšem ve článku přímo neoznačuje, měli během třetí republiky zákeřně pracovat proti republice. „*To je tak závažné poučení, že se z něho musejí vyvodit všechny důsledky. Proto je den v nové vnitropolitické situaci prvním příkazem, aby se v této vrstvě, odkud vycházely všechny ty podvratné, brzdicí a ochromující akce proti lidově demokratickému budování, provedlo generální vytržení a rozkládané živly se nemilosrdně vyřadily z účasti na politické moci.*“³⁶⁴ K tomu Korčák doplnil, že „*rozvratníci byli sraženi, ale ne doraženi.*“³⁶⁵

Po letech útisku v područí nacistického Německa měla český národ spasit komunistická představa demokracie, a právě tomuto novému vládnímu smýšlení Korčák plně důvěřoval. Na podporu tehdejší filosofie společnosti inklinující ke komunistické myšlence využil i prvního československého prezidenta Masaryka. „*Byl to T. G. Masaryk, který řekl, že nynější kapitalistický společenský řád je jednostranný a každá jednostrannost musí dříve nebo později končit. [...] Mravní hodnoty nynějšího převratu jsou právě v tom, že dokázal zralost lidu k iniciativnímu rozhodování o základních věcech republiky, že prokázal obrannou a akční sílu demokracie, opřené o nejširší pracující vrstvy.*“³⁶⁶

Korčák tak nepochyboval o tom, že by Masaryk, který byl v té době více než deset let po smrti, s tehdejším vývojem politiky a společnosti souhlasil. „*Neoctli jsme se tím v rozporu s Masarykovým chápáním živé demokracie a s jeho humanitním*

---

³⁶³ KORČÁK, R., Poučení z krise. Zemědělské noviny, Tiskové podniky českých zemědělců Brázda, Praha. 1948, r. 4, č. 49, s. 1

³⁶⁴ KORČÁK, R., Poučení z krise. Zemědělské noviny, Tiskové podniky českých zemědělců Brázda, Praha. 1948, r. 4, č. 49, s. 1

³⁶⁵ KORČÁK, R., Poučení z krise. Zemědělské noviny, Tiskové podniky českých zemědělců Brázda, Praha. 1948, r. 4, č. 49, s. 1

³⁶⁶ KORČÁK, R., Kdo uskutečňuje, co chtěl Masaryk? Zemědělské noviny, Tiskové podniky českých zemědělců Brázda, Praha. 1948, r. 4, č. 58, s. 1

programem, naopak všechno to je v souhlase s věrností k masarykovské tradici a plněním odkazu prezidenta Osvoboditele.“³⁶⁷

Na základě své aktivní novinářské činnosti, zejména v prvních měsících roku 1948, obdržel Korčák několik významných vyznamenání. Prezident Gottwald mu udělil ještě téhož roku Řád 25. února 1948 II. stupně a Vyznamenání za zásluhy o výstavbu státu. Za prezidentování předchozího prezidenta Beneše, získal Korčák ocenění za svou práci ve skupině Český kurýr, a to Státní cenu v oboru tisku za novinářskou činnost v ilegality.³⁶⁸

Kromě redakční práce v Zemědělských novinách se velmi činně podílel také na redigování časopisů Zpravodaj, Práce invalidů, Zora a Elán. V těchto časopisech Svazu československých invalidů, jehož byl členem, pracoval mezi lety 1949 až 1971. Redakci Zemědělských novin opustil roku 1953,³⁶⁹ zatímco z pozice odpovědného redaktora a vedoucího vnitropolitické rubriky odešel již v roce 1952.³⁷⁰

Věrným zastáncem komunistické ideje zůstal Korčák až do konce života. Bývalý redaktor Slovenského Východu, deníku Venkov a hlavní osoba Českého kurýra, Rostislav Korčák, zemřel po těžké nemoci dne 29. července 1984 ve věku 90 let.

---

³⁶⁷ KORČÁK, R., Kdo uskutečňuje, co chtěl Masaryk? Zemědělské noviny, Tiskové podniky českých zemědělců Brázda, Praha. 1948, r. 4, č. 58, s. 1

³⁶⁸ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton KON-KU, signatura Rostislav Korčák, Členský dotazník k výměně novinářských průkazů, 22. července 1974

³⁶⁹ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton KON-KU, signatura Rostislav Korčák, Členský dotazník k výměně novinářských průkazů, 22. července 1974

³⁷⁰ Národní archiv Praha (NAP), Archiv Syndikátu novinářů, Praha (ASYN), karton KON-KU, signatura Rostislav Korčák, Členský dotazník k výměně novinářských průkazů, 11. června 1976

3 Závěr

Dějiny jsou vždy tvořeny samotnými lidmi a nezáleží na tom, o kterou dobu se jedná, v jaký čas tomu je či na kterém místě se tak děje. V kontextu s československými dějinami, jako byl proces založení Československé republiky, okupace Československa nacistickým vojskem, druhá světová válka, nebo komunistický převrat v roce 1948, pomohl k jejich utváření i Rostislav Korčák. Přičinil se o to tím, že o všech těchto momentech a mnohých dalších, informoval čtenáře skrze své články. Ty byly vydávány v periodikách, ve kterých působil během své dlouhé novinářské kariéry.

Ve své práci jsem se zabýval osobností Rostislava Korčáka, novináře a publicisty. Mým cílem bylo zmapování Korčákova osobního i profesního života od jeho narození až po úmrtí. Snažil jsem se tak vypracovat co nejkomplexnější profil tohoto novináře, kterému se doposud nevěnovala žádná samostatná publikace.

Poté, co se Korčák podílel na zakládání prvního východoslovenského deníku, redigování pražské redakce Slovenského denníku a posléze deníku Venkov, byl život Rostislava Korčáka, stejně jako životy ostatních lidí v té době, narušen důsledky Mnichovské dohody. Události jako okupace nacistickým Německem, vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava, a nakonec i druhé světové války významně ovlivňovaly osudy českého obyvatelstva. Korčák se rozhodl, že nebude pouze přihlížet utiskování Čechů na jejich vlastním území, a tak společně s Miroslavem Satranem založil ilegální skupinu Český kurýr, která vydávala stejnojmenný časopis.

Tato skupina nevznikla z popudu žádného tehdy aktivního či bývalého účastníka politického dění. Nestála za ní žádná politická ani jiná organizace. Ani nebyla založena z podnětu již tenkrát existujícího útvaru protinacistického odboje. Český kurýr vzniknul z vlastní iniciativy dvou mužů, kteří měli na výběr. Měli na výběr, zda budou žít v bezpečí (ačkoliv pouze relativním, jelikož tehdejší životní podmínky v Protektorátu moc prostoru pro bezpečný život nedávaly) a vyčkají, jak válka dopadne, nebo se pokusí vyvinout aktivitu, kterou by případně pomohli k obnově českého státu, či alespoň znepříjemnili práci nacistům v Protektorátě.

Rostislav Korčák si vybral tu druhou možnost. Zapojil se do odbojové činnosti a psal protifašistické články do Českého kurýra, který pak společně se spolupracovníky distribuoval dál. Někteří členové skupiny byli za svou ilegální činnost popraveni, někteří přežili, aniž by se na ně přišlo, a někteří byli zatčeni a perzekuováni gestapem,

což byl i Korčákův případ. Ten vinou krutých výsledků přišel o zrak. Už jako nevidomý byl transportován do koncentračního tábora Terezín a po několika měsících odtamtud putoval do Mauthausenu, kde přežil i díky péči a pomoci bývalých členů protifašistického odboje.

Po druhé světové válce nastoupil jako redaktor do redakce Zemědělských novin a stal se členem Komunistické strany Československa. Z pravicového novináře, který se při prezidentské volbě v roce 1935 veřejně zastal Edvarda Beneše (konal tak navzdory rozhodnutí agrární strany, která ovšem Korčáka de facto zaměstnávala) se stal novinářem, který obhajoval politiku KSČ. Na rozdíl od řady ostatních tak ovšem učinil na základě svých dosavadních životních zkušeností. Do Komunistické strany Československa tak vstoupil nezištně, bez žádného úmyslu prospěchářství. Byl příkladem člověka, který byl opravdu přesvědčen o tom, že změnu, s níž přišla KSČ, Československo skutečně potřebovalo.

Nejen fyzické, ale i psychické následky z výsledků a koncentračních táborů, si s sebou Korčák však nesl až do konce svého života. Jak vzpomínala jeho vnučka, Jiřina Korčáková, se kterou jsem měl možnost si korespondovat, byl její dědeček velice citlivý člověk. O druhé světové válce, o odboji, o výsledcích na gestapu, ani o době strávené v koncentračních táborech se odmítal po válce bavit. Na toto téma bylo navíc v rodině embargo. Rodiče Jiřiny Korčákové před ní dokonce schovávali veškerou literaturu týkající se koncentračních táborů.

Korčák se nakonec navzdory všem životním útrapám dožil velmi vysokého věku. S osobou Rostislava Korčáka ztratil český národ jednoho z význačných českých novinářů 20. století a odbojářů za druhé světové války, o kterém se doposud příliš nemluvilo.

Jeho život nebyl do současné chvíle příliš zmapován. Proto věřím, že tato diplomová práce věnující se osobnosti Rostislava Korčáka, vyplní mezeru ohledně faktografických údajů o tomto novináři a publicistovi. Taktéž věřím, že má práce bude přínosem pro další badatele zabývající se žurnalistikou 20. století a bude jim případně nápomocna při následujícím studiu tohoto oboru.

4 Summary

History is always made by people, and it does not really matter in what time period, when, or where it is happening. Czechoslovakian historical events such as, the founding of the Czechoslovak Republic, the Nazi occupation or the Communist coup in 1948, were formed by many incidents, and Rostislav Korčák was one of the individuals who helped to contribute to the whole process. Throughout his life, Korčák has published articles where he informed Czechoslovakian people about all the events that were happening. Those articles used to be published in journal where he worked for a long period of time.

Rostislav Korčák, journalist and publicist, is the main topic of my Diploma thesis. My goal was to find out as many information as I could about Korčák's not only professional, but also personal life. I tried to work on his detailed and complex profile since there is not any similar publication connected to his name.

After that Korčák helped to establish first daily newspapers in Eastern Slovakia, redacted in Slovak Daily on Prague, his life was influenced by consequences of Munich Agreement. Historical events such as the Nazi occupation, Protectorate of Bohemia and Moravia and the World War II finally, were also one of the biggest impacts on Czechoslovakian history. Korčák's disagreement with the situation led to creation of illegal group called the Czech Courier which he established together with Miroslav Satran.

The group was not made by any politician or other active member in politics. The Czech Courier was truly formed by two men who had a choice. They could either choose to live safe and peaceful life (even though, there was nothing even remotely close to peace during the period of Protectorate Bohemia and Moravia), or they could choose to fight and help to protect Czechoslovakian country.

Rostislav Korčák chose the second option. He joined to national resistance and contributed with his anti-nazi articles which he distributed with his colleagues. Some of the members of the group were executed, some of them survived, and the rest was send to jail and persecuted later on in front of the Gestapo which was also Korčák's case. Due to horrendous interrogation, Korčák lost his sight. Later on, he was transported to Concentration Camp in Terezin, and after few months Korčák was send to Manthausen, where he survived thanks to a help that came from members of anti-nazi resistance.

After the World War II, he joined the Communist Party and worked as a journalist in the *Zemědělské noviny*. Korčák, though, could never get over his past gruesome experiences from concentration camps. Jiřina Korčáková, his granddaughter that I contacted for purpose of my thesis, shared some information about her grandfather's life. She mentioned that Korčák was a very sensitive man, but she was not willing to share the information that had any connection to the time he spent in camps and throughout the war. This just was not a topic that the family talked about. Jiřina's parents even hid all the literature related to this subject.

Korčák, despite his tragic life experiences, lived for a long time. With loss of Rostislav Korčák, Czech history lost one of the most important journalist of the 20th century. Until now, there is not enough publications that would describe his life. According to that, I hope that my thesis which was dedicated to Rostislav Korčák brings some of the missed or forgotten information that could fill in the blanks. I believe, my work will help others who are interested in journalism of the 20th century to get better information, and I also hope to improve the studies of this major.

5 Použitá literatura

1. Lieratura a odborné studie

BINET, L. *HHhH*. Praha: Argo, 2010. ISBN 978-80-257-0354-0

BEDNAŘÍK, P., JIRÁK J., KÖPPLOVÁ B. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.

BLODIGOVÁ, A. KÖPPLOVÁ, B. SEKERA, M. *Dějiny českého novinářství a českých novinářských spolků. Katalog výstavy v k dějinám českého tisku na území České republiky*. Praha: Státní ústřední archiv, 2002.

CEBE, J., *Spolkový život českých novinářů v letech 1945-1948*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2863-9

ČERNÝ, V., *Paměti*. 3. vyd. Brno: Atlantis, 1992. ISBN 80-7108-059-4

ČVANČARA, J., *Heydrich*. Praha: Gallery, c2004. ISBN 978-80-86990-97-2

DARMO, J., *Slovenská žurnalistika: 1918-1938*. Martin: Matica slovenská, 1966.

DOLEJŠÍ, V. *Noviny a novináři: z poznámek a vzpomínek*. Praha: Nakladatelství politické literatury, 1963.

DOSTÁL, V. V. *Agrární strana: její rozmach a zánik*. Brno: Atlantis, 1998. ISBN 80-7108-133-7

DUCHÁČEK, M., *Václav Chaloupecký: hledání československých dějin*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2482-2.

DVOŘÁKOVÁ, A., *Nebylo bezejmenných*. Praha: Novinář, 1986.

DŽUJKO, J, *Rozvoj slovenského novinárstva na východnom Slovensku po roku 1918*. In. Zlomky z dejín Slovenska v 19. a 20. storočí. Vyd. 1. Košice: EQUILIBRIA, s. r. o., 2015. ISBN 978-80-8143-169-2

FARKAŠOVÁ, E. *GREGOROVÁ, Hana (1880-1958)*. In. HAAN, Francisca de, Krasimira. DASKALOVA a Anna. LOUTFI. *Biographical Dictionary of Women's Movements and Feminisms in Central, Eastern, and South Eastern Europe: 19th and 20th Centuries*. New York: CEU Press/Central European University Press, c2006. ISBN 9637326391

HALLON, L.: *The Role of Milan Hodža in Slovak Commercial Banking (1918–1938)*. Historický časopis, Supplement, pp. 97-112, Bratislava, 2007. ISSN 0018-2575

JANEČEK, O., *Z počátků odboje. 1938-1941: [Sborník.]*. Praha: NV, 1969.

KONČELÍK, J., *Řízení a kontrola českého tisku v Protektorátu Čechy a Morava*. In Foret, M. – Lapčík, M. – Orság, P. (ed). *Média dnes: reflexe mediality, médií a mediálních obsahů*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého 2008.

KONČELÍK, J., VEČEŘA P., ORSÁG P. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8.

KÖPPLOVÁ, B. – JIRÁK, J. – ŠÁDOVÁ, E, CEBE, J., KRYŠPÍNOVÁ, J. *Slovník odpovědných redaktorů a šéfredaktorů legálního českého denního tisku v letech 1939 až 1945*. Praha: Matfyzpress, 2007. ISBN 978-80-86732-96-1

KORČÁK, R., *Čestně žili, čestně zemřeli*. (Miroslav Satran, Václav Satran, Zinaida Korčáková, Rudolf Mareš, Jaroslav Valenta, Jaroslav Šimsa). Korčák, Rostislav. In: *Prošli jsme v jeho síle. Evangelíci v čase druhé světové války* / Praha: Kalich, 2003.

KORČÁK, R. *Votrubov sborník*. Redaktor Andrej Mráz. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry.

PASÁK, T., *Soupis legálních novin, časopisů a úředních věstníků v českých zemích z let 1939-1945*. Praha: Univerzita Karlova, 1980.

PASÁK, T., PASÁKOVÁ J., *Český fašismus 1922-1945 a kolaborace 1939-1945*. Praha: Práh, 1999. ISBN 80-7252-017-2.

ROKOSKÝ, J., *Novinář a odbojář Rostislav Korčák v proměnách české společnosti*. Rokoský, Jaroslav. In: *Psáno do oblak. Sborník k nedožitým sedmdesátinám prof. Jana Kuklíka* / Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1925-5

ROKOSKÝ, J., *Rudolf Beran a jeho doba: vzestup a pád agrární strany*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011. ISBN 978-80-7429-067-1

ROKOSKÝ, J., „*Rudolfe, hlavu vzhůru... “ Osudný 15. březen 1939 a premiér Rudolf Beran*. Rokoský, Jaroslav. *Paměť a dějiny*. Revue pro studium totalitních režimů. 3, č. 1, (2009,)

VOPRAVIL, J. S., *Slovník pseudonymů v české a slovenské literatuře: (anagramů, kryptonymů, značek, jmen původních, přijatých, dvojitých, polatinštělých atd.)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. Publikace státních vědeckých knihoven.

WIEDEMANN, H.-G., WIEDEMANN, A., SCHMIDT Ch.BAR-ON D., *Můj strýc Reinhard Heydrich: byl jsem "korunním princem" Heydricha*. Líbeznice: Víkend, 2010. ISBN 978-80-7222-715-0.

2. Archivní prameny

Národní archiv Praha,
fond ASYN (karton 1235, 148, KON-KU,
fond SROA – AMV 500 50 (karton 218, 220)
fond PZŮ – AMV 207 (karton 825)

Literární archiv Památníku národního písemnictví, fond Kálal Karel

3. Dobová periodika

Brázda, ročníky XX, XXI, XXII (1939, 1940, 1941)

Český kurýr (1939, 1940, 1941)

Rudé právo, ročník 34 (1953)

Slovenský Východ, ročníky 1, 3 (1919, 1921)

Slovenský denník, ročníky 4, 18, 21 (1921, 1935, 1938)

Svobodné noviny, ročník 1 (1945)

Venkov, ročníky XXXIV, XXXV, XXXVI (1939, 1940, 1941)

Zemědělské noviny, ročník 4 (1948)

4. Internetové zdroje

ČVANČARA, J., *Pátek třináctého*. In. Paměť a dějiny, Ústav pro studium totalitních režimů ČR, 2/2014. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/pamet-dejiny/pad1402/100-110.pdf>

DARMO, J., Slovenská žurnalistika: 1918-1938. Martin: Matica slovenská, 1966, Městská knihovna v Písku: Regionální výročí-listopad 2013. Dostupné z: http://www.knih-pi.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=575:aktuality-regionalnivyroci-listopad&catid=85:aktuality-vyroci&Itemid=66

DŽUJKO, J., *Slovenský Východ (1919) a formovanie slovenského národného povedomia na východnom Slovensku*. Dostupné z: http://www.pulib.sk/elpub2/FF/Slancova2/pdf_doc/dzujko.pdf

JZ, Edmund Borek. Katedra filosofie filosofické fakulty Masarykovy univerzity Brno. Dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/borek.html>

MENŠ. Internetová encyklopedie dějin Brna. Dostupné z: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=5539

Památník Terezín: *Čeští vězni v koncentračním táboře Mauthausen 1938-1945.*

Dostupné z:

([http://www.pamatnik-](http://www.pamatnik-terezin.cz/vyhledavani/mauthausen/detail.php?table=Mauthausen&col=id&value=4622)

[terezin.cz/vyhledavani/mauthausen/detail.php?table=Mauthausen&col=id&value=4622,](http://www.pamatnik-terezin.cz/vyhledavani/mauthausen/detail.php?table=Mauthausen&col=id&value=4622)

[http://www.pamatnik-terezin.cz/vyhledavani/mala-](http://www.pamatnik-terezin.cz/vyhledavani/mala-pevnost/detail.php?table=Mala_pevnost_Terezin&col=id&value=5754)

[pevnost/detail.php?table=Mala_pevnost_Terezin&col=id&value=5754](http://www.pamatnik-terezin.cz/vyhledavani/mala-pevnost/detail.php?table=Mala_pevnost_Terezin&col=id&value=5754)

RATAJ, J., *Politické proměny symboliky svatováclavské tradice a tradice 28. října v moderních čs. a českých dějinách.* Dostupné z:

<http://www.ceskenarodnilisty.cz/clanky/politicke-promeny-symboliky.html>

WLACHOVSKÝ, Karol. *Re: Aktuální odkaz Antona Straku (1893-1944).* In. Oslov Ma; Zkrácená písemná verze přednášky, která zazněla 9. 5. 2008 v konferenčním sále Českého centra v Budapešti na vzpomínkové besedě věnované Antonovi Strakovi.

Dostupné z: [http://www.oslovma.hu/index.php/en/politika/153-politika1-](http://www.oslovma.hu/index.php/en/politika/153-politika1-politika1/1014-aktualny-odkaz-antona-straku-1893-1944)

[politika1/1014-aktualny-odkaz-antona-straku-1893-1944](http://www.oslovma.hu/index.php/en/politika/153-politika1-politika1/1014-aktualny-odkaz-antona-straku-1893-1944)

www.badatelna.eu. Dostupné z: <http://badatelna.eu/fond/162858/>

www.badatelna.eu. Dostupné z: <http://www.badatelna.eu/fond/790/>

www.vlada.cz. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/Obdobi-prvni-republiky-1918.pdf>

6 Přílohy

Příloha č. 1: Rostislav Korčák v roce 1923 (obrázek)

Příloha č. 2: Rostislav Korčák v roce 1984 (obrázek)

Příloha č. 3: Stručné informace o Rostislavu Korčákovi (obrázek)

Příloha č. 4: Parte Rostislava Korčáka (obrázek)

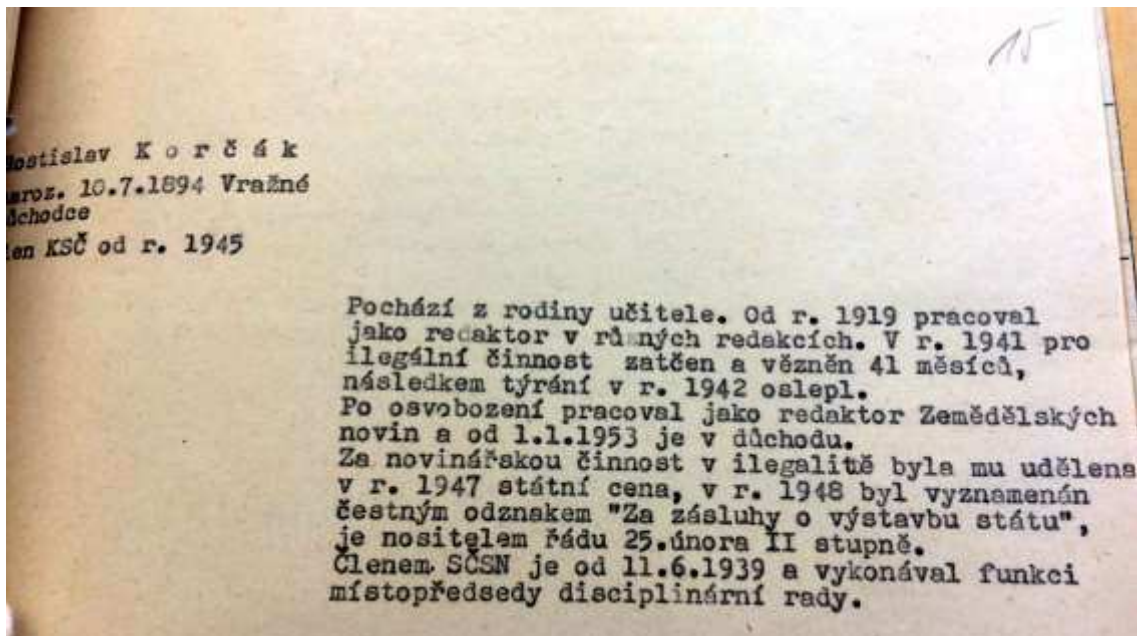
Příloha č. 1: Rostislav Korčák v roce 1923

Příloha č. 2: Rostislav Korčák v roce 1984

Příloha č. 3: Stručné informace o Rostislavu Korčákovi

Příloha č. 4: Parte Rostislava Korčáka

S bolestí v srdci oznamujeme, že v neděli 29. července 1984
po těžké nemoci zemřel ve věku 90 let český novinář

Rostislav Korčák

**nositel Státní ceny za novinářskou činnost v ilegalitě,
Řádu 25 února II st., státního vyznamenání Za zásluhy o výstavbu
a dalších vyznamenání.**

Poslední rozloučení s drahým zesnulým se koná
v pátek 3. srpna 1984 ve 14.30 hodin
ve velké obřadní síni krematoria ve Strašnicích.

Praha 10 - Zahradní Město, Topolová 21

Jménem pozůstalých:

Bohumil Korčák	Marie Medonosová-Korčáková
MUDr. Vladimír Korčák	manželka
Doc. Igor Korčák, akad. sochař	Univ. prof. RNDr. Jaromír Korčák, DrSc.
synové	nositel Řádu práce
	bratr

s rodinami

V Praze dne 30. 7. 1984
Ul. Žateckých 14, 140 00 Praha 4 - Nusle

Děkujeme za projevenou účast a prosíme, aby bylo upuštěno
od kondolenčních návštěv.

Fotografická služba, podnik hl. m. Prahy, Praha 1, Staroměstské nám. 10, tel. 2318370, 2318380, 2318390